

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

cekszámla:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

Szép őrskörlet

Egyik őrsparancsnoktól leírást kaptunk őrskörletéről, amelyet alig fél éve mondhat magáénak. A legapróbb részletekig mindent megtalálunk ebben a közlésben, de ami előttünk különösen értékes, az a szeretetteljesség, amellyel a körlet élőről, azok küzdelmeiről, tájairól elmond. Érezni és látni, hogy minden házat, minden utat, a folyót és a patakokat, a magas hegyeket és az apró emberi sorsokat egyforma gondnal, aggódással, a hivatásbeli együttélés kötelezettségeinek tudatában néz és figyel az őrsparancsnok. Teljes tudatában van annak, hogy annyi kötelességterhet rakott vállaira a szolgálati sors itt is, mint amennyi mindenütt — ezer őrsünkön — a parancsnokon van és tudja, hogy csak ilyen, mindenfelé elosztott figyelemmel és tiszta szándéku ragaszkodással állhat meg a helyén, amely díszes, nehéz, egész férfit kívánó.

A vidék, amelyről ír, inkább ködös, mint nap-sugaras, a hegyek eltakarják az ég messze határait, többször zúg a szél és ver az eső, mint a régi állomáson, az alföldi körletben. Az emberek mogorvábbak, látszik rajtuk és tényérjukból a többküzdes, amelyre rászorította őket a táj és a viszonyok, az is többek között, hogy az ekét a sovány föld sokszor csak koptatja s nem engedi mélyre... Az otlakók nyelvében is sok az idegen s mind ezért lehetséges, hogy az első napokban az őrsparancsnok is megállott gondolkodva, de mikor rájött, hogy itt is ép oly esendő az embertárs és ép oly magyar, a bűn itt is úgy és akkor bűn, amint és amikor a volt körletében, a les, a nyomozás, hosszú éjszakák portyázása itt is ugyanúgy és ugyanazért van, akkor megtalálta önmagában a csendőrt, akinek külső vonatkozásokban új munkaterület jutott, amely azonban lényegben ugyanaz, a régi.

Őrsparancsnok írja ezt, aki a törvények betartásának roppant gondjait viseli, akivel rendelkezik ügyész és főszolgabíró és egyéb hatóságok, aki katona is, oktató és nevelő is, aki portyáz és nyomoz is, aki feljelentéseket szerkeszt az igazságosztás asztalára, aki felelős az alárendeltet tudása, igyekezete, magaviselete és a sikertelen szolgálati eljárása miatt is... aki egyetlen szóval

sem említi, hogy az őrsállomáson van-e kényelmi lehetőség, van-e szórakozásra, egyéni életre mennyi és milyen lehetőség? Erről, a maga egyéni gondjairól nem beszél, pedig azok sem választhatók el az őrskörlettől, az őrsállomástól, csak azt írja, hogy szép, nagyon szép az új körlete...

Nem látja tehát az új körlet nehézségeit, amelyek őt, mint embert érinthetik és nem veszi számon az új körlet szórakozási lehetőségeit sem és más, egyénileg őt közvetlenebbül érintő adottságait se latolgatja. Csak egyet lát és mond: szép, nagyon szép ez a körlet, éppen olyan, mint volt a másik, ahonnan jött és ahová annyi kedves emlék fűzi. Azt mondja ez a leírás: nincs jó és nincs rossz állomáshely, csak egy van, ez pedig a kötelességek állomása. Akárhol is van az az országban... Igen, csak egy állomáshely van, az, ahol a férfi először a maga hivatásának kereteit keresi, ahol hivatásának kielégülését kívánja és ha azt megtalálta, egyéni szempontok nem fogják zaklatni léptén-nyomon.

Az tagadhatatlan, hogy a nyugodt, odaadó munkát a rendezett magánviszonyok elősegítik, de éppen ott kell a jogosan várható önbírálatnak jelentkeznie, ahol az egyéni és szolgálati érdekek összehangolásáról lehet, vagy van szó. A kiosztott munkaterületet abban a tudatban kell munkálni, hogy a felsőbbtség gondviselő figyelme ép úgy értékeli ezt a szükségességet, mint maga az érdekelt, csupán több tárgyilagossággal és magasabbról, tehát a nagy egésznek szemszögéből nézve.

Szemünk előtt felmérhetetlen erők harca folyik, az egyéni sorsok és gondok hullanak és elvesznek és ebben a küzdelemben nem számítanak. Csak a nemzet egyetemes gondjának van létjogosultsága és ez minden energiát magának követel. Sokkal teljesebben, mint bármikor. A pergő, súlyos eseményekből meg kell látnunk, hogy nem lehet senkinek más gondolattere, mint az, ahol az egyetemes célok érdekében kell munkálkodnia. Ez a kötelesség független persze sáros utcáktól, fényes kirakatoktól, tánctól és asztaltársaságoktól, méhéskedéstől vagy bármi más öncélú valamiktől. Joggal és ellentmondás lehetősége nélkül azt követeli: ott töltsé be mindenki hivatását, ahová állították, még pedig — a legjobban.

Az őrsparancsnok nem mai ember, a legnehezebb munka részese, régóta tudja mindezt, mi mégis elmondtuk, mert megmutatni akartuk, hogy mi mindent írt ő nekünk akkor, amidőn azt írta: szép, nagyon szép ez az őrskörlet.

A csendőr a természetvédelem szolgálatában.

Írta: FÖLDVÁRY MIKSA ny. miniszteri tanácsos.

Az erdőkről és természetvédelemről szóló 1935. évi IV. t.-c. elvezet bennünket a szabad természetbe, az erdők, mezők, hegyek, völgyek, csörgedező patakok, mocsarak, lápok, vadán élő állatok, növények és a csendben, némán álló, régi dicsőséget hirdető várromok, történelmi emlékek csodálatosan szép világába. A portyázó csendőr világa ez, melynek felügyelete, megóvása jórészt az ő vállain nyugszik s ezért senkit sem érdekelhet jobban, mint éppen a csendőrt, ha a természetvédelem lényegét és jelenlegi állását ismertetem.

Az őstermészet kincseiből ma már keveset találunk a földön, mert ahol az ember megjelent, megváltoztatta a környezetét, amit nyomon követett az ősi természetes állapot átalakulása és legtöbbször megsemmisülése is.

A föld természetes arculatán bekövetkezett változás már abban az időben megindult, amikor az emberiség nagyobb számban kezdett szaporodni és így sokhelyütt az őstermészet érintetlenségének rovására mindjobban terjeszkednie kellett. Az erdőket irtották, a nádasokat, tavak területét lecsapolták és úgy ezeket, mind a füves pusztaságok területét fokozatosan szántófölddé alakították át. A műszaki tudományok vívmányai sem használtak a táj szépségének, sőt, nem kívánatos módon rontották el, a közlekedés javulása pedig eljuttatta a romboló embert a föld legelrejtettebb zúgába is.

Mestervágás.

Írta: NYÁRY ANDOR.

A hadseregtartalékok után az öreg Werndl-puskával felszerelt öreg népfelkelők hajtották, terelték a vágómarhákat. Mellettük mentek a mészáros-honvédek is. Ez az egyszerű cselekedet azonban nem ment olyan simán és magától értően, mint ahogy az ember gondolná. A kocsizörgéstől, emberáradattól, zajtól megrémült marhák riadtan bögtek, egyik-másik ki-kiugrott a csordából és eszeveszetten száguldott a mezőn. A hajtók utána, mert kutya nem volt. Ilyenkor aztán megbomlott a rend. A kocsik megálltak, elakadtak. A hajtók a marhákat szidták, a mészárosok meg a hajtókat. Ezért volt, hogy a hajtók és a mészárosok örökös hadilábon álltak egymással.

Az ellenségeskedésüket egyszer végighallgattam.

Úgy volt, hogy a csorda lassan ballagott az országúton s a marhák a mellettük elrohanó autótól úgy megijedtek, hogy rémséges zavar keletkezett.

— Hahó, ne te! — kiabáltak a hajtók s egy fiatal ökröt, — amelyet egy másik oldalba bökött a szarvával, — csak nagy ügyel-bajjal tudtak visszaterelni a csordába.

A mészáros végignézte az ökröt és a hajtó viaskodását s amikor látta, hogy az milyen nehezen boldogul vele, mérgesen rákiáltott az öreg népfelkelő hajtóra:

— Azt meri mondani, hogy gulyás Tolnában?

— Mondom is, ha akarja! — felelte a hajtó.

— Látom, — bölintott a mészáros, — hogyan

Az ősi tökéletes összhangot és egyensúlyt a mai viszonyok közé újból beleilleszteni és visszaállítani természetesen lehetetlen, azonban legalább bizonyos vonatkozásban és meghatározott helyen a lehetőséghez képest továbbra is fenn kell tartanunk, erkölcsi és tudományos érdekből egyaránt. Gátat kell vetnünk az oktalan rombolásnak és megakadályoznunk a természeti ritkaságok megsemmisítését, amelyeket emberi erővel újból létrehozni és életre kelteni nem tudnánk.

Külföldön, ahol a kultúra térfoglalásával az őstermészet érintetlensége korábban és több veszedelmeknek volt kitéve, mint nálunk, társadalmi és törvényhozási úton már évtizedekkel ezelőtt sorompóba léptek természeti ritkaságok és emlékek megvédésére. Egyesületekbe tömörültek és gyűjtés útján nagyobb területeket bérbevettek és természetvédelmi célokra meg is vásároltak. Így pl. Németországban a már régóta serényen munkálkodó „Verein Naturschutzpark“ a „Lüneburger Heide“ nevű fenyérelakulatban mintegy 170 km² kiterjedéssel nemzeti parkot létesített, továbbá egy magashegységi területet is megszerzett a Hohe-Tauern Alpokban mintegy 90 km² nagyságban alpesi park céljaira. A természetvédelem története egyébként nem tekinthet vissza nagy multra. Alig több egy fél évszázadnál, hogy az Északamerikai Egyesült Államokban az első nemzeti parkot létesítették. Azelőtt néhány évtizeddel már elvéve egyes természetkedvelő birtokok a saját területükön, főleg erdőkben tartottak fenn különleges természeti ritkaságokat és mentesítették a kihasználás alól őserdőjellelű faállományokat (pl. a Kubany-erdőt Csehországban) vagy ortal-

bánik a marhával. Ha gulyás volna, tudná a módját, hogy az ökröt ne ugorják ki minden szíre-szóra a csordából.

A hajtó ránézett a mészárosra s most ő kérdezte szörnyű megvetéssel:

— Maga tán tudja?

A mészáros nem késlekedett a felelettel s ebben a feleletben mindjárt oktatás is volt:

— Fogja meg kee a furkósbotot, oszt suhintsa lépen azt a gyügye ökröt. Tudom elmegy a kedve a ficánkolástól.

A népfelkelő erre már gúnyosan elnevette magát:

— Hehehe!... No, maga is érti a módját, amint látom!

Hegyeset sercentett az útra, aztán felkapta a fejét és villogva belenézett a mészáros szemébe:

— Oszt mit gondol maga, mi lesz avval a marhával, akit lépensuhintok?

— Nem megy ki többet a csordából.

— Nem ám! — vagdalózkodott a szóval a hajtó, — hanem görcsöt kap, oszt perfekt!... Ott hagyjuk az árok szélén. Mi?

— Dehogy hagyjuk! — ellenkezett a mészáros, aztán vállatvont. — Levágom. Előbb-utóbb az lesz a sorsa.

A hajtó megint göcörgött:

— Hm! — okoskodott a maga felfogása szerint. — Csakhogy a levágásra a gyöngébb ökröknek van elsőbbsége.

Megállt a mészáros előtt és tovább bölcselkedett:

mukba fogadtak kiveszőfélben lévő állatfajokat (pl. a hódot Németországban), másutt megőriztek történelmi nevezetességű vagy egyébként szép öreg fákat, vár-romokat és szót emeltek a természeti táj elcsúfítása ellen.

A hazai természetvédelem kérdésének alapvető, rendszeres és részletes irodalmi tárgyalását Kaán Károlynak köszönhetjük. Sok ilyen tárgyú írása közül csak a legutóbb kiadott nagy munkáját, „Természetvédelem és a természeti emlékek” című, képekkel gazdagon díszített, összefoglaló és a Magyar Tudományos Akadémia által jutalmazott könyvét említem, melyben a természetvédelem történetét is részletesen leírja és a természetvédelmet érdeklő minden kérdést hazai és külföldi vonatkozásban tüzetesen tárgyal.

Mind többen, természetbarátok, tudósok, turisták és írók emeltek szót az őstermészet pótolhatatlan kincseinek megmentése érdekében és minden lehetőt elkövettek, hogy a természetvédelmet intézményesen biztosítsák. Ez meg is valósult végre az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. t. c. megalkotásával. Azok a természeti ritkaságok, szépségek és emlékek, amelyek a törvény értelmében védelem alá vonhatók, egyrészt a növény- és állatvilágból kerülnek ki, másrészt a földfelszín élettelen tárgyai közül, tekintet nélkül arra, hogy azok az állam, valamely közület, vagy magánszemélyek tulajdonában vannak-e. Gondoskodik a törvény olyan nagyobb terület vagy egész vidék, táj védelméről is, amely többféle természeti alkotást foglal magában. Ezek a természeti alkotások becsesek lehetnek mint

ritkaságok, vagy pedig a tudomány, az oktatás érdekében kívánatos a fenntartásuk, esetleg a hozzájuk fűződő történelmi esemény teszi azokat értékesekké, vagy szépségük, különlegességük követeli megmentésüket. Mindezek a *természeti emlék* gyűjtőfogalma alá vonhatók.

Természetvédelmi területnek nevezi a törvény minden védett természeti alakulat és tájrész területét, védett állat- és növényfaj tenyésztőhelyét és barlang bejáratához szükséges területet, míg védelem alá vont egész tájék területét *tájvédelmi körzet* névvel jelöli meg.

Eszményi és tökéletes természetvédelmi terület egy olyan táj volna, mely a törvény szerint védelemben részesítendő mindenféle természeti nevezetességet és ritkaságot magában foglalna úgy az állat- és növényvilágból, mint a földtani különlegességekből s ezenfelül tájképi szépségekben is bővelkednék. Hazánkban ilyen eszményi helyet nem találunk, meg kell tehát elégednünk olyan területekkel, melyek a megvédeni kívánt természeti alakulatoknak, állatoknak, növényeknek stb. legalább egy részét foglalják magukban. (Madármenedékhelyek, ritka növényzetű lápok, őserdők, látványos helyek stb.)

A törvény értelmében a természetvédelmi területeken mindennemű használat tilos és azon semmit sem szabad változtatni.

A természetvédelem főfelügyeletét a m. kir. földművelésügyi miniszter gyakorolja, aki határozatait az érdekelt miniszterekkel egyetértve, az Országos Természetvédelmi Tanács javaslata alapján hozza

— Mit szólna az, aki már alig bírja a menést, ha látná, hogy először a nálánál sokkal erősebbek kerülnek tagló alá, ütöt meg mellőzik.

Laposat, de tiszta szívből sóhajtott:

— Nem tudom, mit szólna kee, ha ökör volna?

Aztán tovább dült belőle az okoskodás:

— Könnyű azt mondani, hogy levágom! Csak-hogy azért ember az ember, hogy ember legyen. Osztán azért teremtette bele az Isten a szívet, hogy méltányos legyen az állathoz.

Hirtelen felcsattant a szava:

— Ha annyira szeret kee vagdal kozni, menjen a rajvonalba. Ott osztán tótheti a kedvit. Vághatja a muszkát, ki-melliket éri.

A mézárós összehúzta a szemöldökét, aztán a nagy leszólásra szembefordult az öreg csatárral:

— Kee mért nem megy a rajvonalba?

A hajtó kidüllesztette a mellét és büszkén mondta:

— Mert engem a császár öfelsége a marhák közé rendelt!

A mézárós mosolygott:

— No, meg is látszik keeden!

— Micsoda?

— Hogy a marhák közé való!

Az öreg nem értette:

— No, lássa, — szól büszkén a dícséretre. — Ami igaz, az igaz!

És még büszkébben hozzátette:

— Ami a marhaságot illeti, nem kell azt nekem magyarázni!

Pipára gyujtott, aztán halkán, de szörnyű leki-csinyléssel folytatta:

— Azon kezdem, kee nem is tud marhát vágni.

A mézárós elvörösödött:

— Hogy én nem tudok?

— Nem ám! — erősítette a hajcsár és megmagyarázta észrevétele okát. — Én láttam marhát vágni Tolnában. De nem ám úgy, ahogyan kee csinálja.

Megint az útra sercintett:

— Ami a marhavágást illeti, ahhoz kee csak fuser!

A mézárós arca megpirult a szégyentől s a tor-kát köszörülve, védekezett:

— Azt nem kee mondja meg, hogy tudok-e.

— Nem tud!

A mézárós szeme megvillant:

— Hallja, ne mérgecsinsen meg, — mondta jó-índulattal, — mert mindjárt megmutatom, hogyan vágom a marhát. Hanem azt nem köszöni meg kee!

Az öreg vállatvont:

— Láttam a minap, hogyan kínoztá azt a szegény pára állatot.

Minden szavát mozdulattal kísértte:

— Először vágott egyet így... aztán vágott egyet úgy... aztán meg emígy.

Felkapta a fejét:

— Mire való az a három vágás?

És kioktatta a mézárórost:

— Vágjon oda egyet. De az az egy osztán egy legyen!

A mézárós ümmentett egyet:

— Csakhogy az ökör koponyája nem vajból van ám, mint a keedé.

meg; tájvédelmi körzet megállapításához a minisztertanács hozzájárulása is szükséges.

Minden ügyben a szakértő munkálatokat az Országos Természetvédelmi Tanács végzi, saját kebelében alakított végrehajtó bizottsággal, szakosztályokkal és vidéki természetvédelmi bizottságok közreműködésével.

A vidéki erdészeti szervek (a m. kir. erdőigazgatóságok és erdőfelügyelőségek) természetvédelmi kérdésekben szakvéleményt adnak, a védett területek közvetlen állami felügyeletét gyakorolják és öröködnék a természetvédelmi érdekek felett, melyeknek bárki által és bármely módon történt megsértése a törvény értelmében kihágásnak minősül és azt a közigazgatási hatóság pénzbüntetéssel bünteti. Ha a törvény máskép nem rendelkezik, akkor minden természetvédelmi kihágás esetében a kihágási büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéseit kell alkalmazni. A pénzbüntetésen kívül a tettesnek természetesen az okozott kárt is meg kell térítenie.

A törvény büntető rendelkezéseinek végrehajtása azonban természetvédelmi szempontból rendszerint már késő, mert a legtöbb esetben az okozott kárt már helyre nem hozhatja. Ha egy szép öreg fát kidöntöttek, annak helyébe ugyanolyan nem állíthat senki sem, vagy ha egy állatfajt a földről kiirtottak, ember azt már újból létre nem hozhatja. Igen fontos tehát a kihágás megelőzése. Megfelelő neveléssel, oktatással és fölvilágosítással meg kell értetni az emberiséggel a természetvédelem közérdekű jelentőségét. És itt kapcsolódhatik bele az erdőt-mezőt járó csendőr a természetvédelem nemes munkájába. Pár

szavas felvilágosítása, figyelmeztetése és szükség esetén a törvény erejének éreztetése rendkívül sokat segít az ügynek. Már csak egy madárfészek megvédeése is nagy szolgálat és megér minden dicséretet. Szükséges továbbá a védelem alá vont természeti emlékek gondos, lelkiismeretes és szigorú őrzése is. Mindazonáltal el nem kerülhető a megtorlás már csak példaadás végett sem.

Az 1935. évi IV. t.-c. megszervezte a szűkebb értelemben vett természetvédelmet, mely megnevezett élőlények, tárgyak és területek védelmére terjed ki. De van általános természetvédelem is, amely a természet szeretetéből folyólag oltalmába fogad minden természetbelit, ami bármi ellen védelemre szorul, arra érdemes és megoltalmazható. Ez is az Országos Természetvédelmi Tanács feladatai közé tartozik. Ebbeli céljainak elérésére az Országos Természetvédelmi Tanács különösen azt szorgalmazza, hogy az iskolák tantervébe nagyobb mértékben vegyék fel a természet szeretetét ápoló és a természetvédelemre figyelmeztető oktatást.

Az Országos Természetvédelmi Tanács a múlt év nyarán jelentést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, hogy az ifjúság, különösen a földön fészkelő madarak tojásait egyrészt pajkosságból, másrészt élelmezési célokra, értékesítés végett, kímélet nélkül szedi, ami által nemcsak a madarak szaporodását hátráltatja, hanem a madarak rovarpusztító munkájának elmaradása következtében közgazdasági kárt is okoz.

Erre az előterjesztésre a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a tanítók hassanak

— Az is csak csontból van.
 — Csontból ám, de ökörcsontból.
 Az öreg vállatvont:
 — Mindegy az, — szólt. — Az se különb az enyémnél!
 A mészáros hahotára fakadt:
 — Ebbe igaza van!
 A hajtó kihúzta magát:
 — No, lássa — szólt elégedetten, aztán hozzátette: — ami igaz, az igaz!
 Azzal tovább beszélt az előbbeni kérdésről:
 — Ha én mészáros volnék, majd megmutatnám, hogyan kell levágni azt a nyomorult ökröt egy csapásra.
 — No, azt magam is szeretném látni!
 — Meg is láthatná!... Egyet vágnék csak. De az az egy aztán mestervágás lenne. Úgy elnyúlna az a marha, mint a rétestészta.
 A mészáros hirtelen határozott:
 — Magyar ember szavának áll!
 — Állok is!
 A mészárosnak tetszett a dolog:
 — Majd ha vágásra kerül a sor, szólok keenek, oszt megmutatja kee, hogyan kell vágni a marhát egy csapásra.
 — Meg is mutatom!
 — De mestervágás lesz!
 — Nem is fuseráj!
 A mészáros elment, az öreg tovább ballagott a csorda után.
 Másnap a mészáros felkereste az öreget:

— No, öreg, forverc! — szólt neki. — Vágjuk a marhát. Szeretném látni azt a híres mestervágást.
 Az öreg felkászálódott a subáról, aztán felnézett a mészárosra:
 — Hol a marha? — kérdezte foghegyről.
 — A kőbányába.
 Az öreg zsebredugta a pipáját, aztán megszólalt:
 — Megyek — mondta fölényesen s a mészárossal együtt elindult a kőbánya felé.
 Az ökor gyanútlanul legelt, de a hajtó láttára felemelte fejét és elbődült.
 A mészárosok összenéztek:
 — Érzi a vesztét — mondta az egyik gúnyosan.
 — Azt érezheti, — felelte büszkén a hajtó — de, hogy nem kínlódik, az egyszer bizonyos!
 Azzal levetette zubbonyát, az inge ujját könyökig feltúrta és odaszólt a mosolygó mészárosoknak:
 — Kössük ki a marhát!
 A mészárosok megfogták az ökröt s fejét a szarvánál fogva lekötötték a tuskóhoz.
 Az ökor mereven állt.
 Az öreg népfölkelő megköpködté a markát, a földről felvette a taglót, aztán villogó szemekkel az ökor felé közeledett.
 A mészárosok közelebb mentek, hogy jobban láthassák a mestermunkát.
 Az ökor ficánkolni kezdett, hol jobbra, hol balra rázta a fejét.
 Az öreg magyar ütésre emelte a taglót és várt.
 A mészárosok biztatták:
 — Hegyibe!

oda, hogy a tanulóifjúság becsülje meg a természeti emlékeket és nemcsak tartózkodjék a madárfészkek kifosztásától, a madártojások szedésétől, hanem ápolja és védje is a madarakat. Erről lévén szó, megemlítem, hogy vannak olyan tojásszedők is, akik tojásgyűjtemény céljaira szednek tojást. Ezt azonban szintén ellenőrizni kell, hogy a tojásgyűjtés nem kapzsiságból vagy üzleti érdekből történik-e. Ugyanis az 1935. évi IV. t.-c. 214. §-a értelmében csak tudományos célra lehet tojást szedni, de csak az Országos Természetvédelmi Tanács javaslata alapján, a m. kir. földművelésügyi miniszter előzetes írásbeli engedélyével. Minden egyéb engedély nélküli tojásszedést a közigazgatási hatósághoz kése-delem nélkül be kell jelenteni.

Ami a törvény védelme alá vont állatokat, első-sorban a madarakat illeti, erre nézve az 1935. évi IV., t.-c., illetve ennek végrehajtása tárgyában kiadott 35.000/1938. F. M. számú rendelet 503. §-a úgy rendelkezik, hogy „a hasznos emlősök és madarak védelme tárgyában az 1894. évi XII. t.-c. 57. és 58. §-ai alapján kiadott 24.655/1901., 19.384/1904., 106.941/1904., 80.644/1906. és 16.946/1912. F. M. számú rendeletek mindaddig érvényben maradnak, amíg a földművelésügyi miniszter a törvény 212. §-a értelmében védett állatfajok jegyzékét a rendelet 388. és 389. §-ainak rendelkezései szerint közhírré nem teszi.“ Ennek a jegyzéknek összeállítása folyamatban van. Kiadás után az örsök is megkapják.

Mivel az eddig érvényben volt rendeletek a madarak egész sokaságát sorolták fel, így azok emlékeztetben tartása és védelmüknek ellenőrzése nehéz

Kanalas gém.

volt. Ezért az Országos Természetvédelmi Tanács azzal a tervvel foglalkozik, hogy a védeni nem szükséges, aránylag kisszámú s így könnyen észben tartható madárfajokat foglalja jegyzékbe, a jegyzékben fel nem sorolt madárfajok pedig törvényes védelemben részesüljenek.

Megemlítem az orvvadászatot, a vadorzást is, amely természetvédelmi kérdés is és pedig nemcsak a vadorzás löfegyverrel, hanem a vad jogtalan zsákmányolása hurokkal, csapóvasakkal, hálóval stb. Az utóbbiakat nemcsak azért kell üldözni, mert törvényellenes cselekmények, hanem azért is, mert a vadnak legtöbbször mérhetetlen szenvedéssel járó keserves kimulását idézik elő. A vadászati törvény módosítását előkészítő és folyamatban lévő különféle bizottsági tárgyalásokon az az egyhangú kívánság merült fel, hogy a jövőben a vadorzást szigorúbban kell büntetni és a löfegyverrel történő jogosulatlan vadászatot rablás büntetnének kell minősíteni, míg a hurkolást vagy más vadorzást továbbra is mint kihágást kellene elbírálni.

Tudja mindenki, hogy a vadorzás megelőzésében milyen jó szolgálatot tesz a esendőrség a fegyvertartás jogosságának szigorú és gyakorlati ellenőrzésével. Hasonlóképpen szigorú ellenőrzést kíván a vadászati tilalmi idő pontos betartása is, amit természetvédelmi érdekek szintén megkövetelnek. De mint emberek sem tűrhetjük a fiait nevelő anyáknak, pl. a bocsos medvének, vagy a malacait vezető kocának lelövését, mert az anyát veszített fiatalok rendszerint nyomorultul elpusztulnak.

Sűrűn kell ellenőrizni az állatkitömők műhelyeit is, mert ott gyakran lehet bűnjeleket találni. Vidéki lapok csaknem minden tavasszal nagy eseményként közlik azt a hírt, hogy valamely puskás réti sast ej-

A hajtó nyugodtan állta a szót:

— Hadd juhászokdjék!

Az ökör azonban ahelyett, hogy megcsillapodott volna, mindig vadabbul ugrált, mindig szilajabbul rázta a fejét.

A népfölkelő megúnta a várást, felemelte a taglót, ugyanakkor behunyta a balszemét: célzott.

Halotti csend.

Az öreg lábbujjhegyre nyújtózott. Összeszedte minden erejét s retteneteset vágott egyenesen az ökör homlokának.

Az ökör látva a gyanús mozdulatot, ő sem volt rest. Hirtelen elszakította a kötelet s mielőtt még a tagló a homlokát érhetne volna, félrekapta a fejét és szörnyű bögéssel elrohant. A lecsapó tagló pedig nyélig beleállt — a fatuskóba.

A mészárosok hahotáztak, hogy csak úgy gurultak.

— No, öreg, — szolt az érdekelt közülük — ez aztán mestervágás volt! Ezzel az ütéssel még... egy ökröt is agyon lehetett volna vágni!

Az öreg csatár nagyot nézett, az ökör után bámult, majd megcsóválta fejét, aztán kieresztette tüdejéből a fölösleges levegőt:

— A kirelejszumát! — szolt bambán és lassú méltósággal kezdte lehuzogatni karjáról a feltürt ingujját.

Az ökör pedig ment, futott, száguldott. Úgy megjedte az öreg „vadölőtől“, hogy a harmadik hártárban tudták csak kézrekeríteni, úgy estefelé.

Kanalasgém-fiókák.

Kócsagfészek.

Közel ezeréves hársfa. (Somogy megye.)

tett zsákmányul, mely kitömés végett a praeparátorhoz került. A mentség természetesen mindig az, hogy az illető a halastónál lőtte, mert az eddig érvényben volt rendeletek értelmében hatósági engedéllyel halastavaknál szabad réti sast löni.

Célszerű olykor a halastavaknál örködni és megállapítani, hogy a hallott lövéseket tényleg a törvényes rendelkezések értelmében lőhető vízi vagy ragadozó madarakra adták-e le és nem lőttek-e ott kócsagot, kanalas gémet, üstökös gémet, batlát, fehér vagy fekete gólyát, vagy más védett madarat.

Az 1935. évi IV. tc. nemcsak a szorosán vett erdei kihágásokról (falopás, mindennemű rongálás, tilos legeltetés, tűzrakás stb.) rendelkezik, hanem tiltja a természetvédelmi területen, tájvédelmi körzet területén, vagy általában másnak erdejében a meg nem engedett tartózkodást is, ha az illető személy jelenléte aggodalmat kelt. A törvény szerint kihágást követ el az, aki az arra jogosult közeg kiutasító felhívásának nem tesz eleget.

Hogy mik a módozatai és lehetőségei a természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek és általában erdők látogatásának, erre vonatkozólag a jelenleg tárgyalás alatt álló kormányrendelet fog intézkedni, amely szabályozni fogja a turistaforgalmat is és összhangba fogja hozni az említett helyeken a közönség közlekedését a magántulajdon, főként az erdőgazdálkodás és a vadászat érdekeivel, valamint a természetvédelmi érdekekkel és követelményekkel.

Ettől függetlenül, maga a törvény is több rendelkezést tartalmaz a természetvédelmi területen, tájvédelmi körzetben, erdőben vagy mezőgazdasági területen tartózkodást illetőleg és kimondja, hogy kihágást követ el az, aki ott szemetel, forrás, patak vagy tó vizét beszennyezi vagy forrásba étel- vagy italműt helyez, a természet védett tárgyát elpusztítja, megrongálja, vagy annak eredeti állapotát megváltoztatja stb.

Mindezen rendelkezések betartásának ellenőrzése igen fontos feladat.

Kíváncsok, hogy a csendőrség a barlangok környékén is érdeklődjék aziránt, vajjon nem fordulnak-e elő tilos cselekmények, melyek megakadályozása ugyan elsősorban a megbízott őr kötelessége, de ennek örököse ellenére is történhetnek kihágások. Így a múlt nyáron az illetékes közigazgatási hatóság kénytelen volt súlyosan megbüntetni két látogatót, akik az aggteleki cseppkőbarlangban egy-egy cseppkővet letörtek. Amikor erre az eléggé el nem ítélhető tette szánták rá magukat, bizonyára nem gondoltak arra, hogy micsoda közkinceset semmisített meg, melyben még ezren és ezren gyönyörködtek volna és amely sok évszázadon át fejlődött ki, míg most egy pillanat alatt pusztult el. Ehhez hasonló az az eset, melyet a múlt nyáron jelentettek az Országos Természetvédelmi Tanácsnak. A lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy a szilicei jégbarlangból, mely csak egy évvel ezelőtt szabadult fel a cseh megszállás alól, tej hűtésére szekérszám hordták a jeget és lelketlen rombolást vittek véghez a barlangban.

Fontos a kő, kavics, agyag, homok és egyéb bányák ellenőrzése is. Ugyanis sem természetvédelmi területen, sem tájvédelmi körzeten, sem valamely gyógyhely védőövébe eső erdőterületen nem szabad

engedély nélkül bányászni. (1935. évi IV. tc. 215. §-a és 1929. évi XVI. tc. 19. és 20. §-a.)

Hazafias kötelezettség a természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek és általában minden kijelölt vagy még ki nem jelölt, de a köztudatban természeti emlékeknek tartott különböző természeti alakulatok (öreg fák, történelmi esemény helyei stb.) védelme.

Tájvédelmi körzetünk, vagyis törvényes védelem alá helyezett nagyobb tájékunk eddig még nincsen, ellenben kijelölt és védetté nyilvánított természetvédelmi területünk már több van (pl. Debrecen határában, továbbá a szegedi Fehértó-madármenedékhely stb.) Ezeket a területeket megfelelő felírású jelzőtáblákkal látták el, hogy a közönséget a törvényes rendelkezések betartására figyelmeztessék és ezzel minden tilos cselekményt megelőzzenek.

A védelem alá helyezendő természeti emlékek kijelölése folyamatban van. A kijelölést a vármegei hivatalos lapban közlik s a helyszínén táblákkal is megjelölik. Így tehát az örsök könnyen meg tudhatják, hogy vannak-e működési területükön védelem alá helyezett természeti emlékek, területek. Ha vannak, tartsák rajtuk a szemüket, a járőrök álljanak meg és figyeljék, mert az áldott magyar föld kincseit védik meg ezzel.

Nemesfém tárgyak fémjelzése.

Írta: KAHLE FRIGYES ny. min. tanácsos.

(Befejező közlemény.)

A fémjelek, valamint a fémjelzéssel kapcsolatos egyéb hivatalos jelek alakjait és rajzait a fémjelzési törvény végrehajtási utasítása a következőkben alapította meg:

„1. A belföldön készült nemesfém tárgyak tekintetében:

- platinatárgyra a bagolyfej és alatta Pt betűk,
- az 1., 2., 3. és 4. számú finomsági fokú nagyobb aranytárgyra a napsugaras Apolló-fő.
- az 1., 2. és 3. számú finomsági fokú kisebb aranytárgyra a zergefej,
- a 4-es számú finomsági fokú kisebb aranytárgyra a farkasfej,
- az 1., 2. és 3. számú finomsági fokú nagyobb ezüstitárgyra a Diana-fő a holdsarlóval,
- az 1. és 3. számú finomsági fokú kisebb ezüstitárgyra az agárfej,
- a 2. számú finomsági fokú kisebb ezüstitárgyra a csókafej.

2. A külföldről behozott nemesfém tárgyak tekintetében:

- platinatárgyra a Merkúr-bot és annak jobb oldalán K betű, baloldalán pedig Pt. betűk,
- az 1., 2., 3. és 4. számú finomsági fokú aranytárgyra a stilizált sas és annak jobboldalán egy-másba illesztett K és Á betűk,
- az 1., 2. és 3. számú finomsági fokú ezüstitárgyra a földgömb szárnyal és annak jobboldalán egy-másba illesztett K és Á betűk.

3. A fenti fémjelekben — a platinatárgyak kivételével — a finomsági fokot megjelölő számok (1., 2., 3., 4.) is fel vannak tüntetve. A fémjelek keretei az egyes finomsági fokoknál eltérők.

(3) A m. kir. főfémjelző és fémbeváltó hivatal jele B betű nyolcszögletű keretben.

A fenti jelek ábráit az 1937. évi 87.000. számú pénzügyminiszteri rendelet 1. számú mellékletének másolatában közöljük.

Az ábrákon feltüntetett jelek nagysága a valószínű jelek nagyságainak kb. százszorosai, tehát a jelek a valóságban alig pár négyzetmilliméter területűek.

A „C. — Egyéb hivatalos jelek” megjelölésével — a jelábrák között — három jel van feltüntetve: 1. az azonossági jel, mely két ellentétes irányba mutató nyíl között M betű ábrázolásából áll hatszögletű keretben,

2. a 6 karátos tárgyak jele: ötszögű keretben 6. K.,

3. a m. kir. főfémjelző és fémbeváltó hivatal jele (lásd fent (3) alatt).

Az említett hivatalos jelek közül azonossági jellel azokat a tárgyakat látja el a főfémjelző hivatal, amelyeket a nemesfémiparosok és kereskedők bizonytalan eladás céljából, vagy mintagyűjteményként szállítanak külföldre. Ennek az a célja, hogyha vámhatárunkhoz visszaérkezik az áru, annak magyarországi (M) származása megállapítható legyen.

A hivataljel tulajdonképpen törvényes finomságot kifejező jel, de fémjelzésre önállóan nem alkalmazható. Ha azonban valamely tárgy alkotórészebe azt beütötték, akkor azt jelzi, hogy az alkotórész, amelybe beleütötték, ugyanolyan finomságú, mint amilyent a tárgy főrészeibe beütött fémjel kifejez.

Azt, hogy a belföldön készült, vagy külföldről behozott nemesfém tárgyakon a tárgy melyik részén és milyen jelet kell alkalmazni, a végrehajtási utasítás betűsoros tárgymutatóban sorolja fel.

Ebből a tárgymutatóból egy kis töredéket a 322. oldalon lévő kimutatásban közlünk.

Ha külföldről behozott nemesfém tárgyakba valami ok miatt nem lehet az előírt fém- és egyéb jeleket a belföldi tárgyakra nézve kötelező részekbe beütni, akkor azokat olyan részekbe és úgy ütik be, hogy a külföldi áru meg ne sérüljön, értékében ne csökkenjen. A fémjelzési szabályainknak meg nem felelő külföldi nemesfémáru a vámhivatal útján a feladónak külföldre visszaküldik a címzett egyidejű értesítése mellett; ha azonban a címzett ragaszkodik az áru kiadásához, akkor az csak összetört állapotban adható ki részére.

A fémjelzésért illetéket kell fizetni, aminek mértékét a pénzügyminiszter rendeletileg szabályozza.

Nem tartoznak a fémjelzéskötelezettség alá:

a) a magántulajdont képező nemesfém tárgyak mindaddig, míg nem kerülnek ilyenek üzletszerű eladásával foglalkozó kereskedőkhöz, zálogházakhoz, árverési csarnokokhoz stb.,

b) nemesfém tömbök, rudak, lemezek stb., általában félkész áruk,

c) nemesfémhuzal felhasználásával gyártott paszományok, rojtok, zsinórok és szövetek,

d) azok a nemesfém tárgyak, amelyeket bírói, vagy községi módjára vezetett végrehajtás során megtartott árveréseken adnak el,

e) tudományos, ipari, egészségügyi, oktatási, fogászati célt szolgáló műszerek és tárgyak,

f) belföldi vagy külföldi fizetési eszközként használt pénzérme, ha csak nincsen olyan tárggyal forrasztás útján összeillesztve, amelyik fémjelzéskötelezettség alá esik,

A. A BELFÖLDÖN KÉSZÜLT NEMESFÉMTÁRGYAK FÉMJELEI.

1. PLATINATÁRGYAKRA.

950
EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG

2. NAGYOBB ARANYTÁRGYAKRA.

986

900

750

585

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

3. KISEBB ARANYTÁRGYAKRA.

986

900

750

585

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

4. NAGYOBB EZÜSTTÁRGYAKRA.

935

900

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

800

5. KISEBB EZÜSTTÁRGYAKRA.

935

900

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

800

B. A KÜLFÖLDRŐL BEHOZOTT NEMESFÉMTÁRGYAK FÉMJELEI.**1. PLATINATÁRGYAKRA.**

950
EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

2. ARANYTÁRGYAKRA.

986

900

750

585

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

3. EZÜSTTÁRGYAKRA.

935

900

800

EZREDRÉSZ FÍNOMSÁG.

C. EGYÉB HIVATALOS JELEK.

AZONOSSÁGI JEL.

HATKARÁTOS TÁRGYAK JELE.

A M. KIR. FŐFÉMJELZŐ ÉS FÉMBEVÁLTÓ HIVATAL JELE.

AZ ÁBRÁKBAN FELTÜNTETETT FÉMJELEK NAGYSÁGA AZ EREDETINEK 100-SZOROSA.

A fémjelzésre bemutatott tárgy megnevezése	A jelek beütési helyének megjelölése	Milyen jeleket kell beütni
Biztosító tű	a felsőrész	F. N.
Biztosító lánc karkötőhöz	az egyik végkarika . .	H.
Csésze	fenék	F. N.
	fogantyú	F.
Dohányszelence	a fenék és fedő	F. N.
	ha fedő két szétnyíló részből áll, akkor mindkét rész	F. N.
Fülbevaló:		
1. Függelék nélkül, sima	a főrész, vagy ha oda beütni nem lehet, a horog	F. N.
Ha dísszel van ellátva	a főrész, vagy ha oda beütni nem lehet, a horog	F. N.
	és a díszítések	H.
2. Függelékkal	a főrész, vagy ha nem lehet, a horog	F. N.
	a függelék	H.
Gyűrű:		
1. Tömör áru:		
a) beforrasztott közép-résszel	a sín belső v. külső része	F. N.
	a fej, de csak ha abba lehet jelet beütni	F.
b) karikagyűrű	a sín belső v. külső része	F. N.
2. Üres gyűrű:		
a) beforrasztott fejjel	a készítő által megjelölt tömör rész	F. N.
	a fej (ha lehet)	F.
b) üres karikagyűrű	a megjelölt tömör rész	F. N.
Megjegyzés: a fejes gyűrűnél a fémjelet hosszában, a karikagyűrűnél keresztben kell beütni!		
Kanál:		
a) tömör	a nyél vagy a merítő . .	F. N.
b) üres nyéllel (tortakanál vagy lapát, halkanal)	a merítő vagy a lapát . .	F. N.
Villa:		
a) ha egy darabból áll	a nyél	F. N.
b) ha a penge a nyélbe van forrasztva	a villa	F. H. N.
Kés:		
a) ha egy darabból áll	a nyél	F. N.
b) ha a penge a nyélbe van forrasztva	a penge	F. H. N.
Tömör lánc:		
20 cm. hosszúságig (főleg karláncok)	az egyik végén levő jelezhető láncszem	F. N.
	a másik végén levő jelezhető láncszem	H. N.
30 cm. hosszúságig (főleg óraláncok)	mindkét végén az utolsó jelezhető láncszem	F. N.
60 cm. hosszúságig) főleg nyakláncok)	mindkét végén az utolsó jelezhető láncszem	F. N.
	és a középső láncszem	F.
60 cm. hosszúságigon felett	mindkét végén az utolsó jelezhető láncszem	F. N.
	és minden 20 cm.-en egy-egy láncszem	F.
óra, óratok	a fenék, fedő és a belső köpeny	F. N.
	a kengyel	F.
	a fej	F.

A jelek értelmezése a következő:

F = fémjel, H = hivataljel, N = név-, vagy gyárjel

g) a m. kir. áll. pénzverőben készült érem, vagy féldomborműví lap (plakett),

h) olyan tárgy, amely régi céh- vagy mesterjellel van ellátva, továbbá melynek, mint régiségnek, különleges művészeti, történelmi, tudományos értéke van, de ennek utánzata fémjelzési kötelezettség alá tartozik,

i) zománcal, kövel vagy gyönggyel teljesen beborított tárgy, valódi drágakőnek, vagy igazgyöngynek foglalata, ha a foglalat értéke a drágakő, vagy igazgyöngy értékéhez viszonyítva csekély,

k) töltőtollba való aranytoll.

A külföldről behozott nemesfém tárgyak közül nem esnek a fémjelzési törvény rendelkezései alá (T. 7. §.):

a) nemesfémrudak, lemezek, huzalok, félkészgyártmányok, paszományárak,

b) amely nemesfém tárgyakat a magyar fémjelzési törvény a honi viszonylatban is mentesít a fémjelzés alól,

c) a vámjogi törvény alapján vámmentes áruk közül:

1. az államfő közvetlen használatára rendelt tárgyak,

2. a külföldi államfők részére ittartózkodásuk alatt érkezett tárgyak,

3. külföldi államfők ajándékai,

4. külföldi államok diplomáciai képviselői hatóságok tagjainak részére, személyes használatukra érkező tárgyak, de csak ha az illetők a megbízó államnak polgárai,

5. a szeretetadományok,

6. templomok, imaházak céljait szolgáló szertartási tárgyak,

7. a külföldi diplomáciai képviselők és konzulátusok részére szolgáló hivatali szükségletek,

8. tudományos, művészeti és más közérdekű intézetek nyilvános gyűjteményeibe felvételre rendelt tárgyak,

9. az előbbi 8. pontban említett intézetek hivatásszerű működésének teljesítéséhez szükséges felszerelési tárgyak, valamint a magánéjének tudományos kutatásaira való pontos műszerek,

10. az adományozott rendjelek, kiállítási érmék és tiszteletdíjak,

11. a közhatóságok előtt folyó tárgyalásokhoz szükséges tárgyak,

12. átköltözködési ingóságok,

13. kiházási tárgyak,

14. örökségi tárgyak,

15. útiholmik,

16. hullát tartalmazó koporsók, hamvvedrek és azok díszítésére szolgáló tárgyak.

A mentességek azonban csak akkor érvényesek, ha kétséget kizáróan megállapítható, hogy a fent felsorolt tárgyak magántulajdonban vannak és nincsenek továbbeladásra szánva, ideértve az utasok által az utasforgalomban kisebb mennyiségben magukkal hozott és nem kereskedelmi forgalomra szánt nemesfém tárgyakat (ékszer, óra, ceruza stb.) is.

Az állami ellenőrzés.

A nemesfém tárgyak és a 6 karátos tárgyak készítésével és árusításával foglalkozó iparosok és kereskedők, zálogházak, árverési csarnokok és egyéb intézmények állami ellenőrzés alatt állanak.

Az ellenőrzést a m. kir. állami Főfémjelző és

Fémbevéltő Hivatal gyakorolja, melynek ellenőrzési hatásköre az egész ország területére kiterjed.

Az ellenőrzésben résztvesznek a pénzügyőri biztosi kerületek vezetői is, kiknek hatásköre — Budapest kivételével — csak a saját kerületük területére terjed.

Működésüket külön kiadott utasítás szabályozza.

Állami ellenőrzés alá tartoznak azok a vásári árusok és iparosok is, akik nemesfém tárgyak, vagy 6 karátos tárgyak árusításával foglalkoznak.

Az ellenőrzés alá tartozó iparosok, kereskedők és intézmények kötelesek a fémjelzési törvényt és annak végrehajtási utasítását műhelyükben, árusító helyiségükben olyan helyen kifüggeszteni, hogy azt a vevők elolvashassák.

Ha tehát valaki nemesfém tárgyat vásárol, ajánlatos a végrehajtási utasítás 1. sz. mellékletében közölt betűsoros tárgymutatóban tüzetesen utánanézni, hogy a vásárolni szándékolt tárgynak hol és milyen fém- és egyéb jellel kell ellátva lennie.

Az árusításra szolgáló helyiségekben a valódi nemesfém tárgyakat a nem valódiaktól még a kirakatokban is egymástól elkülönítve, megfelelő felirással ellátva kell tárolni.

A vevő kívánságára kötelesek a kereskedők és árusító iparosok is cégszerű aláírással ellátott számlát adni, melynek tartalmaznia kell az eladónak (üzletnek) nevét, helyét, a tárgy finomságát, súlyát és vételárát, valamint az eladás keltjét is.

A visszaélések.

A visszaélések közül csak a gyakrabban előfordulókat fogom ismertetni.

Lelkiismeretlen iparos a már szabályszerűen fémjelzett tárgyakon a vevő kárára változtatásokat tehet. Így pl.: üregesnek készült nemesfém tárgyakat könnyen olvadó fémmel, forrasztóval, vagy más anyaggal kitölti, hogy a súlyát növelje.

A f. j. törvény tiltja az üreges tárgyaknak idegen anyagokkal egészben, vagy részben való kitöltését. A forrasztóból is csak annyit szabad használni, amennyi az alkotórészek összeillesztéséhez feltétlenül szükséges.

Az üregesnek készült nemesfém tárgyat idegen anyaggal (ólom, gitt, gyanta, gipsz, szurok) beforrasztás nélkül kitölteni (egészben vagy részben) csak akkor szabad, ha ezzel az anyaggal nem nemesfém-ből készült feltétlenül szükséges alkatrészeket kell a tárgyhöz erősíteni, vagy a tárgynak állékonyságát (stabilitását) kell biztosítani. Például: szabad kitölteni kés, villa nemesfém-ből készült nyelét, esernyő vagy bot fogantyúját, gyertyatartó vagy lámpa alját, de csak úgy, hogy a kitöltésre szolgáló nyílást beforrasztani nem szabad.

Megváltoztathatja a fémjelzés után az iparos a nemesfém tárgyat olyan módon is, hogy a fémjelet tartalmazó részt a tárgyról levágja és azt vagy a nemesfém tárgy ötvözetéhez hasonló színű, de nem nemesfém-ből készült tárgyhöz, vagy alacsonyabb finomságú tárgyhöz forrasztja. Ezt fémjelforrasztásnak nevezik.

Megtörténik az is, hogy nem nemesfém tárgyra a fémjelhez hasonló alakú jelet ütnek bele. Ezt megfelelő nagyítósüveggel meg lehet állapítani. Néha két névjelet ütnek a tárgyba — az egyiket csak elmosódottabban úgy, hogy az fémjelnek látszódjék. Az ilyen mesterkedéseket a főfémjelző hivatal szemle-

tartással megbízott szakemberei azonnal észreveszik s az ilyen iparosnál soha egyetlen árudarab sem marad alapos vizsgálat nélkül.

Különösen óvatosnak kell lenni a külföldről származó áruk vételénél, főként, ha azokat ügynökök ajánlják eladásra, vagy ha magánosoktól erednek.

Ezek a tárgyak néha megtévesztésig hasonlítanak a valódi nemesfém ötvözetek színéhez és a világ minden részéből származhatnak. Ezekén a tárgyakon a névjel, gyári jelek, szabadalmi és más jelek úgy vannak csoportosítva, hogy első pillanatban még a szakembert is tévedésekbe ejthetik.

Tudjuk, hogy 6 karátos tárgyakon kívül más belföldi nemesfém tárgyakon a „karát“ jelzést nem szabad alkalmazni. Külföldi áruk között azonban igen gyakran találkozunk ilyen jelzésű órákkal, láncokkal, ékszerekkel és egyéb tárgyakkal. Ezek néha csak aranyozott tárgyak és a külső aranyozásukra értendő a „14 karát“, vagy „18 stb. karát“ jelzés. Akad olyan kereskedő, aki igyekszik ilyen külföldi tárgyat valódi 14—18 karátos tárgyként a jóhiszemű vevőnek eladni.

Amerikából igen sok ú. n. plaqué-áru kerül az országba. Ezek rendszerint 14—18 karátos vékony lemezzel borított nem nemesfém-ből készült tárgyak, amelyen a gyár- vagy névjelen és egyéb jelzéseken kívül a 14 karát, 18 karát jelzés is rajta van.

Különösen sok ilyen óra, lánc, szelence stb. van forgalomban. A hozzá nem értő ezeket a tárgyakat könnyen valódi 14—18 karátos árunak nézheti, holott az csak egy vékonyka nemesfémlemezzel borított tárgy, aminek belső része értéktelen sárgaréz, vagy más ötvözet. De sokszor előfordul az óráknál az is, hogy csak az óra fedőlemeze készült valódi 14—18 karátos aranyból, a többi része az aranyhoz hasonló színű nem nemesfém ötvözetéből áll.

A Franciaországból származó minden lemezelt áruba az ott érvényes fémjelzési törvénynek megfelelően mindig bele van ütve a „plaqué-or“ (arannyal lemezelt), vagy a „plaqué-argent“ (ezüsttel lemezelt) jelzés.

Angliában tömegesen készülnek a fémáru-gyárakban olyan evőeszközök, tálak, korsók, csészék, bot- vagy esernyőfogantyúk stb., amelyek anyaga tömör fehérfém ötvözet, de külsőleg igen erősen ezüstözöttek. Ezekre a gyár sokszor 6—7-féle jelet is beüt, melyekből nehéz kiigazodni.

A legnehezebb a tájékozódás a külföldi származású tárgyaknál azért is, mert a származási ország fémjelzési jeleit csak a szakemberek ismerik.

A magyar fémjelzési törvény szerint ezüst tárgyat szabad platinázni, aranyozni, illetőleg platina- vagy aranylemezzel borítani, ha a borításnál vagy bevonásnál használt arany vagy platina a törvényben megengedett finomságú. Az ilyen tárgyat azonban ezüsttárgyként fémjelzik, tehát felismerhető.

A platinázott vagy aranyozott törvényes finomságú ezüsttárgyat a kereskedelembe double-nak hívják. A régi fémjelzési törvényben előírt jelekkel fémjelzett ú. n. aranydouble 800-as ezüsből készült, ami a 800-as ezüst fémjelével volt megjelölve. A 800-as ezüst régi fémjele azonban a 14 karátos arany régi fémjelével alakban könnyen összetéveszthető volt. Ügyelni kell tehát a régi fémjelzésű 14 karátos tárgyak vásárlásánál, nehogy aranydoublet vásároljunk valódi 14 karátos helyett.

A Kormányzó Úr Ófőméltósága
Maróti Mátyas

alhadnagynak nyugállományba helyezése alkalmával
a Magyar Ezüst Érdemkeresztet adományozta.

Az új fémjelzési törvénynek ezek a jelei már nem téveszthetők össze.

Sok visszaélés történt olyan tárgyak árusítása által is, amelyek aranyat egyáltalán nem, vagy csak 1—2½%-ban tartalmaznak és olyan tárgyak árusításánál, amelyeknek nevében „arany” vagy „ezüst” szó szerepel — de azokban ezüstnek vagy aranynak nyoma sincs.

Tévedésekre és visszaélésekre alkalmat adó elnevezések: újarany, amerikai arany, chinaezüst, újezüst, argentin stb.

Az új fémjelzési törvény szerint: „nem nemesfém”-ből készült tárgyat tilos olyan elnevezéssel megjelölni, amely a tárgy ötvözetek tekintetében meg téveszthet.

Az ilyen tárgyakra alkalmazott, vagy arra vonatkozó felírásban és elnevezésben a platina, arany vagy ezüst szót még összetételben is tilos alkalmazni.

Azokat a tárgyakat pedig, amelyek nem nemesfém”-ből készültek, de platinázva vagy ezüstözve vannak, vagy ilyen ötvözetű vékony lemezzel vannak borítva, a „fém” szóval, vagy annak a nem nemesfémnek nevével kell megjelölni, amelyből a tárgy készült (pl. nikkell, réz, alpacca stb.).

Büntető rendelkezések:

A fémjelzési törvény határozományaival szemben elkövetett kihágások kétfélek.

Súlyos vagy kisebb jövedéki kihágások. A súlyos jövedéki kihágások a fémjelzési illetékek szándékos megrövidítésére, illetőleg a megrövidítés veszélyének kitévésére vonatkoznak. A többi kihágások kisebb jövedéki kihágások.

A büntető határozatokat (elkobzás, pénzbírság) a kisebb jövedéki kihágások esetében a m. kir. főfémjelző- és fémbeváltóhivatal igazgatósága mondja ki, a súlyos jövedéki kihágások esetében pedig a területileg illetékes pénzügyigazgatóság.

Mindkét hatóság határozata ellen végső fokon a m. kir. pénzügyminisztériumhoz lehet fellebbezni. Magánszemélyeket ért károsodások a rendes bíróság elé tartoznak.

Apróságok a szolgálatból.

Két egyszerű kis esetet mondok el, melyekhez hasonlóak ugyanazon járőr szolgálata alatt is többször előfordulhatnak. Igen tanulságos mind a kettő, mert rámutatnak az eredmény egyik titkára: a szemfülességre és bizalmatlanságra.

I.

A járőr portyázás közben két embert ért utól az úton. Amint az már lenni szokott, a járőr szótlanul haladt, a két ember nagyhangon beszélgetett. Az egyik éppen arról beszélt, hogy aznap sokat járt-kelt és futott, mert vadászatot vett részt, mint hajtó. A hátán hátzísák lógott, benne valami teherrel. A csendőrszem hamar észrevette, hogy nyúl lehet az s amikor a járőr megnyujtott lépéseivel beérte a hátzísákos embert, a járőrvezető már tudta, hogy mit kérdezzen. Nagyon elcsodálkozott a hátzísákos ezen a kérdésem, mely egyenesen úgy szólt, hogy miért nem adta át a hátzísákjában levő nyulat is a vadászoknak, akiket az jogosan megilletett volna. Be kellett ismernie a dolgot. Elmondta, hogy valóban nyúl van a hátzísákban, ki is vette és megmutatta. A nyúl sebzetten a bokrok közé futott, ő utána ment, meg is találta kimulva, de nem vitte el a vadászoknak, hanem elrejtette s a vadászat végén a hátzísákjába csuszította. A járőr az őrizetbe vett nyulat átadta a községi előljárőségnek, a hajtót pedig feljelentette lopásért.

II.

1923-ban az arkai erdőben portyázás közben egy emberrel találkoztam, akivel orrvadászat miatt többször akadt már dolgunk. Puska nem volt nála, csak hátzísák. Megkérdeztem, hogy mit csinál az erdőben s mi van a hátzísákjában. Erre készségesen megmutatta, hogy a hátzísákban 5—6 liter morzsolt kukorica van. Arka községbe viszi magának valóval cserélni. Jól feltalálta magát, mert valóban kukoricaültetés ideje volt. De hát mégsem álltam kötélnek, mert ismertem a terepet s tudtam, hogy ha igaz úton jár, nem mássza meg a hegyet, hanem a rendes úton megy, mely könnyebb és rövidebb is. Jónak láttam megnézni a zsebeit s nem is csalódtam. Orosz katonapuskához való töltényeket találtam bennük. Persze tagadta, hogy puskája lenne, de már belenéztem a kártyáiba, sejtettem mindent. Átkutattuk a közeli környéket (és rövidesen ráakadtunk a páfrányok közé bedobott orosz puskára. Most már beismerte, hogy vaddisznó-lesre indult. A kukoricát a les környékén akarta elszórni csalogatónak. A vadászfelszerelését őrizetbe vettem, őt pedig orrvadászatért feljelentettem. Meg is kapta méltó büntetését.

Homonnai András alhadnagy.
(Beregszász.)

III.

A járőr fellépése.

1930-ban — mint alig véglegesített csendőrt — az a különös kitüntetés ért, hogy a szegedi őrsről Balatonboglárra vezényeltek fürdőgyeletre. A vezényeltek között én voltam a legfiatalabb, rangra, korra egyaránt.

Egy alkalommal Somogy vármegye alispánja a megye területén cigányrazziát rendelt el. Mi, vezényelték, csak a fürdőügyeleti szolgálatot láttuk el, azonban a cigányrazziában valamennyien részt vettünk. Én Füzes (akkor Flesz) törm.-rel kerültem össze, mint járőrtárs. Járőrvezetőm is vezényelt volt, az örskörlet területét egyikünk sem ismerte.

Kora hajnalban indultunk útnak a kijelölt őrsjáratba. Részletes térképünk nem volt. A jószerecsére és ösztönünkre bízva, mentünk hegyen-völgyön, erdőkön keresztül. Néha egy-egy favágóval, vagy erdőőrrel találkoztunk, akik útbaigazítottak. Délutánra értünk őrsjáratunk legtávolabbi pontjára, egy községbe. Ott két cigányt is találtunk, akiket elfogtunk és megbilincselve, megindultunk hazafelé. Elég távol voltunk az őrsállomástól és nem is azon az úton kellett hazamennünk, mint amelyiken kimentünk. Már koromsötét lett, mire az országot melletti erdőből pléhzörgés hangja ütötte meg a fülünket. Egy pillanatra megálltunk hallgatózni. Ekkor szalmazegést és halk beszédet is hallottunk. Járőrvezetőm kiadta a parancsot az előttünk levő cigányoknak, hogy: „Irány balra!” Nekem pedig csak annyit mondott: „Megnézzük, kik vannak ott“.

Megvallom, mint 23 éves, fiatal csendőrt, szorongó érzés fogott el. Nem mintha féltém volna, csak szokatlanul hatott rám az ismeretlen, hegyes-völgyes vidék és az erdő éjjel. Alföldi ember lévén, hegyet csak gyerekkoromban láttam (Körösbökényben (Arad megye, oláh megszállt terület). Felrémlt előttem szegény Réti Flórián tthts. egy évvel azelőtti esete is, akit egy elfogott csavargó Balatonzamárdiban kísérés közben a saját puskájával vert agyon, míg a járőrtársát egy közeli majorba küldte. Mindenre készen és elszántan, keményen markoltam meg a „kész“ helyzetbe vett puskámat. Ugyanazt tette járőrvezetőm is. Közben átevíckéltünk az út melletti elég mély és bozótos árkon. Az volt a szerencsénk, hogy nekem volt zseblámpám.

Az erdő szélében egy 15 tagból álló cigánykaravánt találtunk, akik a környéken lopott szalmával éppen „ágyaztak“. Volt köztük egypár drótozó is, azok szerszámainak zörgését hallottuk meg. Járőrvezetőm azonnal összeparancsolta a cigányokat és olyan kemény hangon fenyegette meg őket, hogy aki ellenszegül, a halál fia, hogy azok meg sem kíséreltek ellent mondani további parancsainak. Erre a határozott magatartásra valóban nagy szükség volt. Ha meggondoljuk, hogy ott állottunk a nagy ismeretlenségben, minden emberlakta helytől távol, éjnek idején egy erdőben; velünk volt már két fogoly cigány és megleptünk egy számos férfitagból álló cigánytábor. Azonkívül ott voltam én, a fiatal, szinte gyerek csendőr, minden tapasztalat nélkül a cigányokkal szemben tanúsítandó magatartásról. Azonkívül nem tudhattuk, mint ahogy úgy is volt, hogy a cigányok egy része még széjjel volt az erdőben, akik később jöttek a tábor helyére. Ezek a sötétből ránk támadhattak volna. De a járőrvezetőtől vett példa engem is magával ragadott aggályoskodásomból. Nem kellett parancsot adni a bilincselésre, személymotosásra, a már délután elfogottaknak az újjakkal való összefűzésére, ment minden, mint a karikaesapás. Azt hiszem, a cigányok meg is érezték a fellépésünkből, hogy kemény csendőrökre akadtak. El is voltunk szánva, hogy a legkisebb tá-

madási kísérletre kiméretlenül fegyvert használunk.

Miután a szabadon lévő cigányoknak a holmit és a nőknek az apró purdékat a kezükbe parancsoltuk, átkutattam a tábor helyét és megindultunk. — A bizonytalanságba. — Járőrvezetőm úgy indította el a menetet: „Irány Boglár!“ Később bevalotta, hogy azzal a céllal mondta így, hogy a cigányok majd odavezetnek, mert nem tudják, hogy mi nem ismerjük az utat. Mert, ha ezt a cigányok csak sejtik is, úgy elvezethettek volna bennünket, hogy talán ma sem értünk volna Boglár. Még így is arra kellett gondolnunk sokszor, mert végtelen hosszúnak tűnt az út. Éjjel fél egy óra volt, mire a község közvilágítását megláttuk. Közben egy lélekkel sem találkoztunk, akit megkérdezhettük volna, hogy jó felé megyünk-e? Viszont útelágazásnál sokszor elmentünk, de akkor még nem voltak meg az útjelző táblák, hogy elolvashattuk volna. Útközben a bilincselést többször ellenőriztük, mert a cigányoknál bádogos-szerszám is volt. Egyszer rajtakaptam az egyik cigányt, hogy — bár puszta kézzel — a megbilincselést kezét babrálja. Erre egy-egy nagy csomagot adtunk a szabadon levő kezükbe, hogy ne használhassák.

Fellelegeztünk, mikor végre beértünk a községbe. Másnap kiderült, hogy csak mi, a teljesen idegen, vezényelt járőr, hoztunk cigányokat és hogy jó fogást csináltunk, mert két férfit a kövágóörsi őrs betörésért körözött. Kitűnt az is, hogy ezek a cigányok szabályszerű vándoripar engedéllyel rendelkeztek, amit már a körözés megjelenése után állítottak ki részükre.

Ebből a szürke kis esetből láthatjuk, milyen fontos, hogy a járőrvezető határozott, biztos magatartást tanúsítson fellépéskor, mert azzal elejét veheti egy esetleges megtámadtatásnak. Különösen áll ez akkor, mikor cigánykaravánnal szemben kell eljárnia.

Célszerű az is, hogy az örskörlet részletes térképét, zseblámpát és fűzőzsinórt a járőrnek vinnie kell szolgálatba. Mert ha akkor nekünk térképünk lett volna, nem aggódtunk volna, hogy a cigányok elvezetnek bennünket. Továbbá, ha fűzőzsinór lett volna nálunk, több cigányt is összekötöttünk volna, mint csak két párt s akkor nagyobb biztonságban lettünk volna mind aziránt, hogy nem szoknek meg, mind afelől, hogy nem támadnak meg bennünket. Végül említem, bár a legnagyobb fontossággal bírt, hogy ha nem lett volna nálam zseblámpa, nem tudtuk volna szolgálatunkat úgy végrehajtani, mint ahogy tettük. Gyertyával, vagy éppen gyufával nem sokra mentünk volna.

II.

A személyismeret haszna.

1931-ben a kisteleki őrsön voltam, mint fiatal csendőr. Általánosságban már ismertem a lakosságot, különösen a bűnözőket. Zelei Jánosról is tudtam, hogy nemrég került ki a szegedi kerületi (Csilag-) börtönből, ahol lopásért ült.

Egy nap délutánján egyedül voltam a legényeségi szobában, melynek ablakai az utcára néztek. Amint kinéztem az ablakon, a túloldalalon láttam

Ki tudja?

Mi a katonai karhatalom rendeltetése?

Zelei Jánost, amint egy pulykát vitt az ölében. Másnak talán fel sem tűnt volna az, de bennem átvillant a gondolat, hogy hátha lopta... Nem volt sok idő a gondolkodásra vagy hogy valakinek jelenthettem volna, mert közben elment volna. Kardot kötöttem hirtelen és utána szaladtam Zeleinek és behívtam a laktanyába. Csak akkor jelenthettem gyanúmat őrsparancsnokomnak. Megkérdeztük Zeleit, honnan hozza a pulykát. Himelt-hámoit, ahányszor mondta, annyiféleképpen adta elő. Azt mondta, kapta egy tanyán, ahol dolgozott. Mikor azután azt mondtuk, jöjjön velünk és megkérdezzük az illetőt, beismerte, hogy úgy fogta a tanyák közt. Őrsparancsnokom Kovács György törm. jv.-vel engem vezényelt szolgálatba a nyomozás lefolytatására. Elkísértük Zeleit oda, ahol mondta, hogy fogta a pulykát. A közeli tanyában valóban felfedezték a pulyka hiányát és a Zeleinél levő pulykában felismerték a sajátjukat.

Így lett buzgóságomnak eredménye az, hogy egy, különben talán soha ki nem derülő lopás hamarabb kiderült, mint a sértett feljelentést tett.

*Kovács Mihály II. törm.
(Szeged.)*

A tolvaj szomszéd.

Beküldte: LENGYEL LAJOS csendőr (Királyhelmece).

1939. évi október hó 18-án a királyhelmecei őrsön megjelent Karics András* bolyi lakos, aki panaszkolta, hogy 120 pengőjét ellopták. 17-én este lefekvésakor az ünneplő nadrágja zsebében egy pénztárcában volt ez az összeg 2 darab 50 és 2 darab 10 pengős bankjegyekben. Amikor másnap reggel felkelt, egy másik nadrágot vett fel, majd 15 éves fiával, 13 éves leányával és feleségével kiment a határba dolgozni, anélkül, hogy reggel a pénzt megnézte volna. Az ünneplő nadrágját pénzzel együtt a szobában hagyta a varrógépen és amikor a délutáni órákban hazatért a mezőről, észrevette, hogy a pénze a nadrágja zsebéből pénztárcával együtt eltűnt. Előadta, hogy a lakásból való eltávozásukkor a lakás kulcsát az udvaron helyezte el egy deszkalap alá. Hazatértekor a kulcsot ugyanott találta, érintetlenül. Gyanúja senki ellen sem irányul.

Őrsparancsnokom az ügy nyomozására Kovács Imre őrmesterrel engem vezényelt ki. A helyszínre érkezés alkalmával a szobában mindent alaposan átkutattunk, de sem a pénztárcát, sem a pénzt megtalálni nem sikerült. Sértett nejének és gyermekeinek kikérdezése sem vezetett eredményre. Minden támpont nélkül maradván, a szomszédoknál kezdtünk puhatolni, aminek az volt az eredménye, hogy leginkább a sértett szomszédja, Balán Sándor gyanúsítható a lopással. Balánt a község házára hívtattuk és kikérdeztük, de mert kellően tisztázta magát és terhelő bizonyíték rendelkezésre nem állott, elbocsáttuk. A puhatolást folytattuk s ennek során megtudtuk, hogy Balán a másnap Csap községben megtartandó országos vásárra készül tehenet vásárolni és előreláthatólag az éj folyamán el is indul. A kikérdezés során Balán azt mondta, hogy csupán 30—35 P készpénze van, ezért a tehénavásárlás gyanúsnak tűnt fel. Azon az éjjel Balán lakásánál lest tartot-

tunk, aki 24 óra tájban lámpát gyújtott és készülődni kezdett. Ekkor elindultunk a Csap felé vezető uton és a községtől egy kilométer távolságra — amikor Balán lépteit meghallottuk — visszafordultunk és összetalálkoztunk Balánnal, aki láthatóan meglepetten. Kérdésünkre, hogy hová indul, azt felelte, hogy Királyhelmece megy egyik közeli rokonát meglátogatni, mert az éjjel értesült arról, hogy rokona hirtelen megbetegedett. Mivel láttuk, hogy Balán valótlanul állít, vele együtt visszamentünk a lakása elé, járőrvezetőm pedig Balán feleségétől megkérdezte, hogy hol van a férje. Az asszony elmondta, hogy ezelőtt ¼ órával indult el a csapi országos vásárra tehenet vásárolni s a férje által elvitt pénzüsszeget kb. 156 pengőben jelölte meg. Ezek után alaposan vált a gyanú, hogy a tettes Balán. A község házában alapos kikérdezés alá vontuk, de megmaradt állítása mellett, hogy Királyhelmece akart menni és pénzt nem visz magával. Megmotoztuk s egy vászonzacskóba elrejtett pénz került elő, 2 drb 50, 4 drb 10 pengős bankjegy és 15.50 pengő különböző váltópénz. A pénz holszerzésére vonatkozólag most már azt adta elő, hogy a 2 drb 50 és 4 drb 10 pengős bankjegyet előző napokban a Futurához beszállított terményért kapta. Tudtuk, hogy Balánnak sem terménye, sem fogata nincs, a termény holszerzésére nézve pedig felvilágosítást adni nem tudott, így hát nem volt mit tenni, a lopás elkövetését beismerte. Előadta, hogy amikor a sértett a családjával együtt reggel kiment a határba, látta, hogy a kulcsot hová rejtette el. 10 óra tájban bement a sértett udvarára, a kulcsot elővette, kinyitotta a lakás ajtaját, bement és a sértett nadrágja került a kezébe. Ennek zsebéből kivette a pénztárcát, az ajtót becsukta és a kulcsot visszatette a helyére. A pénztárca hollétére nézve előadta, hogy azt a konyhakerthöz a burgonyaszár közé dobta, ezért a burgonyaszárát lesarlóztattuk, de eredménytelenül. Balán most már azt adta elő, hogy a pénztárcát elégette a takaréktűzhelyben, de mielőtt ott keresni kezdtük a megmaradt fémkereteket, Balán oda módosította előadását, hogy a pénztárca el nem égett keretét még este magához vette és a község utcáján eldobta. Komoly figyelmeztetésünkre, hogy hazudozásával csak magának árt, kijelentette, hogy a pénztárcát az árnyékszékbe dobta. Kibontattuk az árnyékszék hátulját, ahol meg is találtuk a pénztárcát.

Balán ellen előzően elkövetett csalás miatt bűnvádi eljárás volt folyamatban, ezért elfogtuk és tényvázlattal az ungvári kir. ügyészségnek átadtuk.

Faluhelyen sok lopás szárad az átvonuló csavargók, kéregetők, cigányok lelkén. A nyitva hagyott, vagy gondatlanul zárt udvarokba, lakásokba gyorsan besurrán ez a szarka népség s észrevétlenül tovább áll. Az őrsök kiderítetlenjei között sok az ilyen eset. Jól zárt lakásokba már nehezen jut be a csavargó s ha ilyen lakásba hatol be a tolvaj betörés nélkül, mindig gondolnunk kell a leselkedő szomszédok valamelyikére. A járőr helyesen járt tehát

Ki tudta?

Háborúban az összes fogságfenyítések kétszeresre emelhetők fel a szigorú fogság kivételével.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

el, amikor a közelben tapogatózott, mert csavargó a jól elrejtett kulcsot nem találhatta meg. Úgyes eljárása mellett hiba volt azonban, hogy kellő bizonyíték nélkül gyanúsítottként kérdezte ki Balánt, majd pedig hazaengedte, amivel alkalmat adott arra, hogy a pénzt elrejtse s letegyen minden áruló tervéről. Hogy ezt Balán nem tette meg, csak az ő ügyetlenségére vall. Jóvá tette azonban a járőr ezt a hibát azzal, hogy másodszor már nem kérdezte ki Balánt s házkutatást sem tartott, hanem akkor ütött rajta, amikor tudta, hogy a pénz nála van.

Érdekesen mutatja ez az eset azt is, hogy mennyire tisztában van egyszerűbb tettes is a bűnjel bizonyító erejével s milyen gondosan igyekszik azt eltüntetni.

EMCÉKEZZÜNK!

Radics Mihály pilisi örsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1915 május 15-én Munkácson meghalt.

Balogh János panyidaróci örsbeli csendőr 1916 május 15-én Kol.-Malin mellett orosz golyótól találva elesett.

Székely Márton feketehalmi örsbeli alörrmestert szolgálat közben talált kézigránát 1917 március 20-án súlyosan megsebesítette. 1917 május 16-án Brassóban meghalt.

Oniga Kasszián szikesfalusi örsbeli csendőr Szikesfaluban részeg csoporttal szemben 1909 május 9-én szolgálatilag fellépve, szenvedett sérüléseiben Fehértemplomban meghalt.

Hajsza József németbolyi örsbeli alörrmester Pécsent fellázadt katonákkal vívott tűzharcban 1918 május 20-án Németboly mellett elesett.

Hanek György kiskundorozsmai örsbeli csendőr, címzetes őrmester, 1915 május 22-én az oroszokkal vívott harcban Zagórc mellett elesett.

Göllén József rudolftlepi örsbeli alörrmestert a vörösök 1919 május 23-án Rudolftelepen megölték.

Majláth István örsvezető, címz. őrmester, főlegyházi őrsparancsnok, 1915 május 24-én az oroszokkal vívott harcban Krukieniec mellett elesett.

Hajnal Kálmán tiszaborkúti örsbeli csendőr az orosz harctéren kapott sebében 1915 május 25-én Galiciában meghalt.

Villányi Imre 2. oszt. őrmestert, a furlaki őrs parancsnokát, 1918 május 27-én a lakása udvarán bosszúból agyonlőtték.

Diószegi Imre miskolci örsbeli 2. oszt. őrmestert egy katonaszökevény, kivel szemben szolgálatilag fellépett, 1918 május 28-án a hejőcsabai határban agyonlőtte.

Merk Mihály 1. oszt. őrmestert, a tállyai őrs parancsnokát, cseh katonák Tállyán, 1910 május 28-án meggyilkolták.

Wolf József nyáradszeredai örsbeli 2. oszt. őrmestert egy 1918-as forradalmi fosztogató szolgálati fellépése miatt 1919 május 29-én Balkányban oroszok agyonlőtte.

Barfa Ferenc

csendőr

Hősi halottunk, aki ez év február hó 10 én Beregdaróc község határában portyázva, a sötétben és hóföregtegen utat tévesztett, hófúvásos patakmederbe esett és ott megfagyott. Holttestét állandó kutatás ellenére is csak április 24-én találják meg. Temetése április 26-án volt Barabás községben, előjárói és bajtársai őszinte, mély részvéte mellett.

Tisztelgünk emléke előtt!

A „Himnusz” éneklése közben...

Nem érezted soha, — én magyar testvérem —
Mikor a „Himnuszunk” hangja szállt a légben:
Milyen fenséges dal! Egekbe szárnyaló,
Isten zsámolyáig magával ragadó?!

Nem érezted soha, — én magyar testvérem —
Hogy remeg valami szived belsejében,
Hogy a megihatottság angyalszárnya érint
S szenvedő hazádnak érzésoltárt épít?

Nem érezted soha, — mikor énekelted —
Hogy lázba forrósul, „vigyáze”-ba állt tested
És meleg könnyesepek tolakodó hada
Az egész világot homályba takarja?!

Mert én éreztem ezt... Mert én lázban voltam,
S megihatott könnyekkel magamhoz karoltam
Szenvedő hazámnak minden kínját, jáját.
— Ujjongtam örömen, — elsirattam baját. —
Gyönyörű, szent érzés, — amelyetől a lelked
Búval harmatozza könnyező szemedet,
Érezted hát te is... mert hiszen jó magyar
Csak akkor lehetsz: ha felkavar ez a dal!

Szinok Margit.

A helyes táplálkozásról.

írta: DR. PUTNOKY ISTVÁN.

II.

„A“-vitamin.

Az előző közleményben megismerkedtünk a táplálkozás alapanyagaival (víz, fehérjék, zsírok, szénhidrátok, sók stb.), az élvezeti szerekkel és az azokban található igen csekély mennyiségű, de a szervezetre nagyon fontos anyag jelenlétével, melyet *vitaminnak* nevezünk. A vitaminokról előljáróban annyit mondtunk, hogy azokat A, B, C, D, E, stb. nevekkel ellátva, különítettük el s két nagy csoportra osztottuk be őket, ú. m. vízben és zsírban oldódó vitaminokra.

Az így letárgyalt alapismeretek után most rátérünk az „A“-vitamin részletesebb ismertetésére.

*

Majdnem mindnyájan ismerjük a csukamájolajat még gyermekkorunkból. Nem fűződnek hozzá kifejezetten kellemes emlékeink, mert a csukamájolaj naponkénti bekezelése nem volt gyönyörűséges valami. De belénk erőszakolták, mert a doktor bácsi elrendelte. Felírta az orvosságot s azt kívánta vele elérni, hogy növekedjünk és erősödjünk tőle. A csukamájolajat minden eseneveszebb, *növekedésben elmaradt* gyermeknek biztos eredménnyel adagolták, és adagolják még ma is.

Ha jól meggondoljuk a csukamáj-kérdést, azonnal eszünkbe juthat és nyílt kérdéssé válhat az, hogy miért csak a csukamájolajtól indul meg a test növekedése? Miért nem indul növésnek a gyermek pl. oliva olajtól, vagy len- és napraforgó olajtól? A felelet erre csak az lehet, hogy a csukamájolajban egy olyan ismeretlen anyagnak kell lenni, ami a növekedést elősegíti, serkenti.

A csukamájolajnak növekedést okozó tulajdonsága mögött a természetkutatók azonnal vitamint sejtettek s elnevezték ezt az egyelőre még ismeretlen összetételű s a csukamájolajban rejtőző anyagot „növekedési vitaminnak“.

Később, amikor a kérdéssel még behatóbban kezdtek foglalkozni, megpróbálták azt az ismeretlen anyagot a csukamájolajból tisztán előállítani. Ez azonban sehogyan sem sikerült. Az olajban olyan minimális mennyiségű volt a „növekedési vitamin“-ból, hogy azt mennyiségileg nem lehetett belőle kivonni. Egy tudós e kutatások közben rájött azonban arra, hogy a kísérleti állatokat növekedésnek lehet indítani akkor is, ha azoknak nem csukamájolajat, hanem zöld leveleket vagy gyümölcsöket adunk vegytiszta táplálékuk mellé. Így terelődött a figyelem a kutatások kapcsán a növényvilág felé és sikerült is a sárga répából egy vörös színű kristályhalmazt tiszta állapotban előállítani, melyet „karotinnak“ neveztek el.

(A karotin nem más, mint egy festékanyag. A sárga répa vöröses színét a karotin adja meg, amely apró kristálykák alakjában a sárga répa sejtjeiben nagymennyiségben található.)

A kérdés a karotinnal még korántsem lett megoldva. Azt tapasztalták ugyanis, hogy ha a kísérleti állatot karotinnal etetik, annak növekedése megindul ugyan, de ugyanakkor a karotin nyom nélkül eltűnik az állat szervezetéből s azt semilyen úton-módon kimutatni nem lehet. Viszont, ha a karotinnal etetett állat máját péppé őrölték és azt új kísérleti állatnak adták be, annak növekedése sokkal erélyesebben indult meg, mint azé, amelyiket csak karotinnal etették.

Ebből a megállapításból következett az, hogy a karotin nem lehet valóságos vitamin, hanem csak egy olyan anyag, melyből a szervezet készíti el a valódi vitamint.

A karotinnal etetett állatok májából sikerült is előállítani tisztán ezt a vegyületet, melyet elnevezték „A“ vitaminnak.

Hol találunk karotint a növényvilágban a sárga répán kívül?

Minden olyan gyümölcs, mely erősen színezett — pl. *paradicsom, áfonya, földi eper, málna*, — vagy egyéb konyhanövény — *saláta, tök, tengeri* — sok karotint tartalmaz.

A növényeken, illetve gyümölcsökön kívül „A“ vitamint találunk sok állati termékben is, így pl. nagyobb mennyiségben találjuk *tejben, tojásban, tejszínben, vajban, vesében, zsíros halban, májban és csukamájolajban*.

Megtaláljuk tehát — pontosabban kifejezve — minden olyan állat előbb említett termékeiben, amely táplálékában sok karotint kebelez be, azaz növényi anyagokkal táplálkozik. Ezért találunk „A“ vitamint a növényevő tehén tejében és az ebből készült termékekben, ezért találunk „A“ vitamint a tojásban (a tyúk fűféléket is csipeget) s ezért találunk minden növényt fogyasztó állat májában is nagyobb mennyiségű vitamint, mert az táplálékfelvétel közben ott raktározódik fel. Innen érthető meg az is, hogy miért nem találunk a disznózsírban „A“ vitamint. A sertés moslékon él, ami „A“ vitaminban szegény lévén, a sertés májában, zsírájában felhalmozódni nem képes.

Felvetődhet az a kérdés ez után, hogy miért van viszont a csuka májában, amikor a köztudomásúan ragadozó és növényi táplálékot nem fogyaszt. Ennek az a magyarázata, hogy a csuka által elfogyasztott kis halak tengeri moszatokat esznek s így ezekben sok karotin lévén, abból a kis halak májában „A“ vitamin raktározódik fel, amiket azután felfal a csuka s így a kis halak májában lévő vitamin az emésztés végeztével a csuka májába jutnak s ott halmozódnak fel.

Az „A“-avitaminózis.

Az eddigiekben megismerkedtünk az „A“ vitamin lényegével, felépülésével és előfordulási helyével. Most nézzük, mi történik a szervezettel akkor, ha kevés „A“ vitaminhoz jut, vagy hosszabb ideig vitaminszegény táplálékon él?

Ha a szervezet vitaminhiány miatt megbetegedik, a betegséget *avitaminózisnak* hívjuk. „A“-avitaminózisnál a növekedés elmarad s e mellett a bőrön

(a hámszöveten) kóros elváltozások jönnek létre. A hámsejtek pusztulni kezdenek. A sejtek kiszáradnak, elszarusodnak, aminek eredményeként gyulladások, gennyesedések lépnek fel, amelyek a bőrön át a belsőbb rétegekbe hatolnak. A szarusodás a belső mirigyekben is folytatódva, a leválott hámsejtek a vesekövet és epekőkeletkezést idéznek elő. Az „A”-vitamin hiánya tehát a növekedés megállításán kívül a bőr (hámszövet) védelmi képességét csökkenti. El is nevezték „hámvédő vitamin”-nak.

Az a szarusodási folyamat különösen a szemén látható jól. A szem szaruhártyája (elégtelen „A” vitamin felvétel esetén) hasonlóan a bőrhöz, kiszárad, a fényre érzékeny lesz és kötőhártya gyulladás lép fel. Az ilyen szemben gennyes váladék képződik, mely összeragasztja a szemhéjjakat, a látás gyengül, sőt, az illető — súlyosabb esetben — szemvilágát is elveszítheti.

Ugyancsak avitaminózis az ú. n. „farkas-sötétség”, ami abban nyilvánul, hogy egyes emberek alkonyatkor átmenetileg megvakulnak. A vakság csak néhány percig tart, utána látásukat ismét visszanyerik. Az orvostudomány ezt a „farkas-sötétséget” is „A” avitaminózisnak tartja.

A helyes „A” vitamintartalmu táplálkozás.

Az „A” vitamin fontos szerepét ismerve, egészen más szemmel nézhetjük most már a felvett táplálékainkat is. Jól tudjuk ezek után, hogy *szalonna és kenyér evése mennyire „A” vitaminszegény tápanyag* s ez az egyoldalú táplálkozás előbb-utóbb vitaminhiányra vezet a szervezetben. A magyar nép, vidéken mezei munkája közben, de főként télen ezzel az egyoldalú étellel él. És ha a felnőtt ember át is húzhatja a telet ilyen táplálékon, a fejlődésben lévő gyermek már erősen megérzi azt. Figyelmeztetnünk kell tehát a lakosságot, hogy minden étkezéshez nyáron fogyasszon gyümölcsöt, télen pedig igyon minél több tejet s gyermekének is juttasson minden nap 4–5 dl. friss tejet.

Az emberi szervezet többé-kevésbé maga is ösztönösen kívánja a szalonna vagy kolbászféle mellé pl. a zöldpaprikát, az ugorkát és nyers paradicsomot. Ha ezekkel együtt fogyasztjuk a sertés zsiradékát úgy táplálkozásunk „A” vitamin szempontjából helyesebb mederbe terelődik.

Ma már a városi gyermekeknek mindennapos tápanyaga az orvos által rendelt gyümölcslé, melyet magukból a friss gyümölcsökből préselnek ki s adják a serdülő gyermekeknek, mint „A” vitamin tartalmu igen fontos növekedést és hámosodást előidéző táplálékot.

Ugyanilyen fontos a szoptatós anyáknál is az „A” vitamin kellő mennyiségű felvétele. A csecsemő vitaminszükségletét az anyatejből kapja s ha az anyja „A” vitaminban szegény táplálékon él, úgy teje vitaminban szűkölködve, a gyermek vitamin-szükségletét ellátni nem képes.

Az alábbi táblázat az általánosan használt ételek „A” vitamintartalmát tünteti fel (+++ = sok, ++ = kevés, + = nyomokban — = nincs). Tanulmányozzuk át gondosan a felsorakoztatott tápanya-

gokat, melyek világosan jelzik egyben a helyes táplálkozás útját is.

Általánosan használt élelmiszerek vitamintartalma.

	«A»		«A»
Áfonya	+++	Liszt (barna) . . .	—
Alma	+	Liszt (fehér) . . .	—
Ananász	++	Málna	+++
Bab		Máj	+++
zöld	+	Mandula	+
fehér	—	Mogyoró	—
Borsó	—	Paradicsom	+++
Zöldborsó	++	Paprika (zöld) . .	++
Burgonya	—	Paraj	++
Bors	+++	Rebarbara	—
Barack		Káposzta (savanyú)	—
kajszin	+	Sárgarépa	++
őszi	+	Spárga	—
Banán	++	Sajt (zsíros)	++
Búzakorpa	—	Sajt (sovány) . . .	+
Cseresznye	++	Saláta (fejes) . . .	++
Csukamájolaj	+++	Szilva	++
Dió (olasz)	—	Szőlő	—
Erdei gombák	—	Tök	++
Eper	+	Tengeri (sárga) . .	++
Élesztő	—	Tej (friss)	+++
Földi eper	+++	Tej (kondenzált) . .	++
Hagyma	—	Tej (lefőlőzött) . .	—
Hal (sovány)	—	Tej (író)	+
Hal (zsíros)	++	Tej (szín)	+++
Kelvirág	+	Tojás	++
Kalarábé	+	Ugorka	—
Körte	—	Vaj	+++
Kel	+++	Velő	+
Káposzta	—	Vese	++
Káposzta vörös	—	Zeller	—

A helyes „A” vitamin dús táplálkozás irányelveit a következőkben foglalhatjuk össze.

Felnőtt ember tápláléka nyáron: A hús és zsiradékok mellett lehetőleg naponként fogyasztandó nyers gyümölcs, zöldfőzelék, tej. Télen: vaj, tojás; alma, máj, bors. Tavasszal: fejes saláta.

Gyermekek. Nyáron: tej, tojás, vaj, gyümölcs, főzelék. Télen: tej, vaj, tojás, gyümölcslé, (narancs). Tavasszal: gyümölcslé, saláta.

Háziállataink vitaminhiánya.

Az állatoknál meg nem felelő takarmány nyújtása esetén éppen úgy fellép az avitaminózis, mint nálunk embereknél. A tünetek az állatoknál nem annyira szembeötlőek, mint nálunk s leginkább testsúlycsökkenésben, ideges viselkedésben nyilvánul, de ugyanakkor termékeik is vitaminszegényekkel lesznek (tehénnél pl. a tej) és a fertőzőes állatbetegségekkel szemben is fogékonnyá válnak. „A”-avitaminózisnál súlyosabb esetekben — a lesavanyodás mellett orrukából, szemükből váladék folyás indul meg, szájukból, torkukból sárgás hártó és göbök láthatók. (A betegség csukamájolaj vagy zöld takarmány adagolása által visszafejlődik.)

A közölt táblázat a takarmányok „A” vitamintartalmát tünteti fel hasonló jelzésekkel, mint az előbbi tápszereknél.

Fontosabb takarmányok vitamintartalma.

	«A»		«A»
Árpa	—	Maláta csira . . .	+
Burgonya (nyers) .	—	Napraforgó pogácsa	—
Burgonya (pehely) .	—	Répa (karó) . . .	+
Búza, rozs	—	Répa (kerek) . . .	+
Amerikaiogyorópogácsa, gyapotnag-pogácsa . . .	—	Répa (takarmány)	+
Fű (legelő)	++	Rizs (hántolatlan)	—
Fű (réti)	++	Rizs (hántolt) . . .	—
Halliszt	+	Savanyított takarmány	++
Keményítő	—	Szalma	—
Korpa	—	Széna	++
Liszt (fehér)	—	Tengeri (sárga) . .	++
Liszt (takarmány) .	—	Zab	—
Lóhere, lucerna . .	++	Zöld hüvelyes . . .	++

(Folytatjuk.)

A fegyelem.

írta: LIGETI ALAJOS ny. alhdgy. (Kiskun-dorozsma.)

Minden jobb sorsra törekvő ember életében fontos szerepe van a fegyelemnek.

A fegyelem éltető erő, fontos tényező az emberiség által elérendő cél szempontjából. Kihatással van az egyesekre, családokra, intézményekre, egyesületekre, magára a nagy társadalomra s végeredményben az egész nemzetre. Különös szerepet játszik a fegyveres alakulatok életében, de főképpen az országban szétszórta elhelyezett csendőr őrsöknél. Minél fontosabb élethivatást tölt be valaki, annál súlyosabban nehezedik reá a fegyelem szükségessége. Fegyelem nélkül nincs remény, nincs lehetőség arra, hogy életecélnkat elérjük, nyugvó pontra juttathassuk.

A fegyelem magában hordja a kötelesség érzetét is, amit senki sem nélkülözhet, de különösen a csendőr nem, aki magasztos, de amellet súlyos felelősséggel járó hivatásának, életelejének csak akkor tud megfelelni, ha a fegyelem üdvös szükségességétől áthatva teljesíti az igen sokoldalú, nehéz közbiztonsági szolgálatot.

Hatványozott feladat hárul tehát minden egyes csendőrrre, de főképpen a fegyelmet közvetlenül kezelő őrsparancsnokra. Szigorúan örködve kell oda-hatnia, hogy a fegyelem nemes hajtása minden csendőrben mély gyökeret verjen. Hassa át az őrsparancsnokot az a tudat, hogy a csendőrben meglévő igazi fegyelem kihatással van környezetére, sőt a nagy közönségre is, mert a csendőr hivatásából kifolyólag azokkal állandó érintkezésben áll, folytonos megfigyelésnek és bírálatnak lévén kitéve, fegyelmzett magatartása, fellépése, helyes modora, valamint beszéde és cselekedete azokban feltétlenül nevelő hatást vált ki.

A fegyelem nemes fogalmával minden csendőrnek tisztában kell lennie. Tudnia kell, hogy ahol nincs fegyelem, ott nincs erő, ahol nincs erő, ott nincs hatalom, ahol nincs hatalom, ott nincs tekintély, ahol pedig nincs tekintély, ott nincs élet, s ahol nincs élet, ott halál honol, prédára leső keselyűkre terített asztal vár. Emlékezzünk vissza az

1918—19. évi állapotokra, amikor a fegyelem megszünt, megszűnt az élet, elveszett az ország. Már pedig mi, magyarok, élni akarunk.

A fegyelem nemes hatását, az emberiség életében való nélkülözhetetlenségét még azok se tagadják, akik sátáni köntösben burkolódzva, a világot járva, a békésen élő társadalom jogrendjének megzavarására, a kereszténység gondolatának megsemmisítésére törekszenek tisztán azért, hogy annak romjain felépítsék a maguk világukat. És hol kezdik a munkájukat? A fegyelem megalapításán. Mi, csendőrök, nyitott szemmel járva, ezt tisztán látjuk.

A fegyelem a közjóra irányuló eszköz, növeli az összetartozás érzetét, ébreszti a bajtársi szeretetet az őszinteséget, az előljárók iránti tiszteletet, a hozzájuk való ragaszkodást. Minden embernek hathatós támasza kötelességének pontos teljesítésében, védő angyala és segítőtársa válságos helyzetbe jutottaknak.

Minden ember, de különösen az állam akaratának végrehajtására hivatott csendőr annyi értékkel bír, mint amennyi fegyelmzetttséget magából kitermelni tud.

A fegyelmzett csendőrt komolyság, minden körülmények között pontos kötelességtudás, szilárd elhatározás, a kellő időben való bátor, katonás fellépés jellemzi. A fegyelmzetlen ember ezzel szemben kapkodó, minden vonatkozásban határozatlan, tétovázó, fellépésében erélytelen, gyáva, aki az elébe tornyosuló nehézségekkel megküzdeni nem tud, tartósabb megélhetést, jobb jövőt magának biztosítani képtelen. Minden komoly munka fegyelmet kíván! Enélkül sem az embernek, sem a munkának értéke nincs.

Aki azt akarja, hogy fegyelmzetten álljon ott, ahová hivatása, kötelessége állítja, az elsősorban önmagát kell, hogy fegyelmzze. Ez a harc! Harc a gyarló embernek önmaga ellen. Két indulat él az emberben, az egyik azt tanítja: légy jámbor, istenfélő és szeresd embertársaidat. Maradj mindig a becsületesség ösvényén s még gondolatokban se véts a tisztesség ellen. Teljesítsd kötelességedet lelkiismeretes odaadással, fogadd előljáróid utasításait, intéseit és oktatásait kellő tisztelettel. Ne élj könnyelmű életmódot, kerülj a rossz társaságot s igyekezz mindig a legjobbak, legnemesebbek cselekedeteit utánozni. Ne henyélj, hanem amit ma elvégezhetesz, ne halaszd holnapra. Fékezd meg indulataidat, hogy gonosz cselekedetek ne ragadjanak el. Ápold testedet s mívelj elmédet, hogy hasznos tagja lehess a társadalomnak. Tartózkodj a kicsapongó életmódtól és a szeszese italok túlévezetéstől, mert ez alássa egészségedet, el-tompítja elmédet s az oktalan állat színvonalára süllyeszt. A másik pedig így oktat: éld a világot, ne vonj el magadtól semmit, amit szemed-szád kíván. Balga az, aki holmi lelkiismereti kérdésekkel nyugtalanítja magát és ezzel csak egy pillanatot is mulaszt az élvezetek kihasználásában. Akkor dolgozz, amikor éppen kedved van, stb.

Fölösleges bővebben magyarázni, hogy azok, akik az első tanítást követik, az életben tisztességre és közbecsülésre tesznek szert, szilárd úton haladva, életelejüket előbb-utóbb elérik. Mig a másik tanítás követői veszedelembe sodródnak, züllésnek indulnak, igen gyakran a börtön vagy örületek háza falai között fejezik be nyomorúságos életüket. Pedig az első oktatások terhet és nehéz kötelességet rónak,

Együttes erővel

Bálint törm. felv.

míg a másik oktatás, az élet minden terhétől kíván bennünket látszólag megkímélni s mint hazug délibáb, követőinek könnyű és gondtalan életet ígér. Az első arra tanít, hogy akaratunkat fékezzük, ne mindig azt tegyük, ami a bennünk rejlő természeti gyarlóságunknak legkellemesebb volna, hanem a józan ésszt követve mindig azt, amit a becsület, tisztesség és kötelességérzet parancsol.

A fegyelem tehát az életharchoz elengedhetetlen. Szüksége van eszerint mindenkinek, aki az élet kálváriáját járja. Ez alól egyetlen tisztességes ember sem vonhatja ki magát. Legyen az polgár, avagy katona. A katonának azonban fokozottan kell fegyelmezettnnek lennie. A csendőr ide tartozik. Az a végtelen nagy felelősség, amely szolgálata révén a nemzet életében reáharul, megoldhatatlan volna fegyelem nélkül.

Nekünk, katonáknak, örvendenünk kell annak a szerencsés helyzetnek, hogy a fegyelmi szabályok szigorú fegyelemre kényszerítenek. A szigorú fegyelem által jut a katona ama kedvező helyzetbe, hogy a rossz szellem tanításainak sikeresen ellentálljon. A fegyelem az emberben épségben tartja az ésszt s nem engedi, hogy a természet gyarlósága benne elhatalmaskodva, az ész feletti uralmat átvegye.

A fegyelmet tehát minden hazáját és nemzetét szerető embernek, de főképen a csendőrnek szeretni és ápolnia kell. Enélkül nincs remény kötelességeink elvégzésére sem, hát még nemzeti vágyaink elérésére!

Nyilatkozat.

Irta: APOSTOL LAJOS tiszthelyettes (Buzita).

Polgári életben kereskedősegéd volt egy vidéki városban. Ugy indult, hogy jó csendőr lesz belőle idővel. Nem volt ugyan első tanuló a próbacsendőri iskolában, de jó közepesen tanult.

Tehetségével az elsők között is lehetett volna ugyan, hogyha a vasárnapi kimenők alkalmával nem az elsők, a visszatérők között pedig nem az utolsók között van.

Már akkor elárulta a vendéglők iránti szeretetét. Vasárnapi kimenői alkalmával elkérte a cigány hegedűjét s ő játszott. Vizsga után egy elhagyott csendes vidéki örsre került. Ott az idősebb bajtársak szabadidejüket önképzéssel, hasznos könyvek olvasásával, rádió hallgatással töltötték.

Neki igen nehezen teltek a napok. Később ő is megszerette az utasítást, könyveket, rádiót s már nem volt unalmas az örs.

De ez nem volt gyökeres változás. Vágyott víg, gondtalan, könnyelmű élet után. A változás tehát csak átmeneti volt. Pihenés a testnek és az igen kiemerült zsebének.

Nemsokára a csendes, elhagyott örsre helyeztek „javulni“ egy víg életet kedvelő, forgalmas örsön volt bajtársat is. Keveset az is tudott hegedülni. Közösen csakhamar „kinyomozták“, hogy a falusi Rosenberg korcsmárosnál van egy Pesten szolgált cselemlány.

Esténként az egyik a szabóhoz, a másik a cipészhez kéredzkedett. Természetesen Rosenbergnél találkoztak. A volt pesti eseléd kültelki kuplékkal szórakoztatta őket a zsidó kocsáros konyhájában s ők a cigányok által zálogba hagyott hasadozott hegedűvel kísérték.

Ez az élet volt az ő kedvére való, de ez sem tartott soká.

Őrsparancsnokának feltűnt, hogy hirtelen annyira rossz lett minden ruhája, cipője, eszímája, hogy hetenként háromszor-négyszer is kellett javíttatásuk végett a szabóhoz, cipészhez mennie.

Csakhamar kinyomozta az új „szabót, cipészt”. Kimenetre való jelentkezéskor számonkérte a heti tanulandó anyagot, ami bizony sehogy sem ment. Így természetesen a kimenőből sem lett semmi.

— Dehát egész éjjel nincs fenn az „Öreg” — gondolta a mi csendőrünk. Megvárta, amíg az őrsparancsnok s az idősebb bajtársak lefeküdtek. Akkor magára vette köpenyét, kiosont a laktanyából. Ment egy ismeretlen szakadék felé. Ment a „Mariská”-vá előlépett mosogató lányhoz. Nem látott, nem hallott. Rohant a vesztébe. A kitűzött cél, a csendőri pálya szépsége, tekintélye elhomályosult előtte. Neki csak egy volt fontos. Ma élni.

Hajnali órákban tért vissza a laktanyába. Nagyon szégyelte. Esküvel fogadta meg magában, hogy az az eset még egyszer nem fog előfordulni életében. Szalmaláng volt. Egy hétig szomorúan, leverten járt, kelt. Küzdött magában. Menjen? Ne menjen? Csupán csak egyszer még! Soha többet. Fogadkozott ismét. S eljött az este, szolgálatba nem ment, az őrsparancsnok is este ment haza fárasztó szolgálatából, gondolta, hamar lefekszik és reggelig nem kel fel, mert fáradt.

Ismét kiosont. Az őrsparancsnok pedig fáradtan ugyan, de alárendeltjei megbízhatóságának ellenőrzésére a laktanyába ment éjjel 1 óraker. Az ő ágya üres, köpenye, kardja hiányzik, kimaradása viszont a rossz minősítése miatt nincs! A felköltött naps és szobaparancsnok a távollétéről mit sem tudnak.

Újra reggel felé ment haza. De mi az? A laktanyában világ van! Ugyan mi van ott? Az utcáról nem lehet belátni. Lesz ami lesz, bemegy! Határozta el magát. Bent az őrsparancsnokát találja! Hebeg, akadozik, igyekszik hazudni. Nem lehet. Megfogták. Felelősségrevonás, 10 napi egyszerű fogság, saját hibájából, saját költségén való áthelyezés.

Fogadkozás a megjavulásra. Szalmaláng. Nincs megállás. Az örvény előtte, lesi, várja. Tövises az út, de hátha mégis arra megy? Szárny székhely, város, cigányzene, nóta, bor, tánc, kártya, mosogató-lányok százai, mind, mind hívogatják. Nagy a válszték.

Igen, van választék, de van ellenőrzés is. Ismeretsege nincs még. Fájó szívvel megy esténként szolgálat közben egy-egy kivilágított, nótától, cigányzenétől hangos vendéglő előtt. Mégis undor fogja el 23–24 óra tájban, amikor borgőzös állapotban az útszélén villanyoszlopba kapaszkodó, hajdon fővel levő részeg embert lát. Ismét fogadkozik. Nem, soha nem! Megáll még mielőtt az örvény szélére jutna. — „Nem kell kocsma, nem kell kártya, nem kell futószerzem. Csak egyet akarok, becsülettel megfelelni fogadott eskümmek!”

Nekilát a tanulásnak, szolgálatának él. Úgy látni, megjavult.

Megtermett, nyúlánk, jó fellépésű csendőr.

Jön a nyár. Fürdők nyitnak, a fürdőkülönítmények működésüket megkezdik. Már ott portyázik az égszínkék tó, a magyar tenger, a Balaton partján. Holdvilágos festék, susogó bokrok, álmódzó, halk cigányzenék, merészen kivágott női fürdőruhák, mind-mind csábítanak. Nem bírja, elszédül. Forró csókra váltja hosszú keservét. Minden idejét arra szenteli most már. Hiszen fiatal még — mondja magában. Ezt az alkalmat nem mulaszthatja el. Minden időt kihasznál. Az „elmulasztottakat” pótolja. Keservesen fizet érte. Súlyos betegségbe esik. Igyekszik eltitkolni. Azért is felelősségre vonják.

Ezt már nem bírja. Hogy őt szabadidejében ellenőrizték? Magánéletét korlátok közé szorítsák? Ezt nem! A kötelező letelt, leszerel, kap ő állást! Nyilatkozatot terjeszt fel s kéri, engedjék leszerelni. Lemond minden kincstári ellátásról, csak még egyszer levethesse a valamikor annyira sóvárgott csendőri egyenruhát.

Polgári életben nincs korlátozás, nincs felelősségrevonás. Megy. Hiába minden előjárói befolyás, intés, példák elébetárása. Megy. Hagyják őt szabadon, mit akarnak tőle? Engedjék!

És leszerel. Büszkén, hivalkodva, mellét verve dicsekszik. ... „mindenről lemondtam, megélek a magam lábán is” ... Nem gyerek ő, hogy felette gyámkodjanak!

A közgazdálkodási vagyონrészéből — takaréketétje nem volt — polgári ruhát vásárolt. Egy hónapig még élt is a megmaradt pénzből. Ekkor megseppenve vette észre, hogy a „havizsold” elmaradt. Minden követ megmozgatott, hogy segédi alkalmazást kapjon. Nehezen sikerült.

Az első nap meglepetéssel végződött. A főnök este oktatást tartott, hogy a falusi vevőkkel is illedelmesen beszéljen, az irodaszolga feleségének pedig „kezit csókolom”-ot köszönjön. Fogadta mindezt. Magában pedig úgy gondolkodott: hogy jön ahhoz a paraszt, az irodaszolga felesége és a többi sok más, hogy ő megalázkodjék? Szolgálat közben még a községi körorvos is parolázott vele. Köszönjön, aki jön.

Néhány nap múlva a jegyző háztartási alkalmazottja — nem „cselédlány” — visszadobta az árut, hogy neki becsületesen csomagolja azt be. Este a a főnöktől már nem oktatás, hanem szidás. Hétfőn, amikor az átmulatott éjszaka után későn kelt s az üzletbe csak 8 óra után ment, a főnök azzal fogadta, hogy elsején kereshet más helyet. El is megy ő ilyen közönséges helyről, ő nem ilyen szedett-vedett üzletben tanult — feleselt a főnökkel.

Elseje után újabb próbálkozások, helykeresés. Még szerényebb fizetés mellett, mint az előbbi volt, — pedig az is alig közelítette meg csendőri fizetésének felét — újból kapott alkalmazást. Nem volt benne köszönet. Ott sem volt, csak egy hónapig. Újabb próbálkozások, újabb felmondások. Még egy fél éve sines, hogy leszerelt, máris siránkozó levélben kéri volt előjáróit. Csak még az egyszer, csak most vegyék fel. Most már tudja, mi az élet, most már más ember lesz. Megelégedett, becsületos, szorgalmas, törekvő, csak még az egyszer!...

Alku nincs. Bezárult a kapu. Nem hívtuk, de el sem küldtük. Önként jött, önként ment el. Intettük, oktattuk, kértük. Kísérletezés nincs. A mi szolgálati kötelezettségünk nem ócska kabát.

A tettenért bűnös.

(Pályázatunk anyagából.)

Tervszerű munka eredménye.

Mint őrsparancsnokhelyettes 1931-ben a sárvári őrsön teljesítettem szolgálatot. Itt történt, hogy 1931 április havától október hó végéig az őrs minden tagjának nagyon sok kellemetlen órát okozott az a körülmény, hogy Sárvár nagyközség ügynevezett kertvárosi részében, amely a világháború utáni települése Sárvár községnek és majdnem 80%-ban munkásházakból áll, sorozatos baromfilopások nyugtalanították a közbiztonságot és vele együtt az őrsöt. Alig múlt el hét, amelyen panaszos ne jelentette volna az őrsön, vagy a helyi ügyeleti járőrnek, hogy az éj folyamán záratlan tyúkjából ismeretlen tettes 3—4 tyúkját, 2 kacsáját vagy egy lúdját ellopta. A vett panaszok után nem annyira az okozott kár nagysága, mint inkább az bántotta lelkiismeretünket, hogy a lopások oly egyénektől történtek, akik szegény munkanélküli családok voltak és összes vagyonkájuk az a pár darab tyúk, vagy kacska volt, amit elloptak. Ezért a járőrök minden esetben a legnagyobb lelkiismeretességgel nyomoztak a panaszolt ügyekben, minden számításba jöhető egyént ellenőriztek, illetve kikérdeztek, de eredményt egy esetben sem lehetett elérni. Hozzájárult az esetek kideríthetetlenül maradásához még azon körülmény is, hogy Sárvár községnek ezen a részén lakott a kb. 1000—1200 selyemgyári munkásság zöme, akik az időtájbán tértek vissza Franciaországból, mint munkanélküliek s így bizony igen nagy nélkülözések között éltek. Így a járőröknek ilyen nagyszámú ninestelen közül lehetetlen volt kiválasztani, hogy ki is lehet a baromfitolvaj, mert hiszen 3—4 tyúk ellopása minden negyedik emberről feltelezhető volt.

Amikor beláttuk, hogy ez úton eredményt elérni lehetetlen, az őrs minden tagjának az volt a meggyőződése, hogy a tettetést csak úgy tudjuk ártalmatlanná tenni, ha azt egyszer tettenérjük. Ezért úgy július havától kezdve minden helyi ügyeleti szolgálatot teljesítő járőr éjjelenként saját kezdeményezéséből a kertvárosi rész különböző utcáiban 15—20 perces lesállást írt elő magának és azt meg is tartotta.

Ennek azután, bár elég sokára, de október hó utolsó napjaiban mégis meglett az eredménye, amelyet az alábbiak szerint ismertettek:

1931 október hó utolsó napjainak egyik estéjén 20 órai kezdettel Bencsics Vince őrmester-járőrtársammal helyi szolgálatba vezényeltettem. A község forgalmasabb utcáinak leportyázása után a vasútállomáson a vonatok érkezésénél és indulásánál felügyeltünk, 23 óra tájban, amikor az utolsó vonat is elment, közöltem járőrtársammal, hogy most ki fogunk menni a Kertvárosba és ott a baromfitolvaj kézrekerítése céljából lesállást fogunk tartani. Kertvárosba 24 órakor érkezünk és ott az ügynevezett Arad-utca egyik beépítetlen házhelye mellett, amely tengerivel volt beültetve, az út árkába lesállást foglaltunk és megkezdtük a figyelést. Az idő kedvező volt. Nem volt hideg, bár, mint lenni szokott, október vége borús, ködös volt. Látás 4—5 méterre. Amikor már kb. 20 percet időztünk a leshelyen, a tőlünk 40 méternyire levő egyik ház udvara felől olyan ropogásszerű hangokat hallottunk, mint amikor az

ember száraz rőzsére lép. Majd pár másodperc múlva zuhanást hallottunk, de nem láttunk semmit. Pár pillanatnyi figyelés után emberi lépteket hallottunk felénk közeledni. Ekkor odasúgtam járőrtársammal, hogy a villamos zseblámpáját vegye kézbe és meghagytam neki, hogy amikor a kopogás 4—5 lépésre közelünkbe ér, gyorsan ugorjon elő s lámpájával világítsa meg a felénk közeledő egyént, én pedig készhelyzetbe vett puskával megállásra szólítom fel. Így is történt. Felszólításomra az illető megállt. A villamos zseblámpa fényénél láttam, hogy az illető kezében egy kb. 50 cm hosszú gyékénytáskát tart, amelyben valami bele volt rakva és ruhával le volt takarva. Azon kérdésekre, hogy mi a neve, honnan jön és mi van a táskában, először nem szólt semmit, csak reszketett, majd később azt felelte, hogy: „Nézzé meg a tiszthelyettes úr.” Majd bemondta, hogy Német Péter géplakatos, munkanélküli s hogy felesége és három gyermeke van. Amikor a táskát kibontottam, a legnagyobb örömmel abban 4 drb kendermagos tyúkot találtam, amelyek közül 2 még élt, bár a nyakukról a toll a bőrrel együtt le volt nyúzva, 2 pedig kicsavart nyakkal már döglött volt.

Minthogy kétségtelennek láttam, hogy a már régen keresett tyúktolvajjal állunk szemben, kijelenttem az elfogását, megbilineseltettem és meghagytam neki, hogy vezessen ahhoz a házhoz, ahonnan a tyúkokat lopta. Német nem is vonakodott és odavezetett bennünket, ahol a ropogást és ugrást hallottuk. Ott felkeltettük a tulajdonost, majd bementünk az udvarába, ahol Német bemutatta, hogy melyik ólból szedte ki a tyúkokat. Közben kijött az udvarba sértett neje is, aki kínos sírás közben elmondta, hogy a négy darab tyúkjá volt minden öröme, most még ettől is megfosztották. Német ezután bemutatta, hogy a kb. 120 cm magas sövénykerítésen miképpen mászott át. Ezután bekísértük az őrsre. Az őrsön általáncosságban kikérdeztem Németet, aki azonban tagadta, hogy azon az egy eseten kívül máskor bárkitől is lopott volna tyúkot vagy kacsát. Azután fogolyörzésre egy járőrt vezényeltem, majd mi is lepihentünk járőrtársammal, azzal, hogy reggel időben megkezdjük a további nyomozást.

Másnap reggel részletesen kikérdeztem Németet, de több lopásról hallani sem akart. Kikérdezése után az őrzését egy kivezényelt másik járőrre bíztam. Magam pedig a járőrtársammal és két bizalmi egyénnel elmentem Német lakására, hogy ott a feleségét kikérdezzem és ha szükséges lesz, házkutatást tartsak. Nevezett lakására érve megállapítottuk, hogy az egyszoba, konyha és padlás-helyiségből áll. Bementünk a lakásba, ahol felesége foglalatoskodott a három gyermek körül. Németnél először is férje holléte felől érdeklődtem, mire az közölte velem, hogy férje az elmúlt este 9 óra tájban eltávozott hazulról és azóta nem tért vissza, éppen ezért már nagyon nyugtalan volt és be is akart menni az őrsre, hogy férje eltűnését jelentse. Eközben körülbelül ezt a kérdést intéztem hozzá: „Mondja asszonyom, a férje hány darab tyúkot hozott haza az este?” Az asszony erre elfehéült s tagadó választ adott, majd kilépett a konyhába és egy 8 literes nagyságú bádoffazekat nagy figyelemmel a takaréktűzhelyről leemelt és a kemencébe tolta be.

Úgy tettem, mintha ezt nem vettem volna észre, majd közöltem vele, hogy a férjét az éj folyamán

baromfi lopáson tetten értük és az őrizetünkben van. Ezért jól teszi, ha mindent elmond, amit tud, mert különben kénytelenek leszünk házkutatást tartani. Erre Németné kijelentette, hogy ő nem tud semmit, tartsuk meg a házkutatást. Ezt azonnal meg is kezdtem. Első lépésem a konyhában elhelyezett kemence felé vezetett, ahonnan a bádóg fazekat előhúztam és a fedő levételekor nagy örömmre a fazékban egy egész tyúk volt megfőzött állapotban levessel együtt, melynek még akkor is párolgott a kellemes húsleves szaga. Majd a konyhában levő szekrényt vizsgáltam át, ahol 2 drb. frissen feltisztított tyúkot, majd a padlásán különböző színű tyúktollból kb. 1 kg-nyit, továbbá kaesa- és libatollat találtam elő. Ezek láttára Németné megtört és sírva ismerte be a következőket:

Férje már több mint két éve gyomorfekély betegségben szenved, pénze nincs, mert munkanélküli és mint olyan csak kizárólag baromfihúst ehetik, mert a gyomra nehezebb ételeket nem bír. Ezért férje emlékezete szerint 1931 április havától kezdve minden héten egyszer-kétszer elszokott menni hazulról az éjjeli órákban és minden esetben 3—4, volt eset, hogy 6 darab tyúkot is lopott és vitt lakásukra, amit ő megtisztított és megfőzve családjukkal közösen elfogyasztották, majdnem azt mondhatja, hogy ebből éltek. Beismerte Németné azt is, hogy férje vagy két esetben 2—2 kacsát és egy esetben 1 ludat is lopott, amit ugyancsak ő készített el és közösen elfogyasztották. A legjobb emlékezete szerint április havától október haváig férje kb. 90—100 darab tyúkot, 4 darab kacsát és 1 darab ludat lopott különböző helyekről. Hogy azonban azokat kitől lopkodta, azt nem tudja, mert vele azt férje sohasem közölte.

Ezekután az őrizetbe vett bűnjeleket az asszony-nyal a község házára vitettem, ahol azután ismét Németet kérdeztem ki a lopások elkövetésére nézve. Ekkor már Német sem tagadott oly határozottan, 8 esetet ismert be a lopások közül, amely esetekben a helyszínt is bemutatta és azt adta elő, hogy a többi helyekre nem emlékszik és, hogy nem 90—100 darab tyúkot, 4 kacsát és 1 ludat, hanem csak kb. 40 darab tyúkot, 4 kacsát és 1 ludat lopott összesen.

Védelmére ugyanazt adta elő, amit felesége, vagyis hogy gyomorfekély betegségben szenved, munkája nincsen, így pénze sem volt sem élelemre, sem gyógykezelésre s ez vitte a rossz útra.

Németet a szombathelyi kir. törvényszék lopás vétsége miatt 3 hónapi, feleségét pedig 1 hónapi fogságra ítélte.

Az örs tagjainak meg volt az öröme és a baromfi lopások a Kertvárosban egy csapásra megszüntek.

Tanulság ebből, hogy a kitartó nyomozás, állandó megfigyelés és a lelkiismeretes lesállások megtartása, ha sokára is, de meghozza az eredményt.

Beccók József thts. (Szombathely.)

Templomajtóban.

A r...-i örsön létem alatt történt. Szokatlanul hűvös, szeles este volt június 18-án. Mogyorós csendőr bajtársammal 21—22 óra közötti időben igyekeztünk a laktanyába. (Nem voltunk szolgálatban.) A katolikus templom mellett elhaladva, észrevettem, hogy a papi öltöző (sekrestye) külső bejárata mellett egy magas férfialak ólalkodik. Különösnek véltük az ottarózkodását. A férfi el is tűnt a sekrestye ajtaján át.

Mindketten csendben odasiettünk a templom papi öltöző bejáratához és annak ajtaját megnéztük. Meglepődve láttuk, hogy az ajtó nincs kulccsal bezárva, hanem csak be volt húzva. Bizonyosra vettem, hogy az ott látott egyén mehetett be a templomba és az hagyta maga után nyitva az ajtót. Pillanatok alatt tervet alkottam az esetleges tettes leleplezésére. Mivel tudtam, hogy a templomnak több kijárata van, nem mentünk be a férfi után, nehogy egy másik ajtón elmenekülhessen előlünk. Mivel a templomot olyan csendben közelítettük meg, hogy az illető azt nem vehette észre, ezért kívülről a papi öltözőajtó bejáratánál kétoldalt lesbe helyezkedtünk és vártuk, hogy a bent sejtett egyén mikor jön ki. Ahogy az időt akkor beesültem, 3—4 perc telhetett el, amikor hallottuk, hogy valaki a papi öltözőn keresztül közeledik a nyitva hagyott ajtó felé. Egy félperc és az alak kilépett onnan. Amint a férfi kilépett, hozzáfogott az ajtóban hagyott kulccsal az ajtót bezárni, de arra már nem volt ideje, mert felismertem, hogy Szikora István 17 éves odaváló kéményseprőtanonc lépett ki az ajtón és nyomban kérdőre vontam. Szikora abban a pillanatban minden válasz nélkül, nagy lendülettel futásnak eredt. Az elmenekülésben azonban megakadályoztuk, mert nyomban elkaptam a kabátját és az ajtó másik oldalán álló Mogyorós csendőr is rávetette magát. Megemlítem, hogy Szikora a korához képest igen erős, fejlett egyén volt és olyan lendülettel indult futásnak, hogy amikor rávetettük magunkat, mindhárman összekapaszkodva a földre estünk. Amikor sikerült lecsendesíteni, zsebkendővel összekötöttem a kezeit és nyomban kérdések alá vettem, hogy miért járt a templomban. Beismerte, hogy azért járt a templomban, mert a falra akasztott Szent Antal-perselyből lopta el a pénzt. Zsebeit azonnal átvizsgáltuk, 4 drb 2 fillérest és 1 drb 1 fillérest találtunk, amire azt mondta, hogy azt az említett perselyből lopta. Azonnal az örsre kísértük, magamat Mogyorós csendőrrel szolgálatba vezényeltem és bizalmi egyéneket szerezve, a nyomozást a helyszín átvizsgálásával nyomban megkezdtem. A helyszínt annyit eredményezett, hogy a „Szent Antal szegényei“ felírású persely alatt még sikerült a kövezeten néhány fillért találni, amit tettes szórt el, mert sötétben dolgozott. Beismerte, hogy a bentírt perselyt 1933 január havától minden ünnepnap este kifosztotta. Mindannyiszor csak a „Szent Antal“ perselyét, mert ünnepnaponként többször elment a templomba és akkor tapasztalta, hogy a hívek csak abba a perselybe rakták adományaikat. (Ez is ünnepnap volt, a Kormányzó Úr Ó Főméltósága születésnapja.) Állítása szerint volt alkalom, amikor a perselyben 3—4 pengőt is talált. A perselyt sohasem feszítette ki, illetve nem rongálta meg, mert abból a pénzt úgy szedte ki, hogy azon a csavaron, amivel a falba volt erősítve, a perselyt kereszt tengelye körül annyira fölfelé fordította, hogy a pénzbedobó nyílás alulra került és úgy szórta ki a tenyerébe a pénzt. A pap pedig azért nem jött rá a sorozatos perselyfosztogatásra, mert a hívek szűkmarkúságára gondolt akkor, amikor a perselyt felhívította és abban csak néhány fillért talált. Tettes a papi öltözőajtó kizárásához pedig a kéményseprőmester lakásának kulcsát használta, ami éppen egyezett a papi öltözőajtó kulcsával.

Tóth József V. thts. (Rád.)

1.

Templomban.

1932 május havában történt. Akkoriban a budai-úti őrön teljesítettem szolgálatot. Gyönyörű tavaszi esténk volt, amikor rendes szolgálatban megérkeztünk Ceglédbercel községhez. 22 óra lehetett, amikor éppen a templom mellett haladtunk el. Egy pillantást vettem az ablakra, melyen fény lobbant és nyomban el is tűnt. Gyanúsnak tűnt fel, azonnal lóról szálltam, átadtam lovamat járőrtársamnak és a templomajtóhoz mentem és megnyitni próbáltam. Zárva volt. Hamarosan észrevettek bennünket a közelben levő éjjeliőrök, odajöttek, az egyiket azonnal elküldtem a harangozóért. A kijárat ajtajait szemmel tartva, intézkedtem, hogy az ottmaradt éjjeliőr vegye át a lovakat a járőrtársamtól, az pedig jöjjön hozzám. Jó félórai várakozás után megérkezett a harangozó is.

Megkérdeztem a harangozót, hogy mikor zárta be a templomot, gyertyát hagyott-e égve. Elmondta, hogy aznap kb. 18 órakor zárta be a templomajtót, aznap délután litánia volt, amikor égtek gyertyák, de azt ő még annak végeztével eloltotta. Meghagytam neki, hogy nyissa ki az ajtót. Ez meg is történt. Kinyitottuk az ajtót, de bent a legnagyobb csend és sötétség honolt. Bevilágítottam villanylámpámmal, de nem láttunk senkit. Erre óvatosan előmentem. Közben utánam jött a járőrtársam is villanylámpával, majd a harangozó és az éjjeliőr is utánunk jöttek és hamarosan előkerített gyertyákkal rögtönzött világosságot teremtettünk, de sehol semmit sem lehetett látni. A hosszú és alapos kutatás után a harangozó az oltár mögött egy kőművescsákányt és egy 8 méter hosszúságú vastagabb ruhaszártó kötelet talált. Állította, hogy az nem volt ott, ő még ilyesmit nem látott sehol a templomban.

Ha tehát ez idegen dolog, akkor mégis történnie kellett valaminek, pedig már-már arra gondoltam, hogy csak a szemem káprázott, amikor a világosságot észleltem. Elkezdtük tehát a padsorokat egyenként vizsgálni, amikor a közép-padsorokhoz értünk, a pad alatt hasonfekve találtunk egy 28 év körüli vékony gumiköpenyes embert, aki a többszöri felszólításra sem mozdult. Nem tudtam elképzelni, hogy mi történt vele, megfogtam tehát lábánál fogva és kihúztam a padsor közül. Erre ébredezni kezdett és szemmel láthatóan, színlelt esetet kezdett magyarázni. Elmondta, hogy bejött a délutáni istentiszteletra és a padban elaludt és közben lecsúszott a földre és csak most ébredt fel és nagyon köszönte, hogy benéztünk a templomba, mert nem is tudja elképzelni, mi történt volna vele, ha a nagy sötétségben felébred. Természetesen nem hittük a meséjét, ezért azonnal a közeli község házához kísértük, ahol a kikérdezéséhez kezdtünk. Tagadta, hogy az övé volna a kőművescsákány és a kötel. Kérdésekre, hogy Budapestről miért jött Ceglédbercelre és miért éppen a templomba ment, hímezett-hámozott, nyelt, nyeldekelt, végülis beismerte betörési szándékát. Elmondta még, hogy a délutáni istentisztelet alatt bujt el s valóban ki akarta fosztani a templomot. Éppen munkába akart kezdeni, amikor a templom mellett lódobogást hallott, mire a villanylámpáját eloltotta és várt. Amikor a templomajtót valaki megnyitotta, a csákányt és a kötelet gyorsan az oltár mellé rejtette és elbújt a padok közé és ott

„Jobb kezével a láncszemeket kisimítja“...
Tóth M. István thtts. felv. (Bácsbokod).

alvást színlelt. A csákányt és a kötelet azért rejtette el, hogy ne is gyaníthassák a szándékát és azt gondolta, hogy az alvás színlelésével, valamint a valótlan meséjével könnyűszerrel megszabadulhat és továbbállhat.

A továbbiakban kiderült, hogy nevezett betöréses lopás miatt többszörösen büntetett és ugyancsak emiatt a budapesti főkapitányság is keresi.

2.

Az erdőben.

1928. év nyarán történt. Akkor a kerepesi őrön teljesítettem szolgálatot. Őrjárat portyázásra voltunk kivezényelve. Én akkor járőrtárs voltam. Nagy meleg volt. Amikor a gödöllői koronaerdőhöz értünk, a járőrvezetóm úgy határozott, hogy kispihenőt tartunk. Nagyon örültem neki, amikor láttam, hogy járőrvezetóm 2 óra kispihenőt jegyez be a szolgálati lapba. Hamarosan leszedtem magamról a szerelvényt és az egyik fa alatt helyet foglaltunk. Levitettem a zubonyomat is, leterítettem és hanyatt ráfeküdtem. Mitűrés-tagadás, én hamarosan elszenderültem. Egyszerre csak arra ébredek, hogy mintha

valaki fát fűrészelne a közelben. Gondolkodóba estem, hiszen ez egy olyan csendes erdőrész, hogy itt csak madarak és vadak járnak, fát nem vágnak itt soha tudtommal. Meglöktem a járőrvezetőmet, aki hasonlóképen aludt, közöltem vele, hogy mit hallok. Ő is figyelni kezdett. Azonnal felszereltünk és elindultunk. Kb. 50 méternyire távolságban két ember fűrészelt egy szép növendék fát. Hogy a fa életét megmentjük, a járőrvezetőm rájuk kiáltott. Azok erre még gyorsabb tempóval kezdték a fűrészt húzni, a fát gyorsan elvágták, felkapták és a közeli úton levő kocsijukhoz szaladtak vele, ott feldobták a kocsiára, felugrottak és elhajtottak, mi pedig gyalog loholtunk utánuk. Már-már úgy gondoltuk, hogy nekik kedvez a szerencse. De nem kis örömmünkre kihajtottak a gödöllői betonútra és vágta-ban hajtottak Gödöllő felé. Tudtuk, hogy hamarosan fog jönni gépkocsi és utólérjük őket. Úgy is történt. Utólértük azzal a kocsit, sőt el is hagytuk. Leszálltunk aztán a gépkocsiról és most már szembe jöttünk visszafelé. A kocsin ülők látták, hogy nincs szerencsénk, így hát lassítottak, megálltak és jöttek elébünk, kalapot emelve nagyot köszöntek és csak arra kértek, hogy ne bántsuk őket, mert ők csak ezt az egy szál fát akarták elhozni az erdőből kocsirúdnak, nem vették észre, hogy mi a közelből megfigyeltük őket. Azért szaladtak, mondták továbbá, mert arra gondoltak, hogy gyalog úgysem fogjuk utólérni őket.

Mindkét ember jobb módú gödöllői földműves volt.

Tóth M. István thts. (Bácsbokod.)

Csendőrök — csingók.

Az eset, amelyet itt leírok 1929. évben történt, amikor az isaszegi őrsön teljesítettem különleges szolgálatot.

Augusztus hónapban, az egyik vasárnap szolgálaton kívül a községben voltam, majd kimentem a határba és ott nézgelődtem a Rákospatak környékén. Ez alkalommal tetten értem olyan egyéneket, akik engedély nélkül halásztak. Rákot fogtak a patakban. Az illetőket őrizetbe vettem és előveztettem őket a község házához; ott kikérdeztem és az általuk fogott rákot tőlük őrizetbe vettem. Mivel vasárnap volt, nem tudtam átadni senkinek a község házához. Ezért az őrs-laktanyába vitettem az illetőkkel. Úgy gondoltam, hogy majd másnap át fogom adni a községi előjáróságnak. A laktanyában elhelyeztem a rákot a kút mellett egy vizeshordóban. Ezután meghagytam a tettenérteknek, hogy a legközelebbi vonattal menjenek haza Budapestre.

Aznap este helyi szolgálatba vezényeltek. Első utam a vasútállomás volt, azért, hogy meggyőződjek róla, vajjon valóban elmentek-e az illetők. Az állomáson azt az értesülést kaptuk, hogy Isaszegről senki sem utazott sehová. Ezután a községben volt koreszmákat sorban ellenőriztük; az egyik koreszmában azt hallottuk, hogy a jelzett egyének a mi odaérkezésünk előtt mentek el onnan, hogy hová és merre, azt nem tudták. Elhatároztuk, hogy bárhol is vannak, megkeressük őket. Sötét éjjel volt már. Elindultunk egy zugutcán, alig haladtunk egy pár méterre, amikor hangokat hallottunk. Megállottunk és figyeltünk. Figyelés közben meghallottuk, hogy valaki ezeket a szavakat mondotta: „Ezt jól megcsináltuk, képzelem, hogy reggel milyen pofát fognak vágni ezek a

bugris csingók“. Ennek hallatára nekem, de azt hiszem a bajtársamnak is, a kalap alatt égnekmeredt a hajam. Tovább vártuk a jövendőt mozdulatlanul. A sötétségben egyszer nekünk ütődött valaki. Mi anélkül, hogy a puskáinkat súlybavettük volna, a sötétben belemarkoltunk és megfogtunk egy-egy egyént, bajtársam felgyújtotta a nála volt zseblámpát, amelynek világánál láttuk, hogy a két pesti van a kezeink között, de náluk vannak azok a bűnjelek is, amelyet én aznap délután őrizetbe vettem tőlük. Csak annyit mondtak, hogy: „Kegyelem, uraim“. Én önkénytelenül elnevettem magamat és azt mondtam nekik: „Lássátok, ilyen pofát vágnak a csingók az ilyen esetekhez“, mert ekkor már tudtam, hogy a csingó elnevezés az őrs tagjaira vonatkozott. Ezután komolyra fordult az eset, puskámat készhelyzetbe vettem, kijelentettem az elfogásukat és bekísértük őket az őrsre. Az őrsön a napos a történetek hallatára majdnem szabálytalanságot csinált, annyira bántotta az eset, hogy az ő napos szolgálata alatt lopták el a laktanyából az ott elhelyezett bűnjeleket. Én nagyon örültem, de velem együtt örültek a többi bajtársaim is, hogy az eset így sikerült, mert, hogy mi történt volna akkor, ha nem érjük az illetőket tetten, arra talán jobb most már nem is gondolni.

Én a történetek után megfogadtam, hogy a laktanyában bűnjelet, legyen az bármilyen csekély értékű is, soha nem őrzök, de még a laktanya tájékkára sem viszek és most, mint őrsparancsnok, az alárendelteknek sem engedek a laktanya kapuján behozni bűnjeleket. Az eset megtörténte idejétől sokszor eszemben van a Szut. 446. p. 2. bekezdése...

Az eset végül is a szárnyparancsnok úr által tartott oktató kihallgatással végződött, amelyet sohasem fognak elfelejteni azok, akik végig hallgatták...

Terényi Ferenc thts. (Nagyszelmenc.)

Nem is egészen tettenérés.

1932. évben, mint beosztott, a gávai őrsön teljesítettem szolgálatot.

Az év utolsó negyedében, október havában 10 napi szabadságot kaptam. A szabadságom ideje alatt, egy kora hajnali órában, Debrecenből vonaton Vásárosnamény községbe indultam. Amikor vonatom Nyiregyházát elhagyta, kevéssel később megjelent a jegyvizsgáló, aki valamit mondott, de a vonat zakatolásától semmit nem hallottam. Amikor a jegyemet visszaadta, közelebb hajolva, fülembe súgta, hogy Nyiregyházán a detektíveknek lesz dolguk, kereshetik a tolvajt.

Később, kb. egy fél óra eltelté után, amikor a kocsiszakaszban a jegyvizsgáló ismét megjelent, megkérdeztem, hogy milyen tolvajt említett az előbb. Akkor elmondta, hogy a nyiregyházai vasútállomásban a detektívektől hallotta, hogy az éj folyamán egy katonatiszt úr lakásába betörték és nagyobb mennyiségű ruhaneműt és más értéktárgyakat loptak el. Néhány perc eltelté után a vonat a vásárosnaményi állomásra megérkezett. Mivel a vonaton sok leszállni akaró utast vettem észre, a leszállással elsőnek igyekeztem. Elgondolásom az volt, hogy megfigyelem a leszálló utasokat. Amikor a vonatról leszálltam, az állomás kijáratától kb. 10—15 méter távolságról figyeltem az utasokat, kik valamennyien gyanútlanul haladtak el előttem. Mikor

láttam, hogy az utasok már-már mind leszálltak, kedvetlenül távozni akartam, de akkor tűnt fel előttem egy utolsó leszálló, igen jól öltözött 30—35 éves korúnak kinéző, mogorva tekintetű, magas, izmos-termetű férfi, kinek mindkét kezében egy-egy 60x100-as sárgabőrönd volt, amiket igen nehezen cipelt. Ez lesz a tettes, gondoltam s ezt megerősítette az, amikor azt vettem észre, hogy a férfi rám figyelt és gyors léptekkel igyekezett a község felé. Elhatároztam nyomban, hogy követem s amikor gyanúsítottam tőlem kb. 100 méter távolságra egy kanyarodó utcasarokhoz ért, visszanézett, valószínű azért, hogy követem-e. Ezt látva elhatároztam, hogy most már igazoltatom, gyors léptekkel elébe kerültem, kardot rántottam és igazolásra szólítottam. Mivel gyanúsítottam az igazolást megtagadta, kijelenttem elővezetését a helybeli őrsre, ki azt vonakodva, de mégis teljesítette.

Elindulás előtt gyanúsítottamon egy odaérkező favágóval személymotosztást végeztettem. Nagy meglepetésemre az igazoltatott zsebéből 17 darab különböző kulcs került elő. Ekkor tisztában voltam, hogy a tetessel állok szemben. Amikor az őrsre értünk, gyanúsítottam télikabátja belső zsebéből egy töltött Frommer-pisztolyt rántott elő, azt már nem kell leírnom, hogy milyen szándék vezérelte, csak a szerencse itt is nekem kedvezett, mert a pisztolyt sikerült kezéből elvennem. Ezután az őrs segítségével sikerült megbilincselni. Megállapítást nyert, hogy a gyanúsított személyében Óbis Gyula mátyásfalvi lakos, betöréses lopásokért már többször büntetett egyént sikerült elfognom.

A kb. 2500 pengőre becsült, Nyíregyházáról ellopott ruhaneműt hiánytalanul a vásárosnaményi őrs még aznap átadta a gyanúsítottal együtt a nyíregyházai rendőrkapitányságnak. Gyanúsított cselekményéért hét havi börtönbüntetést kapott.

Ez az eset volt csendőrségi szolgálatom alatt legnagyobb örömöm, már csak azért is, mivel szolgálatom kívül ért a szerencse.

Becsei Jenő törm. (Nyirábrány.)

Küzdelem a toronyban.

1936. évi december 25-én, karácsony első napján este Hajdúdorog községben a fiatalság és a szabadságot katonák igen zajosak voltak. A szent ünnep első estéjén helyi ügyeleti szolgálatot kellett vezényelnem. Éjjel 22 órakor ennek a járőrnek az ellenőrzésére magamat és Pásztor Béla őrm.-t szolgálatba vezényeltem.

Amikor a lakanyából kiindultunk, a gör. kath. templom ajtajánál 3—4 embert láttunk állani, kik ott tanakodtak. Meggyőződni, hogy azok ott mit csinálnak, odamentünk. A négy ember közül az egyikben a harangozót ismertük fel. Ez azonnal jelentette, hogy aznap délután a toronyban hagyta kabátját, benne 3—4 P aprópénz volt. Az előbb azért akart felmenni, de a torony feljárati ajtaját nem tudja kinyitni, mert úgy érzi, hogy a zárba belülről van valami.

Erről nyomban mi is meggyőződünk. A harangozó feltevése valónak bizonyult, mert a zárban belülről tényleg egy kulcs volt bedugva.

A helyzetből azt következtettük, hogy a toronyban csak illetéktelen egyén (betörő) lehet, mert oda csak a harangozónak volt joga bemenni, kulcsa is csak neki volt egyedül, tehát a bentlévő csak tolvaj.

A toronynak csak ez az egy feljárata volt. A torony ajtaján az első emeletre érve, az úgynevezett kórusba lehet jutni.

A harangozóval azonnal kikértem a templom összes kulcsait, a toronyajtót őriztettem és a templomnak egyik ajtaját kinyitattam, az összes padokat és sekrestyehelyiségeket átkutattuk, de a tettesre nem találtunk. Közben láttuk, hogy a kórus karfájáról egy vastag kötél függ alá, melyen — valószínű — a tettes le- és feljutott. A kórusra kellett tehát feljutnunk, mert feltételeztük, hogy a tettes a templomban máshol nem, tehát esetleg ott lehet, noha a felszólításunkra — hogy „ha valaki van ott, jöjjön elő” — választ nem kaptunk. (A szokatlan időben kivilágított templom sok járókelőt odavonzott.) Arra határoztam magam tehát, hogy egy létrát kerítették és úgy jutok a kórusra. Már erre az intézkedést meg is tettem, de kellő hosszúságú — 8 méteres — létrát nem kaptunk. Nem maradt más hátra, mint a toronyfeljáróban levő vasajtót feltörteni s úgy feljutni a toronyba. Az ajtót rövid idő alatt az odakerült kovácsok és lakatosok szabaddá tették. Míg a kibontás történt, az összegyűlt emberek közt sok szó esett, hogy „majd elbánunk vele!” stb. Amikor pedig sikerült az ajtót szabaddá tenni, hát „uramfia”, mintha robbanás történt volna, mindenki menekült a nyitott ajtó elől, úgyhogy a felszólításomra, ki jön velünk fel, mint bizalmi egyén, senki nem mert önként jelentkezni! Úgy kellett határozottan megnevezni két embert, egyik a csendbiztos, a másik egy hentes volt.

A toronyfeljárati csigalépeső olyan keskeny volt, hogy egy ember tudott csak elég nehezen előre felhaladni. Ezt a menetet villanylámpa mellett én vezettem. Az első szakaszra, hol a kórus volt, felérve, senkit sem találtunk, ott is, mint a templomban, alapos kutatást végeztünk és az előjövetelre vonatkozó felhívást ott is megismételtük, de eredmény nem volt.

Onnan a következő, úgynevezett emeleti részekre fel, egész a harangokig jutottunk, de semmi nesz nem hallatszott és senkit nem találtunk. Amikor az utolsóelőtti emeleti részhez értünk, felettünk embertől eredő lépések zaját hallottuk. Utunkat gyorsítottuk. Az utolsó, legmagasabb emeleti részre pillantva észrevettük, hogy a harang alatt lévő padlón át két csizmás láb lóg le. Irányából hörgés hallatszott. Rosszat sejtve odasiettünk és láttuk, hogy egy ember függ a lyukon le, felakasztotta magát. Mindjárt mentéshez láttunk, de az nehezen ment, mert a lyuk csak olyan nagy volt, hogy egy ember fért bele. Így nem volt hátra más, a lyukon az élettelen testet felnyomtuk. Akkor láttuk, hogy a harangkötélre felakasztotta magát a betörő, kibent egy odavaló embert ismertünk fel. Kényes helyzetéből kiszabadítva, azonnal életmentéshez láttunk. Ez sikerült is, annál könnyebben, mert a harangkötél vastag volt és így még nem fulladt meg.

Innen aztán, nagy nehézség között, a keskeny csigalépesőn lehoztuk, a közelben lévő községházához vittük és orvossal első segélyben részesítettük. Az orvos kijelentette, hogy nincs ugyan eszméleténél, de nem életveszélyes a sérülése, reggel ki lehet hallgatni. Ennélfogva a mi karácsonyi éjjelünk fogolyörzéssel telt el.

Gyanúsított beismerte, hogy 4—5 esetben 25—27 pengőt lopott el.

A védett helyre menekült tettes kézrekerítése az éjjeli időben feltétlen kívánatos volt, mert az összegyűlt emberek előtt a csendőrség tekintélye csorbát szenvedett volna, azt gondolták volna, hogy a csendőrök nem mernek felmenni a toronyba. Az biztos, hogy ha a betörőnél pisztoly van, könnyen elbánhatott volna a keskeny csigalépcsőn vilnyilámpával felfelé menő járőrrel...

U. Nagy József thts. (Hajdúdorog.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyilkosság kiderítése.

Írta: néhai GARAI JÁNOS ny. tiszthelyettes (Jászapáti).*

1931 december 3-án a poroszlói örsön Orbán Pál** poroszlói lakos, gazdálkodó feljelentette, hogy aznap virradóra a bekerített udvarán lévő záratlan tyúkol padlásáról ismeretlen tettes 3 darab tyúkját ellopta. Kára 6 pengő.

Az ügy nyomozásával őrsparancsnokom engem bízott meg. Járőrtársam, Balog István csendőr (ma törzsőrmester) volt. Két bizalmi egyénnel a helyszínére siettünk. A sértett lakását 2 méter magas deszkakerítés vette körül. A nyomokból megállapíthatólag a tettes az utcáról a kerítésen átmászva jutott a kertbe s onnan az udvarra. A kert és az udvar löldjét vékony és puha hóréteg borította, ebben jól látszott a szeges bakancs nyoma. A kerítés deszkáján a bemászás és kimászás helyén három, egymással párhuzamosan haladó karcolás látszott, ami a tettes bakancsában levő szegektől eredt.

Amikor eddig eljutottunk, magunk elé képzeljük mindazokat az egyéneket, akik hasonló lopások miatt büntetve voltak és akikről feltételeztük, hogy lopásokból tartják fenn magukat. Nagy segítségünkre volt ebben alapos személyi ismeretünk. Rövid távú beszámoló után megindultunk Cincár János gyanús egyén lakására, hogy körülnézzünk ott és alibit igazoltassunk vele a december 2-áról 3-ára virradó éjszakára nézve. Útközben érdeklődtünk még s egyik B. egyéntől megtudtuk, hogy Cincár többször eltávozik este otthonról s csak késő éjjel tér haza. Többször látta azt is, hogy Cincárék baromfihúst ettek és tollat égettek, holott baromfit nem tartanak. Nagyon jó hír volt ez nekünk.

Amint beléptünk Cincárékhoz, a szoba egyik sarkában baromficsontokat pillantottunk meg. Mint-hogy megfelelő magyarázatot adni nem tudtak, a községi elöljáróságot értesítve, házkutatást tartot-

tunk, melynek során a falba rakott tűzhely sütője alatt egy üreget találtunk s ebben egy csikos párnahéjat és egy zománcos eszerpafazekat tele olvasztott kacsaszírral. Cincárék e tárgyak holszerzését sem tudták megfelelően igazolni, de azt tudtam, hogy nem beesületes úton jutottak hozzá, mert abban az esetben ennyire nem dugdosták volna.

Cincár lábán egy új, sárgabőrből készült bakancsot láttam. Megvizsgáltam s a talpában erős, domború bakancsszegeket találtam. Cincárt a helyszínre kísértük, ahol úgy a kerítésen talált karcolt nyomok, mint a hóban talált lábnyomok teljesen megfeleltek szeges bakancsa nyomainak. Ezekután megtört Cincár, beismerte a tyúkolpást és beismert még egy egész csomó baromfilopást. A lopott baromfit részben elfogyasztották, részben a tiszafüredi piacon adták el, sokat eladott azonban Kocor Gáborné poroszlói lakosnak is, aki biztatta, hogy csak vigye hozzá a lopott baromfit, vagy bármit, ő mindent megvesz.

Erre elmentünk Kocornéhoz. A tehénistállójában 3 megkötött tyúkot találtunk, melyekről beismerte, hogy Cincártól vette. Felszólítottam, hogy adjon elő mindent, amit Cincártól vett, de tagadta, hogy bármi mást is megvett volna. Erre házkutatást tartottunk nála is.

A szekrényben 2 darab pamutlepedőt találtunk, melyeknek sarkában igen jól lehetett látni, hogy betű volt varrva, de kifejtették. Erre Kocorné beismerte, hogy a lepedőket is Cincártól vette s vett még tőle egy hátaló ruhát és egy nagy kötött gypjúkendőt is, de a kendőt már eladta Szerén Illésnének 20 pengőért. Szerénné a kendőt jóhiszeműleg vette meg s a járőrnek önként átadta.

Az összeszedett bűnjelleggel a községhez mentünk s Cincárt újból kikérdezés alá vettük most már a lepedő, hátaló és a gypjúkendő holszerzésére vonatkozólag. Konokul tagadta, hogy ő adta volna azokat Kocornének. A nyomozás 3-ik napján azt adta elő, hogy a ruhaneműeket az utcán találta egy árokban.

Közben a ruhaneműeket több poroszlói embernek megmutattuk, hogy nem ismerik-e tulajdonosukat. Így megtudtuk, hogy a nagy kötött kendő özv. Hátas Béláné 84 éves nőé volt, aki 1931 október hóban meghalt.

Most már özv. Hátas Béláné halála okát kezdtük kutatni. Tudtuk, hogy igen zárkozott életet élt, nem engedett magához férközni senkit. Veje elmondta, hogy 1931 október 18-án halt meg, halálát ő fedezte fel. Vele egy udvaron, de külön épületben és külön háztartásban éltek. Anyósa nem szerette még azt sem, ha valaki az ablaka előtt elment, így nem igen látogatta senki. Volt egy tehene és sertései, a tehénet ő maga gondozta s fejte, a sertéseit is ő etette. Október 18-án a kora reggeli órákban egy kosár kör-tét vitt a helybeli piacra s feltűnt neki, hogy anyósa még nem volt fejni, de látta, hogy a konyha ajtaja nyitva van. Azt gondolta, hogy valamivel el van foglalva. Midőn a piacról visszatért, megtudta, hogy az anyósa a tehénet még mindig nem fejte meg s a sertéseket sem etette meg. Bement a konyhába s hallgatózni kezdett, de hogy semmi neszt nem hallott, benyitotta a szobája ajtaját. Az anyósa ruházata és csizmája még úgy volt, ahogyan este levetkőzött. A dunyha úgy rá volt takarva, hogy még a feje sem látszott ki. Megfogta a lábát, mely hideg volt. Ekkor már tudta, hogy anyósa meghalt. Azonnal orvosért

* (Ezt a leírást néhai már nem tudta beküldeni. Kívánságára az özvegy juttatta el hozzánk. Szerk.)

** A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

sietett, aki a halottat alaposan megvizsgálta és megállapította, hogy végelgyengülésben halt meg. A ruházata a kemence padkáján volt lerakva, szoknyája zsebében 20 pengő volt, egy harisnyaszárba bekötve. A szobában semmiféle gyanús elváltozást nem látta, megállapításuk szerint semmi sem hiányzott, így bűncselekményre nem is gondolt senki. 1931 október 20-án, a temetés után, a hozzátartozók keresték a nagykendőt, de sehol sem találták. Mindent alaposan megvizsgálták és megállapították, hogy a nagykendőn kívül 1 nagy, kékkockás fejpárna, 2 pamutlepedő és egy hátaló hiányzik. A nagykendőre vonatkozólag azt hitték, hogy valaki kölcsön kérhette.

Ezekután újból kikérdezés alá vontuk Cincárt. Elébe tártam, hogy a ruhaneműket néhai özv. Hátas Bélánétól lopta még október hóban és tudom azt is, hogy hogyan. A lelkére beszéltem, hogy most már minden tagadása hiábavaló s csak magán segít, ha elmond mindent őszintén. Cincár erős lelkituszkodás után beismerte, hogy özv. Hátasné meggyilkolta s a ruhaneműt azután ellopta. Elmondta, hogy 1931 október elején találkozott az utcán Kocornéval. Beszélgetés közben Kocorné azt mondta neki, hogy özv. Hátasnének egy szép nagykendője van, azt szerezze meg neki, meg fogja fizetni. Kedvet kapott erre, mert azt gondolta, hogy özv. Hátasnének pénze is sok van. Elhatározta hát, hogy a vén süket asszonyt megfojtja s a pénzét és a nagykendőjét ellopja. Pár napi gondolkodás után úgy határozott, hogy az asszonyt az ágyban fojtja meg, hogy azt gondolják, hogy természetes halállal halt meg. 1931 október 18-án 18—19 óra tájban, midőn már besötétedett, elindult azzal, hogy belopódzik özv. Hátasné lakásába s addig elrejtőzik ott, míg az öregasszony lefekszik, akkor pedig belefojtja a dunyhába.

Amikor özv. Hátasné konyhaajtájához ért, látta, hogy az öregasszony a konyhában a kemence szájánál foglalatoskodik. Tudta, hogy az öregasszony nagyot hall, észrevétlenül beosont a szobába és ott egy láda mögé húzódott. Ezután az öregasszony még mintegy félóra hosszát járt ki és be a szobába, mire lámpavilág mellett hozzáfogott levetkőzni. Levetkőzés után, a lámpát lecsavarva az asztalra tette és a megvetett ágyba ment, de nem feküdt le, hanem ülve maradt, valószínű imádkozott. Nem győzte várni, hogy lefeküdjék, rejtékelyéről előjött, az ágyhoz ugrott, lenyomta Hátasné, a dunyhát ráhúzta, balkezevel a nyakát megfogta és addig szorította, míg meg nem fűlt. Ezután hozzáfogott a pénzkereséshez, de mert sehol nem talált, magához vette a nagykendőt, 2 lepedőt, 1 vászon hátaló ruhát és 1 fejpárnát. A dunyhát szépen reá igazította a halottra, a lámpát eloltotta és a ruhaneművel a konyhaajtón át eltávozott a lakására. Odahaza azt mondta a feleségének, hogy a ruhaneműt az úton találta. Pár napig a lopott holmit a lakásán rejtegette, majd a két lepedőt, a nagykendőt és a hátaló ruhát felségével elküldte Kocornéhoz. Kocorné tudta, hogy a nagykendőt kitől lopta, de hogy özv. Hátasné megfojtotta, azt nem. Kocorné a hozzávitt tárgyakért 11 pengőt fizetett. A fejpárnából a tollat egy ismeretlen kereskedőnek adta el 9 pengőért. A párnahuzatot lakásán rejtegette, amit a nyomozó járőr megtalált és őrizetbe vett.

A gyilkosságról az egi kir. ügyészségnek távbeszélőn rövid tájékoztató jelentést tettem és kértem a hulla felvételét és felboncolását. Mindez megtör-

tént. A boncolás megállapította, hogy özv. Hátasné nyakán balkéz szorítástól eredő nyomok vannak, az erős szorítástól 2 gégepore eltört. A beállott halált fulladás okozta.

Cincár János életfogytiglani fegyházát kapott, Kocor Gáborné pedig orgazdaságért 6 havi fegyházát.

*

Mesteri munkát végzett ez a járőr, mely egyszerű tyúklopásból kiindulva, nem is sejtett gyilkosságról rántotta le a leplet. Mi volt az összefüggés a két bűncselekmény között? Csupán egy semmitmondó párnahéj, de a helyes következtetés tovább vitte a járőrt. Becsületos úton szerzett tárgyat nem rejtenek úgy el, mint a tyúktolvaj a párnahéjat a tűzhely sütője alatti falüregbe. Teljes egészében tisztázni kellett hát a gyanús párnahéj eredetét. Sok súlyos, feledésbe merült vagy napvilágra sem került bűncselekmény derült már ki úgy, hogy a járőr lényegtelen kis ügy nyomozásánál gyanús tárgyra bukkant s annak utánajárt. Ilyen tárgyra a Szut. 444. pontjának utolsóelőtti bekezdése is felhívja a figyelmet.

Az orgazda megkeresésével és megint csak a legnagyobb alapossággal megtartott házkutatással vitte tovább a járőr a nyomozás fonalát. „A házkutatásnak az összes elrejtett bizonyítékokat napszínre kell hoznia“, mondja a vitéz Ridegh—Olechváry-féle Bűnügyi Nyomozástan I. kötete az 584. oldalon. Ezt tette itt a járőr, amikor dicséretes lelkiismeretességgel még a két lepedő sarkából eltávolított betűt is észrevette. Joggal keltett ez erős gyanút a szemfülés járőrben. Ha ezt nem találja meg, vagy ha nem találja gyanúsnak: nincs tovább, megszakad a gyilkos felé vezető fonal. Az orgazda nem tudta a betűk eltávolításának magyarozatát adni s ez indította végül is beszédre, így jutott el a járőr a nagykendőhöz, melyről azután felismerték, hogy egy nemrég meghalt öregasszonyé volt. Itt igazolja be igazán a járőr a rátermettséget, amikor a meglopott asszony halálának okát kutatni kezdi és — gyilkosságot derít ki. Az okok és okozatok keresése, meg látása és lépésről-lépésre követése vezette el a járőrt az ismeretlenségben meglapuló bűncselekményhez. És még egy megszívlelendő tanulság: a sokat hangoztatott személyi ismeret fontossága. Ez volt itt a járőr első nyomravezetője, Szép emléket állított magának ezzel a nyomozással néhai Garai János ny. tiszthelyettes bajtársunk.

Betöréses lopás kiderítése.

Irta: MÓNUS JÁNOS tiszthelyettes (Szeged).

1934. május 19-én az újkígyósi örs a szegedi nyomozó alosztálynak jelentette, hogy 18-án virradóra Zajta Károly* és Mikó János Békéscsaba határbeli lakók tanyáján ismeretlen tettesek az élőkamra ajtaját álkülecsal kinyitották és onnan mintegy kocsirakományú gabonát és élelmiszert elloptak.

Az örs ugyanekkor azt is jelentette a nyomozó alosztálynak, hogy az eddigi megállapításai szerint a lopás elkövetésével Szó András szegedi lakos, géplakatost alaposan gyanúsítja, mert nevezett a lopás elkövetése előtti napokban kerékpáron a szomszéd

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

tanyákon járt és engedély nélkül örölt paprikát árusított. Szó a helyszínnel is ismerős volt, mert két hónappal a cselekmény elkövetése előtt a sértett tanyájában varrógépet javított, amikor a helyszíni megtekintésére bőséges alkalma volt.

Az alosztályparancsnokság Ökrös Vince őrmesterrel (most tiszthelyettes) mint egyenruhás járőrt az örs támogatására engem vezényelt ki azzal, hogy előbb az örs által gyanúsított Szó András szegedi lakosnak szerepét tisztázzam és csak azután induljak a helyszínre.

Szót lakásán felkerestem, aki súlyos gyomorbetegséggel ágyban feküdt. Kikérdezéskor előadta, hogy 16-ig tényleg a békéscsabai határban árulta az örölt paprikát, 16-án azonban oly súlyos gyomorbetegségei léptek fel, hogy kénytelen volt az árusítást félbeszakítani és a szegedi lakására hazajönni. A hazajövetelétől, vagyis 16-án 23 órától pedig ágyban fekszik és orvosi kezelés alatt áll.

Mivel Szó előadását a tanúk és a kezelőorvosa is igazolta s azt is tekintve, hogy lakása 130 km távolságra van a helyszíntől, mint gyanúsított nem jöhetett figyelembe.

A helyszínre menve a következőket állapítottam meg. Zajta Károly és Mikó János tanyája Újkígyós községtől 3½ km távolságra É-i irányban van. A tanya mellett egy dülőt derékszögben vezet el. Ez az út a Békéscsaba—Csanádapácai műútból ered és Békéscsaba—Erzsébetváros irányába halad. A tanya mögött az útból egy 500 m. hosszúságú elágazás Újkígyós község irányába halad, majd pedig az országhútra vezet ki.

A tanya véggel az országút felől vezető dülő-útra, hátuljával pedig az Újkígyós felé vezető útra van épülve, az úttól 30 m. távolságra.

A tanya udvara 60 cm. magas, rozoga sövénykerítéssel van bekerítve. Az udvarra vezető bejárati ajtókon nincsen zár s ezért az ajtók csak zsineggel vannak beakasztva. A tanya épülete szoba-konyha lakásból, 2 kamrahelyiségből és istállóból áll. Az épület egész hosszában nyitott folyosó van. A lakás és kamraajtók a folyosóra nyílnak. A tettesek a padlásfeljáró és kamra ajtóit álkulccsal kinyitották és a padlásról 5 drb sertéssonkát, a kamrából pedig 32 szál kolbászt, 10 kg sertéshúst, 60 kg szalonnát, 1 drb favágó baltát, kb. 250 kg árpát, 60 kg zabot, 450 kg búzát elloptak. A búza egy ládában volt; a tettesek szedték fel onnan a sértett zsákjaiba. Az udvaron levő baromfiól bezárt ajtajáról a tettesek a

lakatot felfeszítették és onnan 10 drb tyukot loptak el.

Az elloptott tárgyak értéke 298 P.

A tanya mögött elvezető úton egy olyan kocsinyomot találtam, melynek nyomtávolsága 107 cm volt, a hátsó kereke pedig menetközben cik-cakos nyomot hagyott. Ugyanott lólábnyomok is voltak, melyek vasalatlan lovak lábaitól eredtek. A baloldalon befogott ló patanyoma 10 cm, a jobboldali ló patanyoma pedig 14 cm átméretű volt. Találtam ott még 3 különböző fajta lábnyomot is. A lábnyomok egyike cipőt vagy csizmát viselő egyéntől, a másik gumitalpas (Dorkó) cipőt viselő, a harmadik nyom pedig mezítlábás egyéntől származott. A tanyából elvezető kocsinyom után az út porában egy kerékpárnyom is látszott.

Mivel a cselekmény elkövetése és a helyszínre történt kiérkezésem között már 5 nap telt el, a tettesektől visszamaradt nyomok még a legnagyobb gondosság mellett sem voltak kiöntésre vagy lefényképezésre alkalmasak s így meg kellett elégednem a lemérés és a körvonalak lerajzolása által való rögzítéssel.

A nyomok kiértékelésének eredményeként a következő adatokat sikerült megállapítanom:

1. Tettesek legalább hárman voltak.
2. Egy tettes mezítláb volt.
3. Egy tettes lábbeliben, cipő- vagy csizmában.
4. Egy tettes gumitalpú (Dorkó) cipőben volt.
5. A tettesek egyike kerékpáron haladt a kocsni után.
6. Egy 107 cm nyomtávú kocsival voltak a tettesek a helyszínen.
7. A kocsni jobb hátsó kereke rozoga állapotban volt és azért hagyott vissza menetközben cik-cakos nyomot.
8. A kocsni elé két ló volt fogva.
9. Egyik ló patáinak átmérete 10 cm, a másik ló patanyoma 14 cm.
10. A patanyomokból ítélve az egyik ló kisebb, a másik nagyobb volt.
11. A kisebb ló baloldalon, a nagyobb pedig jobboldalon volt befogva.
12. A lovak patáin nem volt patkó.
13. Abból, hogy a lovak lábai nem voltak megvasalva, arra következtettem, hogy gazdájuk tanyai lakos, de mindenesetre olyan ember lehet, akinek lovai kövezett úton keveset járnak.

Igyunk Kneipp malátakávét!
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

„ELKA“ lakberendezési vállalat,
KASSA, FŐ-UTCA 94. JÓ MINŐSÉGŰ BÚTOROK SZOLID
ÁRAK MELLETT RÉSZLETRE IS.
Raktáron állandóan 30 berendezett szoba.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

14. Az ellopott gabona és egyéb ingóságok mennyisége olyan terjedelmes volt, hogy az egész kocsirakományt tett ki.

Következő feladatul a tettesek helyszínre való érkezése idejének, érkezési és távozási irányának a megállapítását tűztem ki magamnak.

A helyszín környékén történt puhatolások alkalmával megállapítottam, hogy a helyszíntől 7 km távolságra levő Ligeti tanyán 17-én 20 órakor egy üres kocsit láttak a sértett tanyája felé elhaladni. A kocsin egy üres tyukketrec volt és a koci elé egy kisebb és egy nagyobb ló volt befogva. A helyszíntől 300 m. távolságra lakó Zsák János pedig ugyanaznap 23 órakor kutyaugatásra felébredt és a tanyája elé kiment. Ő is látta az előbb leírt kocsit a sértett tanyája felé haladni.

A tetteseknek távozási útvonalát követve megállapítottam, hogy azok előbb Ujkigyós község irányába haladtak, az út kanyarulatánál pedig a Csanádapáca—Békéscsabai műútra tértek. A műúton mintegy 400 m-t Békéscsaba irányába mentek, azután pedig Gerendás felé tértek el. A gerendási útra érve a kocsi megállhattak, mert az út porában lóvizelesi nyom látszott. A megállási helytől 30 m távolságra, az út közepén, egy gyöngyháznyelű zsebkést találtunk, melyet valószínűleg a tettesek egyike veszített el. A megállás helyétől kb. 50 m távolságra két tanú 18-án 1 és 2 óra közötti időben teherrel megrakott kocsit látott a tanyájuk mellett elhaladni, a kocsin ülőket azonban, a sötétség miatt, nem láthatta. A nyom innen a Kondoros—orosházai úton haladt tovább egészen addig, amíg az út a gerendási vasútállomás mellett levő átjáróorompó közelébe nem ért. Itt ahelyett, hogy az egyenes úton a vasúti átjárón átmenve tovább haladt volna, a vasút mentén egy dülőúton letérve, visszafelé haladva, a 700 m távolságra levő sorompó nélküli vasúti átjárón ment át, de már az első dülőúton ismét visszatért a csorvási útra, amelyen a Békéscsaba—orosházai műútra jutott ki. A koci itt 18-án 4 óra tájban haladhatott el, mert az egyik tanú ebben az időben látott egy kocsit Orosháza irányába haladni. A koci elé egy kisebb és egy nagyobb ló volt befogva. A koci gabonával telt zsákokkal volt megrakva, a zsákok tetején pedig ketreben tyukok voltak. A kocsin egy férfi és egy nő ült, a koci után pedig egy kerékpárt

vezető férfi haladt, aki a kocsinulókkal beszélgetett. Mintegy 1500 m-re innen egy tanyai asszony és annak cselédje 18-án 6 órakor szintén látta ezt a kocsit. A tettesekre vonatkozólag bővebb adatokkal ők sem tudtak szolgálni.

A nyomkövetés idáig részben a cikk-cakkos keréknyom, részben a lovak patanyomai, a kerékpárnyom, részben pedig a tanúbemondások alapján történt.

A tettesek további útját innen már nyomon követni nem lehetett, mert továbbmenni őket senki sem látta, a műúton pedig már a nyole nap után való nyomkövetésről szó sem lehetett.

Most tehát a helyszínen szerzett és a tanúktól kapott adatok segítségével kellett a tetteseket a környékbeli gyanús egyének között felkutatni.

Onnan indultunk ki további puhatolásainkkal, ahol a tetteseket a legutolsó tanu látta. A környéken lakó gyanús egyének között kutatva tudomásunkra jutott, hogy Bezdeg György, Bezdeg János és utóbbinak nőismerőse, Setét Zsuzsanna, valamennyien Gerő tanyai lakóskor abban a hírben állanak, hogy magukat lopásokból tartják fenn. Nevezettek a csorvási, orosházi, csanádapácai határban is több elkövetett lopás tetteseként voltak gyanúsítva, sőt az örsök több ízben fel is jelentették őket, de mivel egy esetben sem sikerült ellenük tárgyi bizonyítékokat beszerezni, marasztaló ítéletet a bíróság sesem tudott ellenük hozni.

Bizalmas úton nyert értesülésből azt is megállapítottam, hogy Bezdegék a cselekmény elkövetése előtt lóháton terepszemlére szoktak kimenni. Ezen eset elkövetése előtti napon, vagyis 15-én Bezdeg György lóháton ismeretlen helyen távol volt. Arról is értesültem még, hogy Bezdegék egy másik gyanús egyénnek azt a tanácsot adták, hogy menjenek a szomszédos községek határába lopni, vagyis ne ott lopjanak, ahol laknak, mert így ott nem keresik őket.

Ezeknek az adatoknak a birtokában Bezdegék tanyájába mentem, ahol úgy a kocsikerék nyomát, mint a lovak patáinak átmérőjét a helyszínen talált nyomokkal teljesen megegyezőnek találtam, a házkutatás azonban eredménytelen maradt, mert tárgyi bizonyítékokat a legaprólékosabb kutatás ellenére sem sikerült biztosítani. Az alibi igazolásról pedig a tanyában szó sem lehetett akkor, amikor kilomé-

**FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEK**

ÉS KELLÉKEK

SAKÁLGÉZA

SAKÜZLETÉBEN
V. DOROTTYA UTCA 11.

Új és újjáépített **ÍRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező
hordozható és irodai **ÍRÓGÉPEK** fizetési feltételekkel
Ifj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49.
Telefon: 131-632.

BERTALANNÉ

KERESZTÉNYBÚTORSZALON

Hálókr., ebédlők., kombinált szobák, konyhák, előszobák, kárpitos
különlegességek. **FIZETÉSI KEDVEZMÉNYEK!**
A B A R O S S S Z Ö V E T S É G T A G J A

Budapest, Rákóczi-út 82. I. em. Telefon: 140-989 Díjtalan árszámolat

Fényképezzen

anyaggal!

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest. VI., Teréz-lkt 4. Tel.: 118-194

teres körzetben nincsen lakott hely a gyanúsítottak tanyáján kívül.

Bár a nyomozás alkalmával összegyűjtött adatok mind arra mutattak, hogy a lopást csakis Bezdegék követhették el, a feljelentést ellenük mégis mellőztem, mivel tudvalevő, hogy a bíróság — tárgyi bizonyítékok hiányában — őket úgyis felmentette volna. Úgy határoztam tehát, hogy B. egyéneket szervezek be Bezdegék megfigyelésére, akiket kioktattam, hogy Bezdegékre vonatkozó minden észleletüket azonnal közöljék az újkigyósi vagy a csorvási őrssel.

A B. egyének által szolgáltatott adatok alapján, a beszerzéstől számított 10 nap múlva, az újkigyósi őrs a tetteseket Bezdeg György, Bezdeg János és Setét Zsuzsanna személyében elfogta, mert a B. egyének útmutatásai alapján megtartott újabb házkutatás alkalmával most már a lopásból eredő tárgyak közül 2 drb üres zsákot, 1 drb tyukot, 1 drb baltát, 1 rúd kolbászt és 13 drb gabonajegyet, mely utóbbiakat az ellopott gabona beraktározása alkalmával kaptak, sikerült bűnjelként biztosítani. Ezek után Bezdegék cselekményüket beismerték, a bíróság pedig a bizonyítékok birtokában most már marasztaló ítéletet hozott ellenük.

A helyszínen talált, rögzítésre nem alkalmas, elmosódott stb. nyomok is felhasználhatók a nyomozásnál, sőt azokat szerencsés esetben, a helyszíntől igen nagy távolságban — mint itt, 20—25 km-re a cselekmény helyszínétől — napok múlva is követni lehetett. Ha a helyszínről elvezető nyomok helyenként néhány kilométeres szakaszon el is tűnnek, helyes következtetéssel és szorgos kutatással ismét rájuk lehet bukkanni.

Helyesen járt el a járőr akkor, midőn tárgyi bizonyítékok hiányában nem jelentette fel a gyanúsítottakat. Ezzel úgysem ért volna el semmit, mert

a bíróság bizonyítékok hiányában felmentette volna őket.

Ilyenkor helyesebb a B. hálózat megszervezése és a gyanúsítottak megfigyeltetése. A B. hálózat figyelő munkája azután megszerezheti a hiányzó bizonyítékokat, amint ez ebben az esetben is történt.

HIREK

A Gyermekvédő Liga május 3. és 4-én rendezett gyűjtési napjain, a múlt évekhez hasonlóan, a csendőrség tagjai és hozzátartozóik is tevékeny részt vettek a nemzeterősítő célt szolgáló munkában. Budapesten, az Andrassy-úton, az Operával szemben felállított urnánál vitéz *Nemerey Márton tábormok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének felesége* irányítása mellett, a tisztek feleségei közreműködésével folyt a gyűjtés. Előzetesen eladott megváltási jelvényekből és a persely gyűjtésből összesen 1096 P 26 fillér — több, mint az előző években — jutott a Liga céljaira. A készséges örömmel és lelkes odaadással munkálkodó hölgyeknek vitéz *Nemerey Márton tábormok, a csendőrség felügyelője* a parancsnokokhoz intézett levél útján mondott köszönetet.

Dicséret. A debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka *Barna János I.* alhadnagyot magasabb szolgálati állásba való

EMERGÉ

a tökéletes gumiaruk védjegye

Magyar Ruggyantaárugyár R.-T.

Közel 50 éves gyártási tapasztalat

Rheinmetall

írógépek
vezérképviselője:

STRUBE REZSŐ

BUDAPEST, VI, ker.,
VILMOS CS.-ÚT 15/a.
TELEFON: 114-142.

M. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

A Felvidék legnagyobb és
legolcsóbb cipő és harisnya
beszerzési forrása

CIKTA

KASSA, Fő-utca 33.

Lábápolási osztály, harisnyajavítás, cipőjavítás

VALÓDI

ÉVEKIG ELÁLL

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok,
nyerges, tölténytáskák,
pisztolytáskák fényesítésére
és ápolására.

beosztása és a kerület kötelékéből való áthelyezése alkalmával kiváló szolgálataiért okirati díesérő elismerésben részesítette.

Csendőrzáró megtámadása. A balatonberényi őrs egyik járőre április 26-án 21 óra 40 perckor Balatonberény község határában a Balatonparton Kovács Ferenc, Gulyás Géza és Jandó Jenő balatonberényi lakosokat orvhalászatot tettenérte. Az orvhalászok a járőr elől menekülni igyekeztek. Menekülés közben Kovács Ferenc a járőrre ismétlőpisztolyból 3-4 lövést tett. Sérülés nem történt. Járőr mindhárom orvhalászt elfogta.

Fegyverhasználatok. A budaiúti őrs állományába tartozó Tamás András őrmester folyó évi április 25-én 23 óra 50 perckor szolgálatban ifj. Banai Pál pilisi lakos tettenért veszélyes gonosztevő ellen, mert az a járőr elől elfutott és a fegyverhasználatlaltal fenyegető rákiáltás dacára sem állt meg. Cegléd határában a Telelő major közelében löfegyvert használt. A fegyverhasználat eredménytelen volt. Ifjú Banait a monori őrs elfogta.

Az alsónereszencei őrs állományába tartozó Kővári János tiszthelyettes, Somogyi Pál csendőr és Barát Menyhért próbaesendőrből állott járőr május hó 3-án 5 óra 45 perckor Alsókálfalva és Tereselpatak községek között levő Derján hegyen Márkus Tamás dombói, Vízieskánies György és Piczur Mihály tereselpataki lakos, felfegyverzett és többszörös rablással gyanúsított egyéneket egy üres faházban találta, akik a járőr felszólítására onnan nem jöttek ki, hanem a járőrre lőttek. Járőr a lövéseket viszonzta, minek következtében Márkus Tamás két lövéstől súlyosan mindkét combján megsérült. Vízieskánies György és Piczur Mihály elmenekültek és menekülés közben a járőrre tüzeltek. Csendőregyén nem sérült meg.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok.
A budapesti I. kerületben: Kohári István törzsőrmester és Bertók István csendőr együtt 22 P 35 f., Bakki Sándor csendőr és Várszegi József prb. csendőr együtt 1 P 14 f., Farkas Sándor II. és Somogyi Pál csendőrök együtt 5 P 28 f., Képes János törzsőrmester és Bakai János együtt 1 P.; Vizi József tiszthelyettes 19 P 54 f., Kerekes Pál törzsőrmester, György József és Zsámbéki Antal csendőrök együtt 2 P 04 f., Csontos András I. csendőr és Takács József prb. csendőr együtt 5 P.; **a székesfehérvári II. kerületben:** Tóth József törzsőrmester és Solymos János csendőr együtt 2 P 50 f., Koroncai József törzsőrmester és Fekete István prb. csendőr együtt 4 P 96 f., Nagy György őrmester és Cserjés Imre csendőr együtt 2 P 50 f., Módos István törzsőrmester és Lakatos Ferenc prb. csendőr együtt 5 P.; **a szombathelyi III. kerületben:** Kiss Balázs törzsőrmester és Nagy Lajos IV. csendőr együtt 13 P 24 f., Várhegyi József tiszthelyettes, Márton József és Csarmaz Dezső törzsőrmesterek, Németh Géza őrmester és Szabó József prb. csendőr együtt 33 P 18 f., Földnagy Sándor törzsőrmester és Széplaki Vendel csendőr együtt 13 P 24 f., Cserjés Dénes törzsőrmester és Török József prb. csendőr együtt 20 P., Németh János II. törzsőrmester és Horváth Béla csendőr 13 P 34 f., Lakatos Ferenc törzsőrmester és Tóth Sándor III. törzsőrmester együtt 4 P 96 f., Borbás Pál törzsőrmester és Keresztes Ferenc csendőr együtt 7 P 45 f., Tóth Imre tiszthelyettes és Borbély Antal csendőr együtt 19 P 88 f., Salamon János I. törzsőrmester és Horváth István VI. csendőr együtt 4 P 96 f., Tóth Imre II. tiszthelyettes és Borbély Antal csendőr együtt 14 P 90 f., Selmei János tiszthelyettes és Vad Lajos csendőr együtt 14 P 92 f., Varga István csendőr és Patai Gyula prb. csendőr együtt 14 P 92 f., V. Torda János törzsőrmester és Kádár Sándor csendőr együtt 9 P 94 f., Magyar Mihály törzsőrmester és Dorman Jenő csendőr együtt 14 P 92 f., Vadász Mihály tiszthelyettes és Vágusz János csendőr együtt 9 P 95 f., Lóránt István törzsőrmester és Borbély Sándor prb. csendőr együtt 4 P 10 f., Horváth István IV. tiszthelyettes és Schindberger Pál prb. csendőr együtt 13 P 88 f., Kocsis Géza törzsőrmester és Szőke József csendőr együtt 20 P 40 f., Nánási József alhadnagy, Mészáros Lajos tiszthelyettes, Lantos Kálmán törzsőrmester, Molnár L. Német József, Péteri Imre és Papp Péter őrmesterek együtt 14 P 92 f., Sasvári Sándor csendőr 3 P 58 f.; **a pécsi IV. kerületben:** Király Mihály őrmester és Csizmadia István csendőr együtt 24 P 85 f., Karika János törzsőrmester és Lakatos Ágoston csendőr együtt 2 P 48 f., Polgár György tiszthelyettes és Szabó József V. prb. csendőr együtt 5 P., Perlaki Ferenc tiszthelyettes 19 P 54 f., Potó Lajos törzsőrmester 19 P 54 f., Bandi János törzsőrmester és Füredi Nándor prb. csendőr együtt 5 P., Dobos István tiszthelyettes és Szilágyi Ferenc prb. csendőr együtt 2 P

50 f., Győrfi János törzsőrmester és Takács István csendőr együtt 4 P 20 f., Major László tiszthelyettes és Pusztaszeri János csendőr együtt 14 P 90 f., Vajda Pál törzsőrmester és Bánsági György csendőr együtt 5 P.; **a szegedi V. kerületben:** Kerekes János törzsőrmester és Fias József őrmester együtt 3 P 72 f., Kerekes József törzsőrmester és Fias József őrmester együtt 1 P 08 f., R. Kiss Sándor törzsőrmester és Papp Imre II. csendőr együtt 29 P 41 f., Bacsa Antal törzsőrmester és Rakonczai László csendőr együtt 9 P 94 f., Marosfi Károly törzsőrmester és Honvéd János csendőr 7 P 44 f., Szegedi Sándor törzsőrmester v. 5 P., Gelencsér György törzsőrmester és Székely Lajos csendőr együtt 14 P 92 f., Beke Lajos és Gyarmati László őrmesterek együtt 14 P 92 f., Kurucz Ferenc törzsőrmester és Horváth István csendőr együtt 15 P., Kardos József törzsőrmester és Kóvágo Lajos őrmester együtt 14 P 92 f., Olácsi István tiszthelyettes 1 P 98 f.; **a debreceni VI. kerületben:** Józsa Mihály tiszthelyettes 80 P 94 f., Ecsedi Lajos törzsőrmester 80 P 94 f., U. Nagy József tiszthelyettes és Gödri Zsigmond törzsőrmester együtt 76 f., Oláh István törzsőrmester és Dézsi Lajos csendőr 9 P 94 f., Szoboszlai János törzsőrmester és Birta András csendőr együtt 3 P 74 f., Solymos Zsigmond tiszthelyettes és Kozma István törzsőrmester együtt 4 P 96 f., Kovács Gábor törzsőrmester és Buzás József törzsőrmester együtt 93 f., Gödri Zsigmond törzsőrmester és Németh István csendőr együtt 5 P 46 f., Makai Imre tiszthelyettes és Zilfalvi György törzsőrmester együtt 7 P 21 f., Sajti Lajos csendőr 24 f.; **a miskolci VII. kerületben:** Mészáros József törzsőrmester és Bolla Mihály törzsőrmester együtt 65 f., Széplaki János törzsőrmester és Mara György csendőr együtt 59 P 12 f., Barsi Károly tiszthelyettes és Sass István prb. csendőr együtt 15 P 17 f., Bolla József törzsőrmester és Homér Jenő csendőr együtt 2 P 25 f., Fűrjes György őrmester és Kiss Farkas József csendőr együtt 81 f., Molnár Péter törzsőrmester és Nagy Ferenc csendőr együtt 1 P 78 f., Szakál László tiszthelyettes és Nádasdi Ferenc prb. csendőr együtt 2 P 40 f., Nagy Antal csendőr és Keskés László prb. csendőr együtt 75 f., vitéz Sós Bertalan csendőr és Gulyás Bertalan prb. csendőr együtt 7 P 60 f., Szabó János őrmester és Béres György csendőr együtt 2 P 48 f., Kerek Máttyás tiszthelyettes és Megtért Ferenc csendőr együtt 4 P 12 f., Bagi László törzsőrmester és Ujj István csendőr együtt 2 P., Mészáros László őrmester, Szabó Gyula I. őrmester, Fodor István csendőr és Kovács Antal csendőr együtt 24 f., Deák István

Tanulságos értékes könyvek!

Dr. Bucsnányi Gyula ismert művei áldást hoznak minden házba	
Az érelmeszesedés természetes megelőzése, gyógyítása és kezelése	1.50
Égészséges nyerskoszt és nyers diéta mint természetes gyógytényező	3.—
Napfűdőzés és a napfény gyógyhatása	2.60
Kopialókúra és részkopálás. A test és lélek megújulásának természetes útja	1.50
A gyermek természetes élet- és gyógymódja	3.20
Természetes gyógymód és táplálkozás	4.—
A cukorbetegség természetes gyógyítása	1.50

Asszonyok, anyák számára fontos művek!

A fiatal anya. Orvosi tanácsok fiatal asszonyok számára	2.60
Gyermekek akarok	1.80
A női betegségekről. Megelőzés, védekezés	3.40
Mit kell tudni a méhkről!	1.20
Nő a változás korában	2.60

Idegen nyelveket a „TANULJUNK KÖNNYEN GYORSAN” módszer segítségével tanuljon! **EREDMÉNYES! ALAPOSI! TÖKÉLETESI! SZÓRAKOZTATÓ!**

Tanuljunk, könnyen, gyorsan,
 I. rész kezdők részére || II. rész haladók részére
németül, angolul, olaszul, franciául!

Ára kötetenként fűzve P 6.—, kötve P 7.—

Novák Rudolf és Társa

könyvkereskedése, Budapest, VIII., Baross-utca 21. szám

törzsrőmester, Nagy János és Illés Mihály csendőrök együtt 15 f., Juhász János tiszthelyettes 30 f., Polgár József törzsrőmester 10 f., Baráth István törzsrőmester és Miglécz Béla csendőr együtt 95 P 22 f., Székely Ferenc csendőr 39 f., Takaró József őrmester és Tószegi Barnabás csendőr együtt 66 f., Homonnai András tiszthelyettes 33 f.; a *kassai VIII. kerületben*: Kristóf József tiszthelyettes 5 P, Hegedűs András és Kósa Sándor csendőrök együtt 15 P, Lengyel Imre őrmester és Kovács Pál csendőr együtt 1 P 95 f., Bakács József és Pocsai József csendőrök együtt 5 P 56 f., Hamar László törzsrőmester és Juhász Sándor csendőr együtt 1 P 80 f., Forgó Mihály őrmester, vitéz Perze István és Kecskeméti Gyula csendőrök és Dzukó József prb. csendőr együtt 4 P, Buzás Imre alhadnagy és Dudás István prb. csendőr együtt 2 P 08 f., Nagy Miklós törzsrőmester és Fekete László őrmester együtt 6 P 62 f., Szabó Miklós II. törzsrőmester 7 P 44 f. tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékok valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A felajánlott összegeket a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Csendőrségi Közlöny 10. szám. Szabályrendeletek. Cukor és zsír forgalmának és fogyasztásának szabályozása. Határsáv megállapítása tárgyában kibocsátott 10.640/1939. M. E. sz. rendelet módosítása. Rendkívüli fegyvergyakorlat idejére elrendelt kötelező munkaségtségről szóló rendelet hatályának kiterjesztése. Csendőrség elhelyezési kimutatásának újbóli kiadása. Zempléni őrs áthelyezése. Pácinai őrs megszüntetése. Tényleges állományú csendőrtiszteknek és azok családtagjainak magaslati helyre való beutalása. A m. kir. csendőr gyógyházak számára kiadott „Általános határozványok“ módosítása. A csendőr gyógyházakba az 1940. évi fűrdővadra beutaltak által fizetendő térítési díjakra, valamint a tényleges állományú csendőrtiszteknek és azok családtagjainak magaslati helyen való üdülésére vonatkozólag kiadott rendelet helyesbítése. A flatalság köszönésének viszonzása honvéd stb. egyének részéről. Az őzbek vadászati tilalmi idejének meghosszabbítása. Népnyér készítése és forgalombahozatala. Egyes különleges kenőfajták készítéséhez szükséges liszt előállításának és forgalombahozatala. Zsír-szalonna, háj és zsír legmagasabb árának megállapítása tárgyában kiadott 9600—1939. A. K. számú rendelet módosítása.

Öngyilkossági kísérlet. A tatali őrs állományába tartozó járór egyik tagja, Menyhárt József próbacsendőr, május 7-én, a budapesti rendőrfőkapitányságon levő rendőrségi őrzetből özv. *Csanics Károlyné* budapesti lakos, orgazdasággal gyanú-

sított egyént nyomozás végett átvette. Özv. Csanicsné kísérés közben öngyilkossági szándékból a rendőrfőkapitánysági épület lépcsőházában a lépcső korlátján keresztülvetette magát és súlyos sérüléseket szenvedett. A kivizsgálás foganatosítására a nyomozó osztályparancsnokság az intézkedést megtette.

A kihágások és felsőbbirósági határozatok. Írta: *Tusnádi Elthes Gyula* dr. egyetemi m. tanár, a Kihágási Tanács büntetőbírája. A törvényekbe és miniszteri rendeletekbe ütköző kihágások, döntvényekkel és magyarázatokkal. I—II. kötet. összesen 1085 oldal. Teljes vászonkötésben csendőröknek kedvezményesen 16 pengő és 82 fillér postaköltség. Fizethető négyhavi részletben is befizető lapokkal. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, XI., Fadrusz-u. 4. IV. 2.

Igyártó Károly volt csendőr őrmestert, aki 1919. évben a técsői őrsön teljesített szolgálatot, keresi testvére, *Igyártó Irma* viski (Kisszer-utca 522. házszám alatti) lakos fontos családi ügyben. Aki tud valamit nevezettről, közölje fenti címmel.

Eladó mestertárogató, 150—200 drb kottával, kottaállványal, tokkal és kottaiskolával. Ára 180 pengő. Cím: Faragó Illés ny. áll. cső. törzsrőmester, Kistréce, u. p. Nagyréce, Zalamegye.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok: *A budapesti I. kerületben:* Magyar József III., Nagy Ferenc III. és Valkaj Lajos tiszthelyettes őrsparancsnokká kinevezték.

Vitézi rendbe felvették vitéz Tóth (Csapó) Albert pécsi IV. csendőrkerületbeli törzsrőmestert.

Házasságot kötöttek: Várbi György főhadnagy Sperlách Eszter úrhölgygel Budapesten. *A budapesti I. kerületben:* Csathó Dezső őrmester Kovács Ilonával Miskolcon, Horváth József őrmester Sárközi Ilonával Vecsésen, Polgár László csendőr Gáspár Erzsébettel Mezőkövesden; *a kassai VIII. kerületben:* Horváth Ferenc III. törzsrőmester Németh Julianával Tiszalökön, Mészáros János I. őrmester Sós Erzsébettel Miskolcon, Szilágyi János I. törzsrőmester Hodoniczki Ilona-Annával Mélykúton, Sándor Mihály I. csendőr Nagy Amáliával Jászládányban.

Született. *A budapesti I. kerületben:* Kajor István tiszthelyettes feleségének István fia, Tasonyi András tiszthelyettes feleségének Magdolna leánya; *a pécsi IV. kerületben:* Czilli József tiszthelyettes feleségének Veronika-Emma

IRIBON

RUHÁZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is

ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

Akkumulátorok Szárazelemek
minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135—143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomás,

A m. kir. Csendőrség szállítója.

A JÓ NEMET KÖNYV

Knapp Gusztáv

könyvesboltjában,

BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 6.

Speciálítás KATONAI ÉS POLITIKAI KÖNYVEKBEN.

SZEMŐVEGEK, LÁTGSŐVEK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK és KELLÉKEK

legolcsóbban

beszereshetők

BARNA ANDOR

látzerspecialista, M. Kir. Honvédség, Mabl. Orba. Hév. Posta stb. szerződéses szállítója, optikai és fotoszaküzletében. Budapest, VI., Andrássy-út 26. Telefon: 316-546. (Operaház mellett) Vidékre készséggel küldi ajánlatot. foto vagy látósó ábranyéket.

Vászon, fehérnemű
kelengye legjobban

Mössmer-nél

IV. Váci-utca 1, Távbeszélő: 388-132.

Kisörssy Aladár

VARTA accumulatorok autóhoz, rádióhoz.

PERTRIX szárazelemek lerakata.

BOSCH autóvillamos berendezések javítása.

BUDAPEST, IX., Lónyay-utca 7.

IFJ. KELE LÁSZLÓ

Író-számológép
javítóüzeme,

„FORTUNA“ írógépek magyarországi vezérképviselete. • Budapest, VI., Hajós-u. 26/b. Távbeszélő: 117-814. • „A csendőrség tagjainak és alakulatainak 10% engedmény.“

NAGY IMRE

cs. és kir. udvari szállító
virágkereskedő

Budapest, Fővám-tér 5.

Távbeszélő: 186-829 és 186-820

leánya, Bakai József törzsörömester feleségének József-Vilmos fia, Hegyi István örömester feleségének Mária-Katalin leánya; a kassai VIII. kerületben: Vida Antal tisztihelyettes feleségének Éva-Anna leánya.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlannak, vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrlélexikon rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett

levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másától nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, a nyugállományú csendőrlégenység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégenység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3. és 4. oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Kolozsvár 1940. 1. Az egészségügyi szabadságot a 17/1933. Cs. K.-ben közzétett 45.845/eln. VII. c) rendelet értelmében az ideiglenes szabadságokról vezetett előjegyzésben és nem a betegségeknek kell nyilvántartani. 2. A toborzó-bizottság elé állítás a költségek elszámolása szempontjából olyan elbírálás alá tartozik, mint az orvosi vizsgálatra való berendelés. Ennélfogva az utazás idejére vezénylési pótdíj illetékes. Minthogy Önnél csak 11 óra merült fel, nem számolhat el semmit. 3. Kérdés, hogy a büntetés miatt elítélt nyugállományú csendőregyén nem veszti-e el a nyugdíját. Ha hivatalvesztést is kimond a bíróság, akkor a nyugdíjigény is elvesz. De, ha nincs is így, a vagyoni kárt szenvedett sértett a nyugdíjra akkor sem támaszthat igényt, mert az ellátási díjakat magánkövetelésekre végrehajtani nem lehet. 4. Ha nem is költözködött át, az átköltözködési átalányra igényt szerzett, feltéve, hogy az új állomáshelyére bevonult. Visszafizetnie tehát nem kell.

Góbé. A csendőr gumisarkot nem viselhet, természetesen a magánlábbelin sem, mert egyenruhában nem lehet eltérés a kincstári és a magántárgyak között.

55.555. Nincsen akadály a annak, hogy a nyugállományú csendőregyén tisztességes foglalkozást üzzön. Ha az államnál, vagy az állammal valamilyen vonatkozásban álló vállalatnál helyezkedik el, be kell jelentenie a B. M. úrnak, mert ilyenkor bizonyos esetekben a nyugdíjat a kereset idejére némileg csökkentik.

Éra. A honvédséghez tartósan vezényelték kiküldetésű költségekben, vagyis gyakorlati pótdíjban részesülnek, ennélfogva poggyászszállítási költségre és poggyászviteldíjra igényük nincs. L! 156.600/VI. b) 1925. sz. B. M. rend. 7. pontjának kiegészítését képező 152.970/VI. b) 1934. sz. B. M. körrendeletet.

FLORA

FEST, TISZTIT

ÜZEM:

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 4. Telefon: 180-222.
BUDAI KÖZPONT: II., TÖRÖK-UTCA 2. Telefon: 366-656.

AZ ETERNA-ÓRA

olyan, mint a katona,
teljesen megbízható,
pontos és kitartó.
Világmárka 1856 óta.

BOROSS JÁNOS

AUTÓKAROSSZÉRIA ÜZEME

ALAPÍTVÁ: 1918. ÉVBEN. TÁVBESZÉLŐ: 18-82-18.
BUDAPEST, IX. ERKEL-UTCA 17/B. (Kálvin-térnél.)
LUXUS ÉS ÁRUSZÁLLÍTÓ KAROSSZÉRIÁK,

ÜZLETI REKLÁMKOCSIK ÉPÍTÉSE ÉS JAVÍTÁSA

Tichler János

papíráru, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 129-748

Imához! Puskával tisztelegj! Szabadban rendezett ünnepély alkalmával a puskával felszerelt járőr szolgálatot teljesít. A résztvevők a Himnuszot éneklék, a kivonult levénte szárad „Puskával tisztelegj! Jobbra nézz!” fogást hajt végre. Azt kérde, hogy miként viselkedjék a járőr. Ehhez figyelembe kell vennünk a járőr szolgálati feladatát, ami a Himnusz éneklése alatt sem szünetel. Ilyenkor is akadhat mozgással járó feladata, mert hiszen rendetlenkedők zavarhatják az áhítatot, közlekedési eszközökkel is közlekedhetnek a tömeg felé stb. Helyes az, ha a járőr a Himnusz éneklése alatt csupán vigyázzban áll olyan helyen, ahonnan jól figyelhet.

Segély. A születési segélynek a csendőrségre való kiterjesztése folyamatban van. Sok szerencsét kívánunk negyedik gyermeke születése alkalmából, erőt, egészséget a kicsinek is. Önnek és feleségének is, hogy felnevelhessék a maguk örömeire és a haza hasznára. Üdvözöljük!

R. B. M. J. Székesfehérvár. Rendelet a Honvédségi Közlönyben jelenik meg.

Sigmond László, Sashalom. A kérdezett címe, ny. áll. ezredes, Budapest, VIII., Mária-u. 56. Tiszti-szálló.

Tisza. Az a körülmény, hogy az arajelölt egy földbirtoikos családnál szobaleány volt, a nősülés szempontjából akadályt még nem képez. A becsületes kereset sohasem szegény, inkább díszére válik az illetőnek. A magaviselet és az erkölcs az irányadó, ezt pedig a csendőr tapintatos puhatolásal megállapíthatja. Éppígy megállapíthatja azt is, hogy az arának kiszemelt leány ingatlan vagyona jövedelmez-e legalább havi 15 pengőt, amint azt a Nősülési szabályzat 5. §. megszabja. Nem szükséges, hogy ez a jövedelem fizetésben, vagy havi kiszabásban biztosítható, elfogadható megfelelő értékű terményben (gabona, sertés, zsír stb.) is. Ha az arának nincsen ilyen vagyona, a támogatást biztosíthatja valamely hozzátartozó is. Tartsa kötelességének a csendőr, hogy a követelmények meglétét még a leánnyal való komoly foglalkozása előtt megbízhatóan megállapítsa. Vegye elő ehhez a Nősülési szabályzatot is.

19.067. Amint az előléptetési szabály (18.250/eln. VI. c. 1935. sz. B. M. körrendelet melléklete) D) mellékletéből megállapíthatja, 1940 november 1-én kerülhet előléptetésre. Lehet, hogy egyeseknél hamarabb bekövetkezett. Rendezés alatt áll ez, de Önt ez nem érinti.

Gilvánfa. A változott viszonyok miatt az 572.675/20—1939. sz. H. M. rendelet szerint polgári állásba addig nem bocsájtatható el senki, míg a szolgálati kötelezője le nem telt, sőt pályázati kérvényt sem nyújthat addig be. Ez utóbbi tilalom nem tévesztendő össze az igényjogosultsági igazolvány elnyerését célzó kérvénnyel, mely a tényleges szolgálat alatt is beadható.

Fenyveserdő. A kérdéses kiegészítő rendelkezésről nem tudunk, nem is hallottunk róla. Minthogy Ön jóval a határidő lejártá előtt a csendőrségnél szolgált már, utólag beadott kérvényét aligha vennék figyelembe.

45.747. A Szut. 603. pontjának új utolsó bekezdése azt célozza, hogy tisztai állomáshely foglalkozási időn belül se maradjon tiszt nélkül akkor, amikor nemesek egy, hanem több, tehát legalább két tiszt teljesít ott szolgálatot. Ez a célzat megadja a választ.

Ipolykeszi. A név eredete kétes, megváltoztatása ajánlatos.

Erdély visszatér. Az igényjogosultsági igazolvány leszerelés után is kérhető, ha a feltételek megvannak. A feltételeket megtalálja lapunk 1939. évi 11. számának 393. oldalán „A munka nemesít” jelíges üzenetünkben. A kérvényt illetékes volt kerületéhez kell beadni.

D. D. Heves. Önt 9 napra idegen örsre vezényelték, ahol 20%-kal felemelt napibetétet fizetett. Azt kérdezi, hogy az anyaörs közzgazdálkodása köteles-e visszatéríteni a 9 napi távollét idejére a napibetétjét? Egészen természetes, hogy igen. Csodáljuk, hogy ilyen kérdés egyáltalán felmerülhet s hogy van olyan hely, ahol két bört is igyekeznek lehúzni a bajtársról. Hát így is lehet értelmezni a Cs—20. Határozványok 29. pontját? Ajánljuk 1939. évfolyamunk 172. oldalán „F. M. Örm. K. Vajda”, a 427. oldalon „Igazság” és a 725. oldalon „Thymusz” jelíges üzeneteink elolvasását is.

É. F. Berettyóújfalú. Nyugállományban nősült csendőregyének özvegyei csak abban az esetben tarthatnak igényt özvegyi nyugdíjra, ha a férj nyugállományba helyezése 1934 január 1. után történt s a házasságot az illetékes parancsnokság engedélyével kötötték meg. Ezek a feltételek Önnél hiányoznak.

55.555. Olvassa el 1939. évi 19. számunk 689. oldalán „19.399.” jelíges üzenetünket. A vallásváltoztatást állományparancsban való tárgyalás végett az áttérést tanúsító egyházhatósági bizonyítvány csatolásával az osztályparancsnokságnak be kell jelenteni.

Sz. I. Tamási. Ne keseredjék el, nem egyedül Önről van szó. Aki nem egykorú okmányokkal igazolta haretéri, illetve a csendőrséghez való belépése előtti katonai szolgálati idejét, azt mind újbóli igazolásra szólították fel. Olvassa el lapunk 1939. évi 23. számának 835. oldalán „12.345.” és az 1940. évi 8. szám 269. oldalán „V. A. Pálháza” jelíges üzeneteinket is. Mindent el kell követnie, hogy valamilyen bizonyítékra szert tegyen. Közöljük a kérdezett megszűnt ezredek irattárának helyeit is. A volt 2. honv. tábori ágyus ezred irattára a szege-di vármegyei katonai parancsnokságnál, a volt cs. és kir. 6. vartüzérezred Budapest, a volt 2. honv. gy. ezred irattára pedig Gyulán található a vármegyei katonai parancsnokságnál. A többi címet keressük s később közöljük.

Petneháza. Minthogy polgári kórházban áptolták, a napi 1 pengő 50 fillért tévedésből vonták le, ezért kapta később vissza. Ezt az összeget ugyanis csak abban az esetben kellett volna levonni, ha katonai kórházban áptolták volna. Polgári kórházban annyit kell fizetnie, amennyit az ottani szabályok

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MÜVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-krt. 36: Tél.: 120-739

FEINER GYULA

Márkus órák
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható
kivitelben. Kedvesítő fis. feltételek, szakszo-
rú javítások. ● Keresztény magyar fizet.

ÓRÁSÉKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6

Kerékpár, rádió, gram-
fon, csillár, részletre is

IFJ. VARGA JÓZSEF-NÉL

GYŐR, Árpád-u. 50. sz. ● Javítás Kölesöznés

GÁCS EDÉNYBOLT

INTÉZETEK, KÓRHÁZAK, KÁVÉHÁZAK,
ÉTKEZDÉK, VENDEGLŐK, CUKRASZDÁK,
HÁZTARTÁSOK LEGELŐNYÖSEBB
BESZERZÉSI FORRÁSA.

BUDAPEST, VIII., ÓR-UTCA 4. TELEFON: 336-644

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTOROK NAGY VÁLASZ-
TÉKBAN RÉSZLETRE IS KAPHATÓK. SAJÁT MŰHELYEK.

Paór Vincze,

BUDAPEST, Király-utca 77. sz.

Del-Ha

Magyarország
legnagyobb
cipő-harisnya szaküzlete

Budapesten és Magyarországon minden nagyobb városban.

PAOR IMRE

autógumi körvulkanizáló üzem

Budapest, II., Fő-utca 45-47. sz.

TÁVBESZÉLŐ: 152-151. SZÁM.

alapján megállapítanak. A kincstár csak napi 1 pengőt térít meg. Ezért kellett Önnek 176 pengőt fizetnie. A hivatkozott 1925. évi rendelkezés idejét multa. Tekintettel arra, hogy hibáján kívül került polgári kórházba, méltányosságból kérheti szolgálati úton a B. M. úrhoz intézett kérelmében a katonai és polgári kórház közötti különbség összegének megtérítését. Esetleg visszatérítik.

K. M. Miskolc. 1. Legyen nyugodt, a vizsga sikeres letétele után előléptetik, minden bizonnyal visszamenőleges ranggal. A különbözetre nézve az előléptetés időpontjában döntene. 2. Az előléptetés — amint mondtuk — minden bizonnyal visszamenőleges ranggal történik s akkor az 1938 november 1-i csendőr lesz a rangban idősebb.

Erdély. Olvassa el lapunk 1934. évi 23. számának 734. oldalán „K. P. őrm. Bpest, 1. tanaloszt.”, 1936. évi 7. számának 224. oldalán „Két testvér” és 1939. évi 7. számának 243. oldalán „Hadiárva (R. I.)” jelűgés üzeneteinket.

M. I. Szentés. A *Gárgyán* név a latin quardianus (ferences zárdafőnök) magyar népnyelvi gárgyán alakjából való. Megváltoztatására ok nincs.

Vitakozás. 1. Az állati erővel vont járóművek közül a *hintó* az a kocsi, melynél a bakos kocsiszekerény rugókon nyugszik. Többféle hintót ismerünk, födelest, födel nélkülit, ezek közül is szilárd és lehajtható födelűt. Alakban is változó, nagyobb, vagy kisebb, 2—4 ülésű. A *kocsi* szintén személyszállításra szolgáló kerek járómű. A kocsi szekrénye és rugózata már egyszerűbb, nem biztosít olyan kényelmet, mint a hintónál. A *szekér* olyan kocsi, melynek szekrénye nem áll rugós, hintós aljszerkezeten. Általában ez a falusi ember járóműve, melyet személy- és teherszállításra egyaránt használnak. A *társzeker* (*stráfszeker*) kizárólag teherszállításra szolgáló járómű. Lehet rugós vagy anélküli. Felső része rendszerint oldalfalak nélküli.

2. Istentiszteletek, egyházi ünnepélyek és körmenetek alkalmával a templom, illetve az egyházi ünnepély *közelében*, vagy a körmenet elvonulási helyén levő kocsmákat és pálinkamérő üzleteket zárva kell tartani. Azt kérdezi, hogy a „*közelében*” kifejezés alatt hány méter távolságot kell érteni? Méterben ezt a távolságot nem lehet megszabni, mint ahogyan nem is szabja meg semmiféle rendelkezés. Ha pl. utcasarok vagy háztömb választja el a kocsmát a templomtól úgy, hogy az istentiszteleten vagy szertartáson résztvevők nem látják el oda s a kiszűrődő hang, zene sem hatol el a szertartás helyére, a kocsmát nyitva tartható akkor

is, ha a távolságánál fogva egyébként (pl. egyenes utcában, szemben lévő téren) nem volna nyitva tartható. Az irányadó az, hogy a kocsmá forgalma, zaja ne botránkozathassa meg a szertartáson résztvevőket s ne akadályozza a szertartás ünnepélyességét, méltóságát és áhítatát. A távolabb eső kocsmákban istentiszteletek és körmenetek alatt is szabad zenélni, ha az nem zavarja az istentiszteletet, egyházi ünnepet vagy körmenetet.

3. Az üzletek ünnepi zárórája, illetve zárvatartása csak vasárnapokra és Szent István napjára vonatkozik, a többi piroshetős és nemzeti ünnepekre nem. A zárórák tekintetében egyébként a csendőrnek ismernie kell a helyi szabályrendeleteket is, mert elsősorban azok mérvadók a vidéken.

Cukorjegy. A cukor forgalmának és fogyasztásának szabályozásáról szóló 153.800/1940. számú F. M. rendelet (10. Cs. K. 1940.) 10. §-a a honvédség közétkeztetésére stb. vonatkozik, az őrsök közzgazdálkodásaira nem. Értesülésünk szerint tárgyalások folynak, hogy a fejadag felemeltesék az őrsökön is.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Fényképpályázatunk állandó!

Ipari. Előző két cikkere május 1-i számunkban válaszoltunk. A most beküldött, tüzesetről szóló cikke is sorra kerül türelmet kérünk.

Adrienna. Nem tanulságos; a járőr pusztá szöbeszéd alapján kezdte gyanúsított kikérdezését, igen nagy szerencséje, hogy az utána, adatok nélkül megkezdett házkutatás eredményes volt. Lehetett volna az ellenkezője is és a járőr bajba juthatott volna. Ezért nem közöljük.

Hóvirág. Sajnáljuk, elkésett.

T. I.-né, Miskolc. József-u. Úgyesen fogalmaz és fejlődőképesnek látszik. Közölnivaló anyagunk sok, ezért, sajnálatunkra, ilyesminek nem szoríthatunk helyet.

B. L. Balatonszárszó. Versnek bizony gyenge ez. Enyhítő körülménynek tekintjük, hogy még csendőrijelentkező korában költötte. Azóta remélhetőleg rájött, hogy csendőrnek és nem költőnek született.

Öreg csendőr. Jól megírta, de annyira családi vonatkozású, hogy nem használhatjuk. Reméljük, hogy azóta meggyógyult.

K. J. Margittasziget. A kép elmosódott, ferde és túlságosan beállított. Emléknek jó, de közlésre nem.

Ujfalussy törm. Levelét nem vettük át, mert kevés bélyeg miatt portósan kézbesítették. Nem kívánhatja senki, hogy mi fizessük azt, amit másnak kellene. A versenyfeladatokra beküldött dolgozatait utólag elfogadtuk.

AJAX

acélárúk

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szerkesztési-, rozsdá-, saválló-, acélok. Acélöntvények. Sűrítkeöntvények. Csavar és szerkesztőanyagok. Vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok. — Vasszerkesztetek. Hidak. Daruk. Textiltégpalkatrészek. Szekérkerékek. Reszelők. Reszelő felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R.-T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

Ha petróleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

25 gyertyalényes kezelésmentes, lágyféhér világítás. Régi lámpáját átalakíttjuk

ismertetőt díjmentesen küld:

Aladdin RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

TÁMOGASD

A HANGYA

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL

magad és családod

JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.

DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Megfejtések.

I.

A felvidéki és kárpátaljai őrök részére adtunk versenyfeladatot mult évi 18. számunkban. Az új őrök körleteinek leírására kívántunk dolgozatokat. A legjobb munkát **Telepi Ferenc tiszthelyettes (Kassa)** küldte be. Mindenre kiterjedő, részletes leírásából látszik, hogy körletét minden vonatkozásban ismeri, azt megszerette. Azt mondja: „... annyi szép van itt együtt, hogy ezért érdemes a Felvidéken élni”. Biztosak vagyunk abban, hogy ahol így szeretik az őrskörletet, ott rend is lesz mindig! — *Jutalmul művészi szobrot küldtünk részére.*

II.

A **laktanya** rendje, esinossága, otthonossága az ott lakók életének tükrö, hű kifejezője annak a szeretetnek, amely a laktanyában, egymás között él és virul, megmutatója a szellemnek, mely az őr tagjait eltölti. Hála Istennek, nincs egyetlen csendőrlaktanya sem, ahol ne éreznék a belépő, hogy ott mindenütt, az irodától a palánkig, egy gondolat uralkodik: minél inkább otthonná tenni a laktanyát és nemcsak átmeneti lakásnak tekinteni azt. Az erre való törekvés eredményezi azt, hogy mindenki azt munkálja, amihez kedve, tehetsége van. Így születnek meg például az emlékdombok az udvarokon, a pompás virágágyak, a remek kertek, tekepályák, virágtartók és sok-sok minden. Ilyen ügyeskedéseket „házilag” csinálnak meg és az így alkotott munkákban több is a lélek, de több is irántuk a megbecsülés.

Ilyeneket kívántunk olvasni abban a pályázatban, amelynek dolgozatait legközelebb közölni fogjuk s amelyre a legérdekesebb munkákat a következők küldték:

Benedek Lajos tthts. (Kemeese), **Bertalan Sándor** tthts. (Versegh), **Egri Nagy József** cső., **Fürjes József** tthts. (Eger), **Hangodi János** tthts. (Törökszentmiklós), **Komló Sándor** tőr. v. (Kassa), **Mázsári Mihály** cső. (Méhkerék), **Nagy József** VII. tthts. (Ungvár), **U. Nagy József** tthts. (Hajdudorog), **Pöntör János** cső. (Köbölkút), **Pusztai István** őrm. (Kiskunhalas), **Rozsnyai György** tőr. v. (Turjaremete), **Simon Márton** őrm. (Babócsa), **Szalai Sándor** tthts. (Zomba), **Szedő János** tőr. (Abod), **Zombori István** II. őrm. (Nagyberezna).

A legszorgalmasabb munkát a **törökszentmiklói őr** végezte (megírta **Hangodi** tthts.), azután **U. Nagy József** tthts. és **Komló Sándor** tőr. v. Emléktárggyal jutalmaztuk szorgalmukat, díszítsék azzal széppé munkált otthonukat. A dolgozatokat közölni fogjuk.

III.

„Nem is hiszi” c. pályázatunkra, amely hat különböző kérdésre kívánt feleletet, 324-en küldtek be dolgozatot. Ezek legjobbjai közül kiemeljük a következőkét: **Csaba István** szv. tőr. (Kecskemét), **Gazdag Miklós** cső. (Méhkerék), **Gémes Jó-**

zsef tthts. (Tahitótfalu), **Görbedi András** tthts. (Méhkerék), **Gulyás Mihály** prb. cső. (Méhkerék), **Hetey Lajos** prb. cső. (Méhkerék), **Kiss András** III. tőr. (Dömsöd), **Kovács Gábor** cső. (Egyek), **Noskó László** prb. cső. (Ungvár), **Ókrös István** prb. cső. (Méhkerék), **Szabó Imre** II. cső. (Eendröd), **Tenke Imre** őrm. (Huszt), **Timár Gergely** tőr. (Méhkerék), **Varga István** cső. (Méhkerék), **Vida Sándor** őrm. (Szombathely).

Sorshúzás útján a jutalmat **Kiss András** III. tőr., **Kovács Gábor** cső., **Noskó László** prb. cső. és **Szabó Imre** II. cső. kapták.

A helyes megfejtés: 1. Legkisebb államok: Vatikán 0.5 km², Monaco 1.6 km² és San Marino 61 km². (Hány őrskörlet nagyobb ezeknél?). 2. Lakosságra legkisebbek: Vatikán 1050, Andorra 6200, Lichtenstein 12.000 lélek. (Hány őrskörletnek van nagyobb lélekszáma?) 3. Hősi halottaink száma kerekén 600.000 ember. Négyes sorokban ez 18 km. hosszú oszlopot adna. 4. Az elfogyasztott dohánynemű mennyisége szerint: — sok kicsi sokra megy... Leszokni a dohányról — erős akarat kérdése. Meg kell próbálni... annak, akinek van pénze arra. 5. Az ezüstpengős legnagyobb szélessége 23 milliméter. (L. 1939. évi Cs. L. 44. old.) Az illetmények összege ezzel szorzandó. A pengő vastagsága 1.25 milliméter. Egymás fölé rakva a pengőket, kapjuk az „ezüsttoronyt”. 6. A lótap napi anyaga őrskön: zab: 3000, széna: 3600, szalma: 2800 gramm. Tíz év alatt illetékes lótapot könnyű kiszámítani: 10.950 kg zab, 13.140 kg széna és 10.220 kg szalma illetékes az őrsbeli szolgálati lónak. A szállításhoz nyitott kocsik (széna és szalma) és csukott kocsik (zab) kellenek.

Pályázat.

A **leventekötelezettség** a honvédelmi szolgálatok egyike; az 1939. évi II. t.-c. életbelépése óta különös gondot fordítanak e nemzeterősítő kötelesség teljesítésére. Minden csendőr meggyőződhet arról, hogy ma már sokkal szélesebbkörű és nagyobb megbecsülésben részesül az intézmény az arra kötelezett leventék és a munkaadók részéről is. Ezzel kapcsolatban is vannak a csendőrnek kötelességei. Arról szeretnénk olvasni, hogy mit tapasztaltak bajtársaink a multhoz viszonyítva a levente egyesületekben folyó munkáról, a leventék foglalkozási kedvéről, hol és miért vették igénybe a csendőrt, van-e büncselekmény az intézménnyel kapcsolatban, elővezetés gyakori-e? *A leírásokat június 15-ig kérjük.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

Klekner Lászlóné

ASZTALOS, LAKATOS, VASSZERKEZET és REDŐNYGYARA
BUDAPEST, X. BÁNYA-UTCA 6
TELEFON: 148-001. BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA.

Kozma János

fehérnemű villany varrodája
Budapest, III., Árpád fejedelem-útja 44. Telefon: 351-918
Honvéd kincstári szállító. Baross Szövetség tagja.